

Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen
Academiejaar 2007-2008
Eerste examenperiode

Lezen, een moeilijke keuze?

Een kwantitatief en interpretatief onderzoek naar
het naschools leesgedrag van jongeren.

Scriptie neergelegd tot het behalen van
de graad van Licentiaat in de Pedagogische Wetenschappen,
Optie Onderwijs pedagogiek

Liesbeth Verhamme

Promotor: Dr. Bruno Vanobbergen

INHOUDSTAFEL

INHOUD

SITUERING EN PROBLEEMSTELLING	1
<u>HOOFDSTUK 1: LITERATUURSTUDIE</u>	6
<u>DEEL 1: JONGEREN VANAF 12 JAAR LEZEN MINDER.</u>	7
<u>1. DEFINIERING NASCHOOLS LEESGEDRAG</u>	7
<u>2. ADOLESCENTEN EN NASCHOOLS LEESGEDRAG</u>	9
<u>DEEL 2. DE LEEFWERELD VAN DE JONGERE</u>	13
<u>1. JONGEREN EN HUN VRIJE TIJD</u>	13
<u>2. JONGEREN EN DE ‘NIEUWE’ MEDIA</u>	14
<u>3. DE INVLOED VAN HUN DIRECTE OMGEVING</u>	16
3.1 Ouders	16
3.2 Vrienden	17
3.3 School	17
<u>4. ADOLESCENTENLITERATUUR</u>	19
<u>5. GENDERVERSCHILLEN</u>	19
<u>6. DE LEESOMGEVING</u>	20
6.1 De leesmotivatie en leesbeleving van jongeren	20
6.2 Wat lezen jongeren graag?	22
6.3 Lezen ze graag andere media?	23
6.4 Leesplekje?	23
<u>DEEL 3: IS HET DAN ZO BELANGRIJK DAT JONGEREN LEZEN?</u>	24

<u>HOOFDSTUK 2: METHODE VAN HET ONDERZOEK</u>	27
<u>1. VOORONDERZOEK EN DE KEUZE VOOR VERDER ONDERZOEK</u>	28
<u>2. KWANTITATIEVE ONDERZOEK</u>	30
2.1 Onderzoeksinstrument	30
2.2 Onderzoeksgroep	30
2.3 Procedure	31
2.3.1 Bereik van de onderzoeksgroep	31
2.3.2 Gegevensverwerking	31
<u>3. INTERPRETATIEF DIEPTEONDERZOEK</u>	34
3.1 Onderzoeksinstrument	34
3.2 Onderzoeksgroep	34
3.3 Procedure	35
3.3.1 Bereik van de onderzoeksgroep	35
3.3.2 Gegevensverwerking	36
<u>4. KWALITEIT VAN HET ONDERZOEK</u>	37
4.1 Betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek	37
4.2 Beperkingen van het onderzoek	38
 <u>HOOFDSTUK 3: RESULTATEN</u>	 40
<u>1. RESULTATEN VAN HET KWANTITATIEF ONDERZOEK</u>	4
1.1 Lezen als algemene noemer	41
1.1.1 Tv-kijken - computeren - lezen	41
1.1.2 Verbanden met het aantal uren lezen in de week	42
1.1.3 Verbanden met het graag lezen	44
1.2 Lezen van het aantal leesboeken voor zichzelf	45
1.2.1 Het gemiddeld aantal boeken dat jongeren per jaar lezen	45
1.2.2 De verschillen tussen jongens en meisjes	46
1.2.3 Verbanden met het naschools leesgedrag	47
1.2.4 Andere kwalitatieve resultaten omtrent het leesgedrag	56
<u>2. BESCHRIJVENDE RESULTATEN</u>	57
2.1 Beschrijvende resultaten uit de vragenlijst	57
2.2 Een aanzet tot diepte-interviews	57

<u>3. BESCHRIJVENDE KWALITATIEVE RESULTATEN</u>	59
3.1 De kracht van het inlevingsvermogen mag niet onderschat worden	59
3.2 Waarom lezen ze vanaf de middelbare schoolleeftijd minder boeken?	64
3.3 De jongeren kiezen zelf wat ze lezen	69
3.4 Worden er dan nog andere media gelezen?	72
3.5 Waarom is lezen geen prioritaire vrijetijdsbesteding?	73
3.6 Vinden ze die sociale invulling wel bij tv en computer terug?	77
3.7 Plekje om te lezen	80
 <u>HOOFDSTUK 4: DISCUSSIE</u>	 82
<u>1. LEZEN, EEN KWESTIE VAN TIJD</u>	83
<u>2. ANDERE FACTOREN DIE NASCHOOLS LEESGEDRAG BEÏNVLOEDEN</u>	86
2.1 Waar ontstaat het lezen?	86
2.2 Sfeer, een randvoorwaarde tot leesplezier	88
2.3 Lezen en leesplezier gaan minder samen	88
2.4 Wat betekent leesplezier voor de adolescenten?	90
2.5 Vinden ze ergens anders hun leesplezier in terug?	91
<u>3. HOE KUNNEN WE DE ADOLESCENTEN STIMULEREN TOT LEZEN?</u>	94
3.1 Enkele voorstellen om jongeren tot lezen te stimuleren	94
3.2 Het belang om jongeren tot lezen te stimuleren	99
 BIBLIOGRAFIE	 101
DANKWOORD	110
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Vragenlijsten omtrent de Kinder- en Jeugdjury	
Bijlage 2: Synthese van de antwoorden omtrent KJV	
Bijlage 3: Vragenlijst van het kwantitatieve luik	
Bijlage 4: Tabel van alle kwantitatieve resultaten	
Bijlage 5: Vragenlijst van de diepte-interviews	
Bijlage 6: De uitgetypte interviews	

SITUERING EN PROBLEEMSTELLING

Klasse voor leerkrachten, 6 februari 1997: ‘Heel wat leerlingen haken af in de loop van het secundair onderwijs.’¹ Het begin van het ontstaan van de maatschappelijke onrust omtrent het leesgedrag van kinderen en jongeren. Jongeren lezen steeds minder, ze haken sneller af, terwijl lezen levensnoodzakelijk is. Dit artikel werd tien jaar geleden gepubliceerd, terwijl dit onderwerp na al die jaren nog steeds onderwerp van discussie is.

Doorheen de jaren heerst er nog steeds een maatschappelijke onrust omtrent het leesgedrag van kinderen als jongeren². Klasse voor leerkrachten, 1 mei 1997: Prof. Maria De Bie geeft aan dat een kleine minderheid van de jongeren echt graag leest. Caleidoscoop, 14 april 2002: “We hebben in Vlaanderen een degelijk leesonderwijs, maar toch komen veel kinderen aan het einde van het basisonderwijs leesteknisch te kort. Moeders slaan in paniek.” Schooldirect, 6 oktober 2004: “Vlaanderen belandde in de wereldtop voor technisch lezen, maar de Vlaamse jongeren doen het heel wat minder goed voor creatief lezen.” Het Nieuwsblad, 29 september 2004: “Vlaamse jongeren lezen vlot maar doen het niet graag. Nog niet één op de tien vijftienjarigen leest wekelijks een roman.” Schamper, 20 november 2007: “De gecultiveerde burger is vandaag een alleseter.” Professor Bart Keunen geeft aan dat de groep lezers die de hedendaagse literatuur volgen, steeds meer onder druk komen te staan. Stichting Lezen, 4 juni 2008: “Het leesvuur aanwakkeren bij jongeren uit het TSO en BSO is niet altijd een makkelijke klus.”

Deze artikelen tonen allen een zekere onrust omtrent het leesgedrag aan. Een maatschappelijke onrust die doorheen de jaren nog niet bedaard is. Er wordt veel over lezen geschreven en gesproken, dit niet enkel in persberichten, maar ook in wetenschappelijke studies, in het onderwijs en in de huiskamer. Dit wijst op het belang van lezen. En het is ook van groot belang, niet enkel voor kinderen, maar ook voor jongeren. Leesboeken helpen jongeren namelijk op zoek gaan naar hun identiteit, maar helpen ook bij het ontwikkelen van hun cognitieve vermogen, het leren omgaan met eigen gevoelens en die van anderen, het ontwikkelen van een kritische houding ten opzichte van verschillende thema's en helpen

¹ Van Hilst, L. (6 februari, 1997). De leraar leert je lezen. Heel wat leerlingen haken af in de loop van het secundair onderwijs. *Klasse voor Leerkrachten*, 72, 32-33.

² De verzamelde persberichten: Klasse voor leerkrachten (1 mei 1997); Caleidoscoop (14 april 2002); Schooldirect (6 oktober 2004), Het Nieuwsblad (29 september 2004); Schamper (20 november 2007); Stichting Lezen (4 juni 2008).

jongeren te ontspannen. Vele redenen die naar onderzoek vragen. Onderzoek dat de redenen van het afhaakgedrag kunnen nagaan. Om zo kinderen als jongeren te kunnen stimuleren tot lezen en ze de kans te geven leesplezier en lezen te kunnen (blijven) combineren.

Doorheen die jaren is het voornamelijk het leesgedrag van kinderen dat onderworpen werd aan onderzoek. Hierdoor ontstaat er een zeker gemis van onderzoek dat ons meer kan vertellen over afhaakgedrag van jongeren. Deze groep blijkt vaak in de vergeethoek geschoven te worden. Het is niet enkel van belang kinderen te stimuleren, maar ook de jongeren te blijven stimuleren tot lezen.

In deze scriptie wordt nagegaan hoe het gesteld is met het naschools leesgedrag van jongeren en hoe we jongeren kunnen stimuleren tot lezen.

Ik ben deze scriptie niet gestart vanuit het feit dat ik de daling van het lezen van leesboeken als problematisch wil gaan beschouwen. Het is ook niet de bedoeling om u de overlevingskansen van het leesboek waarvan papier de drager ervan is te gaan schetsen. Deze scriptie is niet bedoeld als pleidooi waarbij nostalgie overstijgt aan een realistische kijk op het feit dat het leesboek niet meer alleen staat. Maar het leesboek is er nog en zolang het leesboek leeft, verdient het zijn verdiende aandacht. We moeten niet op ons lauweren gaan rusten en er een laissez-faire gedrag aan overhouden, met euthanasie van het leesboek als gevolg. Neen, we moeten alert blijven en blijven nagaan welke betekenis het leesboek tussen alle andere multimedia en vrijetijdsinvullingen voor de jeugd nog heeft. Dit belang vertrekt vanuit de idee dat het lezen van leesboeken nog steeds een groot deel van het curriculum in het onderwijs beschrijft en het belangrijk is te blijven achterhalen op welke manier we die vlam die er nog is kunnen blijven aanwakkeren. En dit niet omdat ik graag lees, maar vooral omdat nog veel jongeren graag leesboeken lezen...

Vanuit mijn vooropleiding als regentes Nederlands ontstond er reeds een grote interesse voor deze leeftijdsgroep. Het is een fascinerende leeftijdsgroep. Tijdens de opleiding kregen wij literatuurdidactiek van een docente die haar leesmotivatie uitstraalde waardoor we allen met veel leesplezier ons in de verschillende opgegeven werken verdiepten. In de eerste licentie kregen we de opdracht een onderwerp voor de scriptie aan te reiken. In datzelfde jaar kregen we tijdens de lessen van academische geletterdheid een gastspreker van Stichting Lezen op bezoek. Van daaruit werd mijn interesse voor het leesgedrag van jongeren aangewakkerd.

Dat jongeren nog boeken lezen is een feit, een feit dat heel wat maatschappelijke aandacht geniet. Een organisatie als Stichting Lezen bijvoorbeeld ondersteunt dit gegeven heel sterk door het organiseren van voorleesweken, boekenfeesten, jeugdboekenweken, leesmiddagen, promotiedag van een auteur,... en niet te vergeten de Kinder- en Jeugdjury. Deze laatste biedt kinderen tussen 4 en 16 jaar de kans om over hun leeservaringen te kunnen praten. Vele bibliotheken, scholen, radiozenders, tv-zender,... worden aangesproken en ondersteund om van het lezen een feest te maken, om rond het lezen van leesboeken een aangename sfeer te creëren. Kinderen en jongeren krijgen de kans om te participeren. In het colloquium van KJV duidde Marita Vermeulen dat participeren als *“lezen is binnengaan, je wereld verruimen en erover praten.”* (Colloquium, 25 jaar Kinder-en Jeugdjury, 26 november 2005). Het mogen participeren blijkt aan te slaan bij de kinderen en de jongeren. In 2005 merkten KJV³ een stijging van 10% van het aantal juryleden op en in maart 2006 kon de ontmoetingsdag van VCOB de titel *‘Leesplezier wil je delen’* bevestigen⁴.

Na het colloquium van KJV, begon ik me te verdiepen in de literatuur en sprak ik heel wat genomineerde auteurs, pioniers en bibliothecarissen aan. Op die manier stak een specifiek probleem de kop op. Velen gaven aan dat de scheiding van deze leeftijdsgroepen een goede zaak is, dit voornamelijk gezien vanuit de leeftijdscategorieën die volgens psychologische theorieën zo onderverdeeld worden. De onderscheiden leeftijdsgroepen hebben hun reden. Iemand gaf zelfs aan dat er grote verschillen zijn tussen kinderen en jongeren onder de twaalf en boven de twaalf jaar. Ook verwezen de meeste bibliothecarissen naar de lagere schoolleeftijd wanneer het gaat over de populairste groep binnen de KJV. De leeftijdsgroep na 12 jaar bleek een minder grote lezersgroep te zijn. Iets wat me intrigeerde.

Hiermee werd ook de knoop doorgehakt, ik zou me drie jaar lang verdiepen in het naschools leesgedrag van de adolescenten.

In de literatuur wordt bevestigd dat deze groep een minder grote lezersgroep is dan de lagere schoolleeftijd. In mijn onderzoek was ik graag nagegaan, waarom deze groep minder naschools leesgedrag vertoont. In de hoop om via die oorzaken, manieren te vinden die adolescenten tot lezen kunnen stimuleren.

³ www.kjv.be

⁴ Schelstraete, I. (2006, maart 17). Leesplezier wil je delen. *De Standaard*, pp. 26.

Er is een opvallende daling van het naschools leesgedrag te merken bij jongeren vanaf 12 jaar.
Hoe komt het dat jongeren minder lezen? Hoe kunnen jongeren gestimuleerd worden tot lezen?

In het **eerste deel** van deze scriptie werd het probleem aan een literatuurstudie onderworpen. Op die manier kwamen reeds heel wat invloedrijke factoren op het leesgedrag aan het licht. Maar hebben deze invloedrijke factoren ook een invloed bij het naschools leesgedrag van de adolescenten? In de literatuur blijkt nog heel weinig geweten over het naschools leesgedrag van jongeren tussen de 12 en 14 jaar. Een niet zo vreemd fenomeen als we deze groep even van dichterbij bekijken. Deze jongeren worden adolescenten genoemd⁵. Het is een overgangsfase tussen het kind-zijn en het zijn van een jongvolwassene. Omdat het om een ‘overgangsleeftijd’ gaat, is dat hoogstwaarschijnlijk ook de reden waarom het naschools leesgedrag niet vaak bij deze onderzoeksgroep nagegaan wordt. Een reden te meer om deze groep onder de loep te nemen. Vooraleer overgegaan werd naar het opstellen van een vragenlijst om deze elementen te bevragen, wou ik het belang van het lezen door de adolescenten bestuderen. Op deze manier werd het steeds meer en meer duidelijk dat het stimuleren van adolescenten tot lezen wel degelijk van belang is.

In het **tweede deel** wordt de keuze voor de methodologie voor verder onderzoek verantwoord. Deze methodologie bestaat uit een kwantitatief luik en interpretatief luik. Vanuit de literatuurstudie werd een vragenlijst opgesteld met als bedoeling het naschools leesgedrag van de adolescenten ten opzichte van de andere vrijetijdsinvullingen in kaart te brengen. In dit onderzoek vond ik het belangrijk om ook het leesgedrag in het algemeen in kaart te brengen. We leven nu eenmaal in een maatschappij waarbij het lezen aan de hand van een leesboek, niet de enige manier is om te lezen. Op die manier wou ik de plaats van leesboeken ten opzichte van andere media aangeven. In dit kwantitatieve luik werd voornamelijk de nadruk gelegd op het lezen van leesboeken en de invloedrijke factoren.

Nadat deze gegevens verwerkt werden, ontstond een leegte. Ik had het gevoel dat ik bij dit kwantitatieve luik de denkoefening niet zelf gemaakt had. Vele cijfers en verbanden waren uit de bus gevallen, maar voor mij hadden die gegevens nog geen betekenis gekregen. De

⁵ De Wit, J., Van der Veer, G. & Slot, W. (2005) *Psychologie van de adolescentie. Ontwikkeling en hulpverlening*. Baarn: Hbuitgevers.

denkoefening waarbij je aan de hand van interpretatieve gegevens de beleving van de jongeren werkelijk kan achterhalen en verklaren. Ronald Soetaert begon zijn lezing tijdens het Colloquium met de vraag ‘*Moeder, waarom lezen wij?*’ (Colloquium, 25 jaar KJV, 26 november 2005). Het waarom van het lezen, klinkt als een aanzet tot belevingsonderzoek vertrekkend vanuit de vraag ‘Waarom lezen zij?’ Hoe wordt dat lezen eigenlijk beleefd door die jongeren? Hoe beleven de jongeren die veel lezen en de jongeren die niet veel lezen, lezen? Beleven die jongeren nog plezier aan het lezen, op welke manier wordt dat plezier ingevuld? Waarom lezen deze jongeren op de lagere schoolleeftijd meer dan als adolescent? Vanuit deze vragen werd er besloten om bij het kwantitatieve luik ook de beleving van de jongeren aan een diepte-interview te onderwerpen. Het is belangrijk om de jongeren zelf aan het woord te laten in plaats van over de hoofden heen te praten. Om na te gaan wat het verschil nu was tussen de jongeren die veel lezen en de jongeren die niet veel lezen, werd een evenredigheid van respondenten bevraagd.

In het **derde deel** worden de resultaten van beide luiken voorgesteld. Het leesgedrag van adolescenten bleek met verschillende factoren in verband te staan. Maar ook werden verschillende verbanden waar we soms te spontaan van uitgaan, te niet gedaan. Zo kwamen we te weten dat jongeren die veel lezen, evenveel tv kijken als de jongeren die weinig lezen. Aan de hand van het interpretatief onderzoek kwamen we tot heel interessante invullingen van de leesbeleving van de jongeren. Lezen krijgt bij de adolescenten die graag lezen een heel andere invulling dan bij de adolescenten die niet veel lezen. Maar ook kwamen belangrijke stimulerende factoren aan het licht. Zoals het belang van een sociale invulling van lezen en het belang van de sfeer thuis als in de klas. Ook kwamen we tot enkele drempels die voor een daling van de leesmotivatie, zoals het grote boekenaanbod, zorgden.

In het **laatste deel** van deze discussie probeer ik de reeds gevonden elementen uit de literatuur te koppelen aan de resultaten van het onderzoek. Om zo tot conclusies te komen omtrent het (naschools) leesgedrag die een aanzet geven tot voorstellen om jongeren tot lezen te stimuleren. Deze voorstellen beschouw ik als een meerwaarde voor de maatschappelijke aandacht die lezen reeds krijgt. Op deze manier kan de aandacht voor deze doelgroep geoptimaliseerd worden.

HOOFDSTUK 1: LITERATUURSTUDIE

*Ja of neen,
wel of niet,
wie of wat,
veel te veel,
kruis of munt,
weet ik veel,
kiezen is moeilijk...*

(Kinderen voor kinderen, 1991)

Er is al zoveel over lezen geschreven. Een wereld die draait, een samenleving die verandert, een leven dat niet stilstaat, een spelling die wijzigt,... Alles is onderhevig aan verandering, ook de manier waarop adolescenten met leesboeken omgaan. Een verandering in de samenleving waarin het moeilijk is om als adolescent te kiezen voor een leesboek. Vanuit Goodlad kunnen we stellen dat jongeren heel wat keuzes moeten maken. We leven nu in een samenleving waarin het keuzeaanbod een brede waaier heeft. Je kan het hen dan ook niet kwalijk nemen dat ze soms niet weten wat ze moeten kiezen. We moeten er bewust van zijn dat het moeilijk is om in zo'n keuzeaanbod te kiezen (Goodlad, 2003). Maar die keuzes moeten gemaakt worden. Masschelein (2003) toont aan dat het leven een soort project is waarin je keuzes moet maken om zo een eigen levensstijl op te bouwen.

In het eerste deel worden, na een korte definiëring van het naschools leesgedrag, verschillende onderzoeken toegelicht. Deze onderzoeken tonen aan dat jongeren vanaf 12 jaar minder leesboeken lezen. Lezen de jongeren vanaf 12 jaar dan echt zoveel minder?

Daarom vonden we het ook belangrijk om in een tweede deel net die leefwereld en de leeswereld van de jongeren onder de loep te nemen. Is het zo dat net door dat grote vrijetijdsaanbod waaruit jongeren moeten kiezen, jongeren minder voor een boek kiezen? Hoe komt dit en aan welke invloeden is het vrijetijdsleven van de jongeren onderhevig?

In het derde en laatste deel wordt het belang van lezen toegelicht. Is het dan echt zo belangrijk dat jongeren blijven kiezen voor een leesboek? Zouden we dat leesplezier terug kunnen aanwakkeren?

DEEL 1: JONGEREN VANAF 12 JAAR LEZEN MINDER

Na een korte definiëring van het naschools leesgedrag, gaan we in de literatuur eens na of er zich inderdaad een daling van het naschools leesgedrag voordoet bij een leeftijd vanaf twaalf jaar.

1. DEFINIERING NASCHOOLS LEESGEDRAG

Om duidelijkheid te scheppen hebben we ervoor gekozen om de begrippen ‘**naschools**’ en ‘**leesgedrag**’, die voor verdere exploratie geselecteerd worden, toe te lichten. Deze begrippen worden doorheen de scriptie gehanteerd. Het is belangrijk om de lezer van dit onderzoek, het onderzoek te laten begrijpen. Aan de hand van deze toelichting willen we dubbelzinnigheden omtrent het onderzoek vermijden. Lezen is namelijk een begrip dat heel ruim, maar tevens ook heel summier ingevuld kan worden.

Volgens het woordenboek krijgt lezen volgende betekenis:

‘2 geschreven en gedrukte letters begrijpen; 3 kennis nemen vd inhoud van iets dat geschreven en gedrukt is’ (van Dale, 2003)

Deze definitie werkt een technische benadering van het lezen in de hand en dat is niet de bedoeling. Deze omschrijving van lezen toont voornamelijk aan dat lezen een leesvaardigheid inhoudt. Bij het lezen van leesboeken is niet enkel de leesvaardigheid van belang. Van Damme (1984) verwijst in haar onderzoek naar de kennis van fonemen, woorden en morfemen. Het is de technische terminologie die eigen is aan lezen. Spoelders (2006) behoedt ons voor het gevaar waarin geletterdheid als lezen enkel als vaardigheid beschouwd wordt. Geletterdheid is namelijk een deel van een cultuur, geletterdheid is meer dan alleen maar het canon bezitten. Geletterdheid is meer dan een instrument. De begrippen als ‘begrijpen’ en ‘kennis nemen van’ wijzen op de noodzaak om bewust om te gaan met die woorden, fonemen en morfemen. Van Damme (1984) omschrijft dit als het expliciet kunnen omgaan met structurele kenmerken van geschreven taal. Het fonemenbewustzijn, het woordenbewustzijn, het morfemenbewustzijn en het metalinguïstisch bewustzijn helpen ons daarbij. Het is volgens haar belangrijk dat kinderen het nut van lezen inzien, willen zij buiten school ook veel en graag lezen.

Uit haar onderzoek blijkt voornamelijk het sociaal milieu waarin gelezen wordt van groot belang te zijn bij het graag lezen. Dit sociale milieu wijst op de sfeer waarin gelezen wordt. Ook Spoelders (2006) geeft aan dat het niet gaat om het hebben van een leeshoek, maar om hoe ga ermee omgaat, hoe de sfeer rond die leeshoek gecreëerd en beleefd wordt. Er is een verband tussen leesattitude en leesmotivatie. Een bepaalde sfeer zorgt voor een positieve of negatieve attitude. Lezen houdt naast het technisch lezen ook beleving in. De auteur schrijft een boek, de lezer leest het boek. Net dat lezen is meer dan het ontvangen van de boodschap van de schrijver. Aan deze leeservaring zijn enkele elementen verbonden zoals leesplezier, leesmotivatie, enz. Hieruit ontstaat de vraag naar de betekenis van het lezen voor de jongeren. Waarom kiest een jongere voor het lezen van een boek? En op welke manier worden deze leesboeken ervaren? Wat is de achterliggende beleving bij het lezen van boeken?

Het is een gekend feit dat leerlingen in de eerste graad secundair onderwijs leesboeken moeten lezen. Maar lezen die jongeren ook boeken na de schooluren, zonder dat het een boek is dat opgelegd is door school?

Naschools wordt niet in het woordenboek (van Dale, 2003) teruggevonden, maar we vonden er volgende begrippen in terug die tot een duidelijke definiëring kan leiden.

‘na II 1 achter 2 in de tijd volgend op’

‘schools met het karakter ve school’

‘school 3 onderwijs, les’

Naschools is de tijd die volgt op de uren van les. Uit deze begrippen kunnen we opmaken dat naschools, vrije tijd inhoudt.

‘Vrije tijd is namelijk 4 geen school hebbend.’

‘Vrijtijdsbesteding de manier waarop men de vrije tijd besteedt.’

Lezen wordt gezien als vrijtijdsbesteding. Lezen wordt beschouwd als een activiteit die tot de tijd dat een kind vrij kan invullen na de schooluren, behoort. Wanneer het dus gaat om het lezen van leesboeken die opgelegd zijn door school, gaat het niet meer om die vrije invulling van die tijd. Het gaat om het moeten lezen van dat boek voor school. Het is belangrijk dat het binnen dit onderzoek gaat om die invulling van de vrije tijd zonder dat het moet voor school.

De begrippenverklaring van naschools zou de intentie kunnen wekken dat het gaat om schooldagen waarin na de tijd van les, de tijd anders besteed wordt. Al willen we duidelijk stellen dat het in dit onderzoek om een ruime invulling gaat waarbij schoolvakanties en weekends horen.

We zullen spreken over het naschools leesgedrag. Leesgedrag wordt vaak beschouwd als de algemene noemer van lezen, variërend van een leesboek tot alle mogelijke teksten. Er vindt in dit onderzoek een vernauwing van deze omschrijving plaats, waarbij het leesgedrag enkel tot het lezen van leesboeken herleid is. Dit omdat het onderzoek zich richt tot het lezen van leesboeken. Tijdens het onderzoek wordt er wel rekening gehouden met de situering van het lezen van leesboeken ten opzichte van het algemene leesgedrag. Daaronder valt het lezen van tijdschriften, strips, internetsites, kranten,....

Voor ons krijgt **‘naschools leesgedrag’** de volgende betekenis:

“Naschools leesgedrag: de tijd die men na het hebben van school, besteedt aan lezen van leesboeken zonder dat het moet van school.”

Het leesgedrag is van verschillende factoren afhankelijk. Van zowel een voorkeur voor een bepaald genre tot de stimulatie van ouders en leerkrachten. We proberen de verschillende factoren in rekening te brengen. Hierbij is leesmotivatie van groot belang. Het is de mate waarin de persoon gemotiveerd is om te lezen en het vormt een basis voor het leesgedrag (Tellegen & Catsburg, 1987).

2. ADOLESCENTEN EN NASCHOOLS LEESGEDRAG

In de literatuur wordt aan de alarmbel getrokken. Jongeren vanaf 12 jaar, ook wel de beginnende adolescenten genoemd, lezen steeds minder leesboeken (De Wit, Van der Veer & Slot, 2005). Heel wat auteurs gingen na waarom bepaalde leeftijdsgroepen minder begonnen te lezen. Raukema, Schram en Stalpers (2002) vergelijken het leesgedrag van jongeren in de jaren '50 met het leesgedrag nu. Volgens hen lazten jongeren in de jaren '50 veel meer leesboeken, zelfs meer dan oudere leeftijdsgroepen. Tegenwoordig lezen ze juist het minst van al. Dit kan te maken hebben met de verschuiving van het lezen van een boek naar het lezen van heel wat andere media. Toch wil Meeus (2002) er ons op wijzen dat door het

minder lezen van leesboeken, jongeren niet minder goed lezen. Ze lezen misschien wel minder leesboeken, maar het leesgedrag stijgt door het lezen van e-mail, msn, internetsites,... Het onderzoek van Hughes-Hassell en Rodge (2007) sluit hierbij aan en bevestigt de prioritaire voorkeur van internet op het lezen van een leesboek. Adolescenten nemen daardoor minder snel een boek vast dan vroeger. In het onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (2000) wordt dit ondersteund door cijfermateriaal. Jongeren lezen in 1975 3,3 uur meer in de week dan in 1995. De jongeren spenderen in 1995 0,9 uur meer in de week aan elektronische media dan in 1975. Volgens Hengst (2000) is het onmogelijk voor de jongeren te ontsnappen aan die invloed van de media en de culturele, commerciële industrie (in Vanobbergen, 2006). Uit de literatuur blijkt die commercialisering van de vrije tijd niet enkel van deze tijd te zijn. Hengst (2000) geeft aan dat die commercialisering van de vrije tijd reeds in de 19de eeuw aanwezig was. Deze invulling ging terug op het commerciële zoals het grote aanbod van speelgoed. In de 20ste eeuw kreeg deze commercialisering via Walt Disney invulling. Hier mag duidelijk gesteld worden dat het niet gaat om de ‘nieuwe’ media zelf, maar de invulling en commerciële aantrekkingskracht van verhalen en personages in verhalen (in Vanobbergen, 2006).

De Rapportage Jeugd (2000) is een bevestiging van het fenomeen ‘ontlezing’. Ontlezing wordt geschetst als een fenomeen doorheen de tijd, een fenomeen van vroeger en nu. Lezen diezelfde jongeren meer in de lager schoolleeftijd dan wanneer ze in het secundair terechtkomen? Franky Devos (2004) verwijst in een lezing naar auteurs als Boerlage en Klopprogge die er beiden op wijzen dat kinderen na de lagere school veel minder lezen. De Saedeleer (2006) geeft in het verslag van de rondetafelbijeenkomst van de Nederlandse Taalunie over de functies van lezen aan dat de leeftijd tussen 12 en 14 jaar, de leeftijd is waarin jongeren afhaken (in Soetaert, Schram, Mottart, Rutten & Bakker, 2006). In die leeftijdsgroep verandert er sociaal-psychologisch veel en eist de school steeds meer tijd op. Hierdoor vertonen de jongeren ‘afhaakgedrag’. Volgens Van Hilst (1997) heeft het minder lezen alles te maken met het leesplezier. Leesplezier en lezen gaan in het secundair onderwijs steeds minder en minder samen.

Stalpers (2001) kreeg het idee om het leesgedrag van deze groep jongeren te onderzoeken aan de hand van het al dan niet lid zijn van de bibliotheek. Er werd bij de 13 tot 17 jarigen een opvallende daling van bibliotheekleden ontdekt. Volgens het onderzoek van Hughes-Halless

en Rodge (2007) blijkt 53% van de jongeren naar een openbare bibliotheek te gaan om boeken te ontlennen.

Kim Redant (2004) bestudeerde het naschools leesgedrag bij kinderen van het basisonderwijs. In haar onderzoek betrof ze de hypothese dat de afname van het leesgedrag opmerkelijk is aan de leeftijd van 12 jaar. Ook zij benaderde het naschoolse leesgedrag vanuit de idee dat naschools zowel ging om vrijetijdsbesteding na de schooluren als in het weekend en in de vakanties. Of zij het onderscheid maakte tussen het lezen in het algemeen of het specifiek lezen van leesboeken, is niet duidelijk. Uit haar onderzoek blijkt dat kinderen vanaf 11-12 jaar minder graag lezen. Voor kinderen die ouder zijn dan 12 jaar is lezen minder populair, dan bij kinderen tussen de 6 en 12 jaar (Van den Burg, 1989 in Redant, 2004).

Naast deze onderzoeken werd niet veel meer teruggevonden die de daling bij deze specifieke jongerengroep kan bevestigen, laat staan verklaren. Deze leeftijdsgroep valt er als onderzoeksgroep soms gewoon tussenuit. Dit is te verklaren vanuit de psychologie waarin deze leeftijdsgroep als een overgangsfase gezien wordt. Een soort tussenfase waarbij de jongeren op sociaal-psychologisch vlak vrij snel en veel veranderen (De Wit, Van der Veer & Slot, 2005). Zo is er bijvoorbeeld een onderzoek uit Zweden dat het naschools leesgedrag bij jongeren tussen 11- 12 jaar en 15 - 16 jaar bestudeerde. Een voorbeeld hoe de groep adolescenten tussen 12-14 jaar er tussenuit valt (Johnsson- Smaragdi & Jönsson, 2006).

Rebel daarentegen deed in 2006 wel een onderzoek naar het leesgedrag bij Midden-Nederlandse jongeren, maar de respondentengroep bevatte 12 tot en met 20 jarigen. Het kwantitatieve onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van Stichting Lezen. Uit het onderzoek blijkt dat bijna de helft van die jongeren nog leesboeken leest (Rebel, 2006).

Vacca (1998) roept op tot meer onderzoek van deze leeftijdsgroep. Ook Stalpers (2005) verwijst naar een tekort aan onderzoek omtrent leesgedrag bij adolescenten. Deze leeftijdsgroep krijgt steeds minder plezier in het lezen van leesboeken. Terwijl de kinderen van de lagere schoolleeftijd heel wat meer plezier beleven in het lezen.

Hoe komt het dat deze adolescenten steeds minder leesplezier bij het lezen van leesboeken beleven?

Motivatie komt tot stand en wordt beïnvloed door verschillende factoren die mensen als leidraad gebruiken. Wij benaderen de hierboven vermelde vraag ook vanuit verschillende invalshoeken van de leefwereld van de jongere (Eccles, Wigfield & Schiefele, 2002). Zou deze daling te verklaren zijn? En wat zou kunnen bijdragen tot een betere leesbeleving? Welke zijn belangrijke factoren voor het leesgedrag van jongeren? En waarom is het zo belangrijk dat jongeren leesboeken lezen?

DEEL 2. DE LEEFWERELD VAN DE JONGERE

1. JONGEREN EN HUN VRIJE TIJD

*‘De bel gaat,
de bel van vrije tijd,
nog niet,
de last van de boekentas krijgt betekenis,
de bel van vrije tijd
al die offen
iene miene mutte
dan maar allemaal
lap de bel
tijd’*

(Anoniem, 2008)

Jongeren hebben heel wat prikkels te verwerken. Heel wat verschillende zaken komen op hen af waardoor het des te moeilijker is om te kiezen voor dat boek.

Uit onderzoek blijkt dat de meeste jongeren vanaf 12 jaar geen tijd meer hebben om te lezen. Dit omdat de jongeren veel meer hobby's en activiteiten met vrienden hebben (van Hislt, 1997). In de literatuur wordt tijdsgebrek en het grote aanbod aan mogelijkheden om die vrije tijd in te vullen vaak opgegeven als reden voor het minder lezen (Knulst & Kraaykamp, 1996; in De Moor & Vanheste, 1999).

Standaert (2008) verwijst hierbij naar de verbrokkeling van de waardesystemen van de moderne westerse cultuur. Volgens hem leidt dit tot individualisering van levensstijlen en tot diversiteit van leefvormen. Vrijtijdsbesteding is één van die elementen waarin die diversiteit zich uit. Hierdoor ontstaat er ook een bredere waaier aan keuzes die mensen moeten maken. E. A. Godot (2003) toont aan dat die grote keuzevrijheid net leidt tot dwang. Jongeren moeten telkens opnieuw keuzes maken wat tot keuzemoetheid leidt. Volgens Hengst (2000) is de kindercultuur veranderd van een vooraf bepaald referentiekader naar een voorwerp van, onderhandeling en “do-it-yourself” (in Vanobbergen, 2005). Ook Elchardus (2003) en

Depaepe (2004) wijzen ons op die keuzebiografie. Elchardus heeft het over een verdampingstheorie waarin niet alles meer vastgelegd wordt in wetten en structuren. Het gaat steeds meer over individuele keuzes. Toch wijzen Depaepe en Elchardus er ons op dat niet alles in die keuzebiografie verdampt.

Vaessen (2003) heeft het over een verschuiving in de vrijetijdsbesteding als een oorzaak voor het minder lezen door jongeren. Jongeren vullen hun vrije tijd anders in dan vroeger. Ze hebben ook veel meer keuze om die vrije tijd in te vullen waarvan lezen één van de vele is. Adolescenten geven zelf aan dat er veel andere en leukere activiteiten zijn om hun vrije tijd in te vullen. Voor hen is dit een grote reden om niet te lezen (Hughes-Halless & Rodge, 2007).

De Haes (1995) heeft het niet over een verschuiving van de vrijetijdsinvulling, maar over een vermindering van de vrije tijd. Jongeren hebben minder tijd om te lezen en zijn ook meer consumptief. In het onderzoek van Stichting Lezen geven jongeren zelf aan dat ze geen tijd hebben om te lezen. Ze zien lezen als vrijetijdsverspilling (Rebel, 2006). Bakker (2006) geeft tijdens de rondetafelbijeenkomst van de Nederlandse Taalunie aan dat een boek lezen veel tijd en concentratie vraagt waardoor de lezers minder snel een boek zullen consumeren (in Soetaert et al., 2006). Het vele huiswerk dat de jongeren krijgen, zou ook een reden zijn voor het tijdsgebrek dat jongeren ervaren (van Hilst, 1997). Wanneer het huiswerk dan wegvalt, zoals in de vakanties, blijkt dit het leesgedrag bij de adolescenten niet te verhogen (Hughes-Hassell & Rodge, 2007).

2. JONGEREN EN DE 'NIEUWE' MEDIA

Computer, tv en internet maken deel uit van het leven van de adolescenten. Uit het belevingsonderzoek van Stalpers (2006) blijkt dat dergelijke media en andere hobby's als sporten en muziek beluisteren, voorgenomen worden op het lezen van boeken. In het verslag van de rondetafelbijeenkomst van de Nederlandse Taalunie werd de concurrentie van andere media als één van de oorzaken van 'afhaakgedrag' bij lezen naar voren geschoven (Leysen, 2006; in Soetaert et al., 2006). Schundt Boudien (2006) voegt er zelfs aan toe dat het boek zijn einde nabij is en zijn functie stilaan aan de andere media wordt doorgegeven (in Soetaert et al., 2006)

Onderzoeken geven aan dat we niet alle media over dezelfde kam mogen scheren.

Het is niet zo dat wanneer de jongeren graag boeken lezen, minder tv zullen kijken. Kinderen die graag lezen, kijken ook heel graag tv. De grootste tv-kijkers zijn volgens Ghesquière (2000) ook de actiefste lezers. Al blijft Rios (2005) ervan overtuigd dat jongeren die hun vrije tijd aan tv-kijken spenderen, minder lezen (in Chudamani & Kanade, 2006). Als we het onderzoek van Hughes-Hassell en Rodge (2007) erbij nemen, merken we dat tv-kijken de grootste reden van de adolescenten is om niet te lezen. Jongeren lezen wel graag kranten, tijdschriften en leesboeken in hun vrije tijd, maar tv blijkt dubbel zoveel tijd in te nemen (Lemaire, 2004). Raeymaeckers (2002) linkte verschillende variabelen van mediaconsumptie aan de studierichtingen. Uit zijn onderzoek bleek dat jongeren van het ASO meer boeken lezen en minder tv kijken. ASO leerlingen zouden gemiddeld 5 minuten per dag meer lezen dan TSO leerlingen. De TSO leerlingen spenderen 5 minuten per dag meer aan lezen dan de BSO leerlingen. Tv-kijken blijkt de favoriet te zijn bij alle leerlingen, maar er is een verschil per studierichting op te merken. Jongeren van het ASO kijken gemiddeld 101, TSO leerlingen 133 en BSO leerlingen 166 minuten tv per dag.

Standaert (2008) spreekt zich uit over de invloed van gamen op jongeren. Hij schrijft over een verwenningscultuur. Het is een cultuur waarbij de jongeren hun verbeelding niet meer hoeven te gebruiken. Een vooruitgang van games, leidt tot een achteruitgang van de leescultuur waardoor de jongeren geestelijk lui worden.

Mottart (2002) geeft aan dat we de keuzes van jongeren voor andere media niet zomaar kunnen negeren, in tegendeel, we moeten erop inspelen (in Mottart & Vanhooren, 2006). Geletterdheid kan niet alleen meer verstaan worden als het lezen van boeken, de geletterdheid krijgt nu ook zijn bestaan in de verschillende media, de meervoudige geletterdheid (Mottart, Soetaert & Verdoodt, 2003). Het onderzoek Apestaartjaren 2.0 (Vanhoenacker & Peere, 2008) geeft aan dat het goed is deel te nemen aan het maatschappelijk debat omtrent jongeren en de 'nieuwe' media, zonder te vervallen in extreme uitspraken. Ze vinden het belangrijk eraan deel te nemen om zo de jongeren te kunnen begeleiden waar er zich eventuele risico's voordoen. Het is niet de bedoeling om de media als bedreiging te gaan beschouwen. Zij bevroegen 919 jongeren in Oost-Vlaanderen. Uit hun onderzoek blijken tv (12u49 in de week) en surfen op het internet (10u28 in de week) de koplopers te zijn in mediagebruik van jongeren. Internet wordt voornamelijk voor msn en om informatie op te zoeken, gebruikt. Uit het onderzoek blijkt de sociale functie in het vrijetijdsleven van grote waarde voor de jongeren te zijn. De jongeren zien hun vrienden het liefst in het echt. Het spenderen van tijd

met vrienden is naast tv-kijken de tweede belangrijkste reden waarom jongeren niet lezen (Hughes-Hassell & Rodge, 2007). Sociaal contact met vrienden is van grote waarde voor adolescenten.

3. DE INVLOED VAN HUN DIRECTE OMGEVING

In dit deeltje gaat het om de mogelijke interactie tussen het individu en zijn omgeving, zijn context. Vanuit de idee dat educatie alomtegenwoordig is, toont Goodlad (1997) aan dat de context van jongeren ruim gezien mag worden. Educatie houdt niet enkel school in. Educatie moet terug te vinden zijn in de gehele culturele en maatschappelijke context, van de supermarkt, tot vrienden, tot de media. Chudamani en Kanade (2006) geven ouders, leerkrachten, bibliothecarissen, uitgeverijen en de sociale gemeenschap op als belangrijkste promotors om de jongeren tot lezen te stimuleren. Boekenpromotie is niet enkel de taak van die personen als individu, maar het is een zaak van ons allemaal. En als we Tepper (2000) erbij nemen, dan mogen we stellen dat dergelijke promoties hun effect hebben. In zijn onderzoek wordt aangetoond dat meisjes vroeger meer gestimuleerd werden en daardoor op latere leeftijd ook meer lezen. Dat stimuleren heeft blijkbaar een positieve invloed op het later leesgedrag van kinderen. Ook Zirinsky en Rau (2001) halen het belang van het ondersteunen door de omgeving aan (in Hughes-Halles & Rodge, 2006).

3.1 Ouders

In de literatuur wordt er geen twijfel meer gezaaid over het belang van een leescultuur binnen het gezin. Het lage aantal boeken dat gelezen wordt, is volgens Rios (2004) te wijten aan de leesgewoontes in de gezinnen en het ontbreken van leesboeken bij de gezinnen (in Chudamani & Kanade, 2006). Van Hilst (1997) schrijft dat het noodzakelijk is dat ouders een positieve houding tonen ten opzichte van lezen. Deze houding werkt aanstekelijk bij jongeren. Niet enkel is de houding van de ouders belangrijk, het is ook belangrijk om in het beginstadium voor te lezen. Kinderen die voorgelezen worden, hebben namelijk een voorsprong op hun zin tot meer lezen. Ghesquière (2000) heeft het over een 'leesmicrobe' die je voornamelijk van thuis uit meekrijgt. De rol van de ouders bij leesbevordering mag in de puberfase zeker niet onderschat worden (Lemaire, 2004).

3.2 Vrienden

Vrienden lijken een grote invloed te hebben op het leesgedrag en voornamelijk op de boekenkeuze bij jongeren rond de pubertijd. Op deze leeftijd zou de rol van de ouders sterk teruggedrongen zijn (Lemaire, 2004). Het onderzoek van Stichting Lezen toont aan dat vrienden de grootste motiverende factor zijn bij de jongeren. Bij de jongeren onder de 15 jaar verschilt deze stimulans, 28%, nauwelijks van de stimulans door ouders, 27% (Rebel, 2006). Hughes- Hassell en Rodge (2007) tonen net aan dat 70% van de adolescenten hun ouders als belangrijkste stimulansen opgeven, terwijl maar 15% procent hun vrienden opgeven.

Zoals reeds eerder vermeld, is het sociaal contact met vrienden van groot belang voor de jongeren. Toch blijkt uit het onderzoek van Stichting lezen dat 34% van de jongeren niet weten of hun vrienden al dan niet lezen (Rebel, 2006). Lezen blijkt een weinig besproken gespreksonderwerp te zijn. Volgens de Saedeleer (2006) is dit zo omdat lezen geen cool imago heeft en imago is voor adolescenten net heel belangrijk (in Soetaert et al., 2006).

3.3 School

We staan toch stil bij het stimuleren van de kinderen door de leerkrachten ook al gaat het om naschools leesgedrag. Dit omdat het belang van de leerkracht bij het naschools leesplezier niet onderschat mag worden. 63% van de adolescenten duiden hun leerkrachten aan als belangrijke stimulator bij het lezen (Hughes-Hassell & Rodge, 2007). Leerkrachten worden verwacht hun leesenthousiasme met de kinderen te delen waardoor de kinderen zin krijgen om te lezen (Chambers, 2002). Als kinderen merken dat een leerkracht enthousiast is over zijn leeservaringen, zullen de kinderen die ook willen ervaren. Ze zullen gemotiveerd zijn om zelf te lezen.

Er zijn onderzoekers die mogelijke methodieken uitschrijven en publiceren om leerlingen in de klas te kunnen motiveren om te lezen. Dit vanuit de optiek dat het belangrijk is dat leerkrachten meehelpen aan die leesmotivatie en een bepaalde leessfeer scheppen (Van Coillie, 2007). Wanneer leerkrachten aan leespromotie doen, is het van groot belang om ook naschools leesgedrag, verschillende leessmaken, het gebruik van de bibliotheek,... te promoten (Chudamani & Kanade, 2006). Boekenpromotie is meer dan alleen maar het lezen van een boek. Promotie is het spreken over je eigen leeservaring, eigen leesplezier als

leerkracht (Hughes-Halles & Rodge, 2007). Al is de vraag of er tussen de kennisoverdracht nog wel tijd overblijft om lezen te promoten (Jaspaert, 2006; in Soetaert et al., 2006).

Leespromotie is meer dan alleen de leerkracht die zijn leeservaring aan de leerlingen meedeelt. In de literatuur wordt duidelijk gemaakt dat het belangrijk is jongeren te laten deelnemen aan het gesprek over de beleving van het lezen. Als er aan lezen een sociale aangelegenheid gekoppeld wordt, zullen jongeren het lezen positiever ervaren (Schelstraete, 2006). Ook Mottart (2002) wijst op het belang jongeren te laten participeren tijdens de lessen literatuur. Leerlingen en leerkrachten moeten als actieve actoren elkaars perspectieven delen. Hij heeft het over de 'contact zone' waarin de kans geboden wordt om een onderwerp te gaan delen met anderen om tot een maatschappelijk debat te komen (in Mottart & Vanhooren, 2006). Lierop-Debrauwer is ervan overtuigd dat leerkrachten die de jongeren meer stimuleren en uitdagen, meer leesplezier kunnen laten beleven (2006, in Mottart & Vanhooren, 2006). Het is de taak van de leerkrachten om leerlingen die uitdagingen aan te reiken. Geen woorden, maar daden. Laat die leerlingen actief participeren in een gesprek over literatuur. Participeren in een gesprek waarbij de leerlingen ervaringen kunnen uitwisselen, leidt tot meer waardering voor de gelezen boeken. Hierbij kan de leerkracht niet enkel stilstaan bij het leesboek, maar moet er tegemoet gekomen worden aan de meervoudige geletterdheid (Mottart, 2002; in Mottart & Vanhooren, 2006). Digitale media beginnen meer en meer een rol te spelen in de vorming van sociale en culturele identiteiten. We kunnen dit niet zomaar negeren (Mottart, Soetaert & Verdoodt, 2003). Er wordt gepleit voor lessen waarin films, boeken, tijdschriften, internet, muziek... en ook games ook hun eerlijke en realistische plaats krijgen.

Natuurlijk is het ook belangrijk om de jongeren de tijd te geven om in hun vrije tijd te kunnen lezen. Jongeren geven aan dat ze heel veel huiswerk hebben en daardoor minder tijd over hebben om te lezen (Van Hilst, 1997; Hughes-Hassell & Rodge, 2007).

In het Nederlandstalig onderwijs wordt er steeds minder en minder met opgelegde lijsten gewerkt. De leerlingen mogen vrij boeken kiezen en toch haken steeds meer lezers af. Dit omdat volgens de Saedeleer (2006) jongeren geen tijd maken om een goed boek uit te kiezen of de jongeren niet weten welk boek het best bij hen past (in Soetaert et al., 2006).

4. ADOLESCENTENLITERATUUR

Het is volgens Lemaire (2004) belangrijk dat jongeren rond een leeftijd van 12 jaar de kans krijgen om adolescentenliteratuur te lezen. Jongeren rond die puberleeftijd hebben nood aan boeken die ze in hun leefwereld kunnen plaatsen. Door de vele veranderingen kan het zijn dat die tieners net geen rust vinden in het lezen. Adolescentenliteratuur zou die (innerlijke) rust net kunnen opwekken wegens de link met hun eigen beleevingswereld (Lemaire, 2004). Adolescentenliteratuur werd door Helma van Lierop-Derbrauwer (2002) als volgt gedefinieerd: “ *Romans, gericht op de leeftijdscategorie twaalf en ouder, waarin een zoektocht beschreven wordt door personages naar hun eigen identiteit. De levensfase tussen jeugd en volwassenheid staat in deze romans centraal.*” (p 23).

5. GENDERVERSCHILLEN

Volgens Lemaire (2004) lezen meisjes als ontspanning terwijl het lezen bij de jongens een informatieve functie heeft. Dat meisjes meer voor het plezier lezen, merken we ook op in het onderzoek van Hughes-Hassell en Rodge (2007).

Tepper wijst op een genderverschil. Meisjes spenderen meer tijd aan het lezen van boeken dan jongens (2000). Tepper verwijst ook naar een onderzoek van Stein en Smithells (1969) die aantonen dat Amerikaanse kinderen dachten dat lezen een typische vrouwelijke activiteit was (in Tepper, 2000). Aangezien dit onderzoek uit de jaren '60 dateert, gaan we daar niet verder op in.

Als we het onderzoek van Elchardus en Stevens (2001) erbij nemen, merken we ook genderverschillen bij de voorkeuren voor bepaalde genres op. Jongens zouden sneller science fiction lezen en meisjes zouden sneller liefdesverhalen, waargebeurde verhalen en dagboeken lezen. Rita Ghesquière (2000) bevestigt dit verschil. Rebel (2006) bevestigt de voorkeursmaak van de meisjes, maar geeft bij de jongens misdaadverhalen als favoriete genre op. Reitz (2006) bevestigt de voorkeur van de meisjes waarbij drama en romantiek de voorkeur krijgen, maar hij geeft bij de mannelijke lezers de voorkeur voor avontuurlijke verhalen op (in Chudamani & Kanade, 2006).

6. DE LEESOMGEVING

6.1 De leesmotivatie en leesbeleving van jongeren.

We kennen allen de uitdrukking 'Ik heb geen zin!' Ook wanneer het gaat om lezen, is motivatie om het te doen van groot belang. Hoe is het gesteld met die leesmotivatie? Zijn jongeren gemotiveerd een boek vast te nemen? In een onderzoek van Stichting Lezen wordt de leesmotivatie verdeeld in intrinsieke, extrinsieke en instrumentele motivatie. Die motivatie krijgt in dat onderzoek ook een definitie en eigenschappen toegeëigend. Het lezen voor eigen plezier is het gevolg van intrinsieke motivatie, het lezen voor een opdracht is extrinsieke en instrumentele motivatie, is het lezen om iets te weten (Tellegen en Catsburg, 1987; Tellegen en Lampe, 2000). Deze auteurs tonen ook aan dat de motivatie complexer is dan dat. Vele factoren beïnvloeden de motivatie. Volgens Raukema et al. (2002) zou de innerlijke motivatie laag zijn bij de jongeren van 12 tot en met 14 jaar. Het is belangrijk om deze intrinsieke motivatie te kunnen verhogen. Jongeren hebben na school meestal geen zin meer om dergelijke geestelijke inspanning te leveren. Plezier en leesplezier gaan voor vele jongeren niet meer samen. Terwijl dat leesplezier volgens Lierop-Debrauwer (2006) net van groot belang is (in Mottart & Vanhooren, 2006). Sociale norm, leesvaardigheid en boekenaanbod zijn drie factoren die een grote invloed hebben op dat leesplezier (Lemaire, 2004).

Jongeren die graag lezen, lezen meestal voor hun plezier. Volgens Lemaire (2004) hangt deze 'pleziergerichte leeshouding' samen met een 'rustgerichte leeshouding'. Jongeren die plezier beleven aan het lezen van boeken, zullen dit ook een nuttige zaak vinden en omgekeerd. De ontspannende factor van lezen is een grote motiverende factor voor de jongeren om te lezen (Van Hilst, 1997). Het onderzoek van Hughes-Hassel en Rodge (2007) sluit hierbij aan. Zij komen tot de drie hoofdoorzaken waarom adolescenten graag lezen. De jongeren lezen als ontspanning (58%), als kennisverwerving (48%) en uit verveling (46%). De adolescenten uit hun onderzoek geven zelfs aan dat het lezen een escapistische functie kan hebben, het even kunnen wegvlugten van het dagdagelijkse leven.

Lezers voelen een hoge betrokkenheid met de personages, waardoor het inlevingsvermogen aangewakkerd wordt en de belevingsgraad stijgt (Lemaire 2004). Er zijn jongeren die graag lezen omdat ze de personages van het boek beter willen leren kennen. Ook lezen jongeren graag omdat ze zo de wereld beter begrijpen (Van Hilst, 1997).

Hughes-Hassell en Rodge (2007) geven aan dat 29% van hun jongeren niet graag lezen omdat het voor hen moeilijk is. Deze jongeren ervaren moeilijkheden bij het lezen waardoor ze er een negatieve leeservaring aan overhouden. Een negatieve leeservaring heeft een grote invloed op lezers, meer dan een positieve leeservaring met zich meebrengt (Dirksen, 2006; in Mottart & Vanhooren, 2006). Ook Trossèl (2006) is er zich van bewust dat een boek lezen veel meer inspanning vergt dan het passief bekijken naar de verfilming van dat boek (in Soetaert et al., 2006). Wanneer men zich toch waagt aan die intense leeservaring waarbij ze zich moeten inspannen, zal dit een effect hebben op het later leesgedrag. De positieve leeservaring zal de lezer op latere leeftijd terug aanzetten tot lezen. Rebel (2006) kon in zijn onderzoek aantonen dat jongeren die door school verplicht worden om te lezen, net meer gaan lezen. Het vergt inderdaad een inspanning, maar er wordt een ontspannende ervaring aan gekoppeld waardoor ze meer gaan lezen. De jongeren komen op die manier in contact met een auteur waarvan ze graag nog meerdere boeken willen lezen. Toch ervaart een vijfde van de respondenten dit niet als positief, de verplichting op zich is voor hen een afknapper (Rebel, 2006).

Wanneer we de bibliotheek binnenwandelen en naar de afdeling van de adolescentenliteratuur gaan, komen we terecht in langere rijen rekken, met enorm veel boeken. Tijdens het colloquium van de Kinder- en Jeugdjury werd er verwezen naar de grote diversiteit van boeken (26 november 2005). Dit komt overeen met de visie van Goodlad (1997). Volgens Goodlad heeft die grote diversiteit te maken met het leven in een consumptiemaatschappij. Deze diversiteit uit zich ook in het aantal boeken en maakt het de jongeren niet gemakkelijker om een boek te kiezen. Een bijkomende diversiteit die de waaier van keuzes die jongeren moeten maken nog breder maakt. Een keuze die toegevoegd mag worden bij de reeds grote keuzebiografie van de jongeren (Depaepe, 2004; Elchardus, 2003). Het boekenaanbod blijkt ook een factor die het leesgedrag beïnvloedt. 24% van de jongeren geven aan dat ze niet lezen omdat ze geen goed boek vinden (Hughes-Hassel & Rodge, 2007). De oorzaken hiervan kunnen het overaanbod aan boeken en het canon dat de jongeren niet meer zou inspireert, zijn. Het grote keuzeaanbod maakt het kiezen van een boek net moeilijker en leidt tot 'afhaakgedrag' (Soetaert et al., 2006). Dit brengt noodzakelijke begeleiding bij het kiezen van een boek met zich mee. Dirksen (2006) geeft aan dat jongeren moeilijkheden ondervinden bij de manier waarop ze het juiste boek moeten vinden (in Mottart & Vanhooren, 2006).

Als jongeren een boek kiezen, kijken de meesten naar de flaptekst. De omslag en de titel van het boek blijken ook belangrijk bij de eerste kennismaking (Rebel, 2006). Een klein aantal respondenten duidt de dikte van het boek als selectiecriteria aan.

6.2 Wat lezen jongeren graag?

Adolescenten lezen nog wel graag in hun vrije tijd (Lemaire, 2004), maar niet enkel leesboeken. Reitz (2006) toont aan dat de smaak voor bepaalde genres bij de meeste mensen doorheen de jaren verandert (in Chudamani & Kanade, 2006). Het kan dus van belang zijn te achterhalen welk genre en welk onderwerp de voorkeur krijgt. Volgens Reitz (2006) zijn sciencefiction en fantasie de favoriete genres bij de adolescenten (in Chudamani & Kanade, 2006). Jan Van Coillie (2007) daarentegen schrijft dat adolescenten net graag boeken in dagboekvorm lezen omdat in dat genre een link gelegd wordt met de zoektocht naar hun eigen identiteit. Het zoeken naar een identiteit staat centraal in de adolescentie (Verhofstadt-Denève, 1999). Uit het onderzoek van Stevens en Elchardus (2001) wordt duidelijk dat genres als thrillers, horror en waargebeurde verhalen populair zijn, informatieve boeken heel wat minder. Ook het onderzoek in het Vmbo, voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, toont aan dat jongeren liever een boek lezen als het verhaal levensecht is (Land, Sanders, Lentz & Van der Bergh, 2002). Op deze manier kunnen jongeren zich gaan inleven in het verhaal en zullen ze het verhaal ook langer en liever lezen. Auteurs van jeugdliteratuur proberen op die smaak in te spelen. Zij gaan zich ook meer toeleggen op het schrijven over realistische onderwerpen (Van Coillie, 2007).

De adolescenten moeten dus des te meer aangesproken worden op hun belevingswereld. In het onderwijs is het goed om als leerkrachten op de leesvoorkeur van hun leerlingen in te spelen door leesboeken aan te bieden die aansluiten bij hun belevingswereld (Mottart, 2002; in Mottart & Vanhooren, 2006).

Baudoin (2004) schrijft dat het voornamelijk belangrijk is dat de levenswerkelijkheid van jongeren, hun socialisatie met de functie van jeugdliteratuur correleert. Deze benadering zorgt ervoor dat de vraag wat het lezen voor jongeren betekent, beantwoord kan worden.

6.3 Lezen ze graag andere media?

68% van de mannelijke jongeren en 76% van de vrouwelijke jongeren verkiezen het lezen van tijdschriften (Hughes-Hassell & Rodge, 2007). In hun onderzoek komt het lezen van strips, waarvoor 44% van de jongeren kiezen, op de tweede plaats. Jongeren lezen graag strips en dit moet blijven gestimuleerd worden. Dit is volgens Ghesquière (2000) een aangrijpingspunt om jongeren een roman te laten lezen. Kranten daarentegen zijn niet zo populair, 20% van de adolescenten lezen graag de krant. Op de voorlaatste plaats komt het lezen van leesboeken, waaraan 30% van de jongeren plezier beleeft. Als we het onderzoek van Raeymaeckers (2002) ernaast leggen, merken we dat TSO en BSO leerlingen het lezen van tijdschriften verkiezen. De ASO jongeren verkiezen het lezen van boeken.

6.4 Leesplekje?

Als jongeren een boek lezen, gaan ze meestal op een bepaalde plaats zitten waar het rustig is. Deze rustige omgeving is nodig om zich te kunnen concentreren. Tevens is innerlijke rust een vereiste om te lezen en kan lezen net die innerlijke rust veroorzaken (Lemaire, 2004). Spoelders (2006) benadrukt dat het niet gaat om het hebben van een leeshoekje, maar om de sfeer die rond de leeshoek gecreëerd wordt.

In een vooronderzoek van Klasse voor leerkrachten wordt het bed als ideaal plekje aangewezen om er te ontspannen en te lezen (Van Hilst, 1997). Meer dan helft van de respondenten uit het onderzoek van Rebel (2006) geeft aan 's avonds voor het slapengaan te lezen.

DEEL 3: IS HET DAN ZO BELANGRIJK DAT JONGEREN LEZEN?

Dat lezen tot betere cognitieve prestaties leidt, wordt door verschillende auteurs bevestigd. Hier gaat het wel over het lezen van verschillende soorten teksten, niet enkel leesboeken. Jongeren die volgens Guthrie (1999) een grote leesmotivatie hebben, hebben meer cognitieve energie om een tekst te verwerken. Dit zou bevorderend zijn om een tekst te begrijpen, te verwerken en te onthouden, met betere prestaties als gevolg. Krashen (1993) toont aan dat jongeren die in hun vrije tijd boeken lezen, meer kennis bezitten en daardoor ook beter presteren op alle soorten cognitieve testen. Het zijn volgens hem ook betere lezers (in Hughes-Hassell & Rodge, 2007). Vanuit de recente peilingproeven (2007) omtrent lezen in het basisonderwijs, werd aangetoond dat kinderen die thuis een leescultuur ondervinden, 2,4% meer kans hebben om te slagen op die proeven (in Van Braak, 2008).

Lezen is niet alleen bevorderend voor de cognitieve prestaties, ook op sociaal vlak brengt lezen positieve gevolgen met zich mee. Lezen is één van de basisvaardigheden om als geletterde persoon te kunnen deelnemen aan deze samenleving. Een samenleving waarin lezen van heel groot belang is (Scheeren, 2001). Geletterdheid brengt namelijk op professioneel vlak als sociaal vlak positieve gevolgen met zich mee. Volgens het international adult literacy survey zijn er in Vlaanderen nog heel veel volwassenen, 17% en meer, die zich niet op het niveau bevinden om in het dagelijkse leven informatie te verwerken (Van Damme, 1999). Dit is reeds merkbaar bij de uitstroom van het secundair onderwijs in Vlaanderen. 39% van de bevolking in Vlaanderen heeft als scholingsgraad lager SO, wat niet veel is. Basisvaardigheden als geletterdheid bereiken niet meer dan 39% van de bevolking in Vlaanderen, met alle gevolgen van dien (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap DIVA, 2003). Deze mensen zijn laaggeletterd waardoor ze slachtoffer worden van het mechanisme van uitsluiting dat door laaggeletterdheid op gang gebracht wordt (Van Damme, 1999). We leven in een informatiemaatschappij waar lezen van groot belang is. Kennis is macht en als het leesgedrag evolueert, wordt ook kennis verder opgebouwd (Chudamani & Kanade 2006). Ghesquière (2002) heeft het in haar onderzoek over het lezen van leesboeken. Er wordt een link gelegd tussen het lezen van leesboeken en het kunnen functioneren in de maatschappij. Door te lezen zal je beter informatie kunnen opnemen en dus beter kunnen participeren in deze maatschappij. Mensen die fictie lezen, kunnen namelijk van een maatschappelijke reflectie genieten (van Dalen, 2006; in Soetaert et al., 2006).

Naast die sociale functie zijn er nog andere redenen waarom het lezen van fictie belangrijk blijkt te zijn. Het zou een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van de persoonlijkheid in de adolescentie (Raukema, Schram; Stalpers, 2002). Door de fictie krijgen jongeren een beeld van verschillende personages met elk hun eigen persoonlijkheid. Een beeld dat positief is bij het zoeken naar hun eigen identiteit. Volgens Wilna Meijer (2006) helpt het lezen van fictie kinderen om de werkelijkheid te relativiseren, al stelt Soetaert (2006) zich hierbij vragen. Volgens hem zou dit tot een over relativiseren kunnen leiden waardoor het kind van de werkelijkheid vervreemdt (in Soetaert et al., 2006). Standaert (2007) verwijst naar het belang van lezen van leesboeken. Jongeren die niet meer lezen, worden geestelijk lui. Wanneer jongeren hun verbeelding gebruiken, zijn ze meer in staat om hun medemens te begrijpen. Het voorstellen van iets, het gebruiken van hun fantasie, zorgt ervoor dat een mens zich kan inleven door in de beleavingswereld van een ander te gaan staan (Cuyvers, 2000).

De school speelt hierin een belangrijke rol. De school maakt deel uit van een democratische infrastructuur, waardoor ze een gemeenschappelijk doel heeft (Goodlad, 1997). Deze verantwoordelijkheid moet doorgetrokken worden naar het gezin, de cruciale context. Hij wijst op het gevaar van het marktdenken waarbij commerciële motieven de bovenhand nemen op het sociale welzijn. Volgens Harris (1998) ligt de doorslaggevende invloed bij de leeftijdsgenoten. De sociale omgeving van jongeren heeft volgens hem een veel grotere invloed dan de ouders (in Meijer, 2005). Goodlad (1997) heeft het over het delen van die verantwoordelijkheid. Door de vermarkting, waarin consumenten constant keuzes moeten maken, worden mensen niet meer aangesproken op die verantwoordelijkheid. Hierdoor is het gezamenlijke publieke doel namelijk de verantwoordelijkheid voor het opvoeden van kinderen en jongeren, verloren gegaan.

In dit onderdeel stellen we ons de vraag of er een verband is tussen het graag lezen van leesboeken als kind en het lezen als adolescent. Vroegtijdige positieve ervaring met letters en klanken, kan voor een positieve ingesteldheid ten opzichte van lezen zorgen. Het zou volgens Van Damme (1984) leesplezier bevorderen. Deze positieve ervaring kan door een gezellige, geborgen sfeer waarin kinderen, jongeren, samen met volwassenen met taal bezig zijn, bevorderd worden. Ook wanneer je kinderen bij het aanvankelijk lezen op hun metalinguïstisch bewustzijn aanspreekt, zal het kind graag lezen (Spoelders & Van Damme, 1982). Volgens Stichting Lezen (2006) zullen kinderen die voorgelezen worden of positieve ervaringen opdoen, later ook sneller naar een boek teruggrijpen (in Soetaert et al., 2006). Een

positieve leeservaring als kind blijkt in verband te staan met het leesgedrag van het kind op latere leeftijd (Trossèl, 2006; in Soetaert et al., 2006).

Leesplezier bereik je niet alleen, maar samen. Het ontbreken van sociaal kapitaal bij de leesbeleving van jongeren, is volgens Humbeeck (2006) een aanleiding om af te haken (in Soetaert et al., 2006). Tijdens het colloquium van KJV (26 november 2005) werd het belang van het plezier en het praten over boeken benadrukt. Door aan lezen een sociale factor te koppelen, kan lezen als plezieriger ervaren worden. Dit belang werd tijdens het colloquium bevestigd aan de hand van het volgende citaat: *‘Lezen van een boek en er je mening over vormen is zoals een stuk chocolade, je hebt de smaak te pakken.’* (anoniem, 2005). Wanneer lezers hun mening omtrent een boek kunnen delen, zullen ze dit als positief ervaren. Hierdoor krijgt lezen een positievere betekenis toegekend. Het mogen participeren, blijkt aan te slaan bij de kinderen en de jongeren. In 2005 merkte KJV een stijging van 10% van het aantal juryleden op. En in maart 2006 bevestigde de ontmoetingsdag voor leesgroepen die georganiseerd werd door het VCOB, terug de aantrekkingskracht van het kunnen participeren *‘Leesplezier wil je delen’* (De Standaard, 2006). Ook het onderzoek van Hughes-Halles en Rodge (2007) toont aan dat het belangrijk is om met de jongeren over lezen te spreken. Zo kan je hen op hun interesses aanspreken en boeken gaan promoten die met hun interesses te maken hebben. Lezen hoeft dus geen individuele aangelegenheid te zijn. Al is het niet zo te verbazen dat lezen als een individuele aangelegenheid benaderd wordt. Als je lezen vergelijkt met andere vrijetijdsbestedingen, dan is lezen sterk verbonden aan een individuele invulling van de vrije tijd (Crouter, McHale & Tucker, 2001). Zij tonen zelfs aan dat kinderen tussen de 10 en de 12 jaar die hun vrije tijd alleen spenderen, meer kans hebben op een depressie dan kinderen die hun vrije tijd op een sociale manier invullen. Kinderen die lezen doen dit vaak om te vluchten uit de echte wereld, wat een symptoom van depressie kan zijn. Wat niet wil zeggen dat lezen niet goed is voor kinderen, maar het is goed om van die individuele aangelegenheid een sociale aangelegenheid te maken. Het is belangrijk jongeren hun leesplezier te laten delen met elkaar, dit door hen de kans te geven hun interesses omtrent lezen met elkaar uit te wisselen. Dit bevordert niet alleen het leesplezier, maar dit zorgt ook voor een betere ontwikkeling in het leesproces (Allington, 1994; in Hughes-Halles & Rodge, 2007).

HOOFDSTUK 2: METHODE VAN HET ONDERZOEK

*“Wie ernst wil maken met het leesplezier van leerlingen
en de ontwikkeling van literaire competentie, zal zich
moeten verdiepen in de ontwikkelingen van literatuur.”*

(Lierop-Debrauwer, 2006; in Mottart & Vanhooren, 2006)

In dit hoofdstuk wordt de gehanteerde methodologie toegelicht. Om te beginnen wordt er een schets gemaakt van de zoektocht die voorafgegaan is aan het empirisch onderzoek. Vervolgens wordt er een duiding van de gekozen onderzoeksstrategieën gegeven.

Het vooronderzoek en de literatuurstudie leidde tot het opstellen van de vragenlijst. Deze vragenlijst werd gehanteerd als onderzoeksinstrument voor het kwantitatieve luik van het onderzoek. Bij de uiteenzetting van dit onderzoek wordt de onderzoeksgroep en de manier waarop deze groep bereikt werd, beschreven. Na de gegevensverwerking werd er naar een kwalitatief luik, een belevingsonderzoek overgegaan. Bij deze uiteenzetting wordt ook stilgestaan bij de selectie van de bevroegden, de geselecteerde vragen en de resultatenverwerking van het onderzoek. Op het einde wordt de kwaliteit van de onderzoeken, en de combinatie van beide onderzoeksstrategieën in vraag gesteld. Met volgens een korte toelichting van implicaties en voorstellen voor verder onderzoek.

1. VOORONDERZOEK EN DE KEUZE VOOR VERDER ONDERZOEK

Eerst werd nagegaan of de opsplitsing van de leeftijdscategorieën binnen de Kinder- en Jeugdjury terecht is? Aan de hand van een open vragenlijst, werden meningen van auteurs, bibliothecarissen en pioniers van Kinder- en Jeugdjury verzameld (cfr. Bijlage 1). Het is een overgang die binnen de ontwikkelingspsychologie en binnen de schoolcarrière van een kind ook als overgang ervaren wordt. 12 jaar is de leeftijd waarin het kind overschakelt van de lagere schoolleeftijd naar het worden van een jongere, een adolescent.

Vanuit de vraag naar het waarom van de scheiding tussen de leeftijdscategorieën gekoppeld aan de vraag naar de leeftijdscategorie die het meest betrokken is binnen KJV, kwam een interessant gegeven aan het licht (cfr. Bijlage 2). Velen gaven aan dat de scheiding van deze leeftijdsgroepen een goede zaak is, dit voornamelijk gezien vanuit de leeftijdscategorieën die volgens psychologische theorieën zo onderverdeeld worden. De onderscheiden leeftijdsgroepen hebben hun reden. Iemand wees zelfs op de grote verschillen tussen kinderen onder de twaalf jaar en de jongeren boven de twaalf jaar. Ook gaven de meeste bibliothecarissen aan dat de populairste groep binnen de KJV de lagere schoolleeftijd is, van 8-10 en 10-12 jaar. De leeftijdsgroep na 12 jaar blijkt een minder grote lezersgroep te zijn. Dit was een intrigerend probleem. Dit onderwerp werd vervolgens aan een literatuurstudie onderworpen.

Vertrekkende vanuit het feit dat kinderen vanaf 12 jaar minder lezen, leek het interessant hun vrije tijd ten opzichte van het leesgedrag van 12-14 jarigen in kaart te brengen. Het empirisch onderzoek had als doel om enkele mogelijke oorzaken van het probleem “Waarom gaat een jongere, een adolescent minder snel voor een boek kiezen?” in kaart te kunnen brengen. Om de uitdaging aan te gaan, werd een nieuwe vragenlijst opgemaakt. Op deze manier was het dan ook gemakkelijker om de kwaliteit van het onderzoek te gaan doorgronden.

Het kwantitatieve onderzoek gaf reed verschillende thema's aan die het leesgedrag van deze jongeren bevordert of doet verminderen. Elementen als de ‘nieuwe’ media, computer, tv, vele keuzemogelijkheden zijn allen zaken die we verder wilden uitdiepen. Ook het favoriete genre, het kiezen van een boek, het aantal boeken dat de jongeren lezen, werden allemaal in het interview opgenomen. Maar het allerbelangrijkste de ervaring van de jongeren van het lezen ‘an sich’. Dat kwalitatief belevingsonderzoek was noodzakelijk om de belevingen van de jongeren in kaart te kunnen brengen. Door voor een onderverdeling van lezers en niet-lezers

te kiezen, kon een vergelijkende studie gemaakt worden waardoor beïnvloedende elementen getoetst konden worden. Vragen naar beleving, werden overlopen. Zo kwamen we tot een diepteonderzoek, een interpretatief onderzoek. Het kan omschreven worden als een onderzoek waarbij je als doel hebt onderzoeksproblemen, hier specifieke onderzoeksvragen, in of van situaties, gebeurtenissen en personen te beschrijven en te interpreteren (Baarda, De Goede & Teunissen, 2001).

In het kwantitatieve onderzoek werden reeds mogelijkheden geboden om sommige beschrijvende vragen erin te verwerken zodat er reeds enkele interessante invloedrijke thema's op het leesgedrag de kop zouden opsteken. Het combineren met een beschrijvend interview zorgt voor een diepgang waarbij intersubjectiviteit centraal staat. De personen kijken op hun eigen manier tegen de dingen aan, de respondenten ervaren de dingen zelf (Baarda et al., 200; Maso & Smaling, 2004).

2. KWANTITATIEVE ONDERZOEK

2.1 Onderzoeksinstrument

Er werd geopteerd om als onderzoeksinstrument een vragenlijst met zowel open, gesloten als meerkeuzevragen te gebruiken (cfr. Bijlage 3). Door het gebruik van deze verschillende vraagvormen, werden er niet enkel cijfers bekomen, maar ook beschrijvende antwoorden. De literatuurstudie gaf reeds enkele mogelijke oorzaken voor het afnemend leesgedrag aan. Deze werden opgenomen in de vragenlijst. Er werd gekozen om de vragenlijst zo ruim mogelijk te maken om zo alle mogelijke beïnvloedende factoren te bevragen. Van daaruit ontstonden vragen en deelvragen.

Nadat de vragenlijst opgesteld was, werd de vragenlijst getest. Op deze manier werd de duur en de relevantie van de vragen getest. Na enkele aanpassingen werden scholen gecontacteerd om de vragenlijsten te kunnen afnemen in de eerste graad. Hierbij werden de scholen ook op de hoogte gesteld van de relatie tussen de onderzoeker en de onderzochten. Het is belangrijk om afspraken te maken om zo op een correcte manier met respondenten om te gaan (Schuyten, 2005). De gegeven informatie zou enkel mij toebehoren en zou niet zonder toestemming aan derden gegeven worden.

2.2 Onderzoeksgroep

Er werden in totaal 291 leerlingen van de eerste graad secundair onderwijs bevestigd. Dit waren allen leerlingen tussen twaalf en veertien jaar oud. Eventuele uitzonderingen kunnen verwaarloosd worden binnen dit onderzoek. Binnen de psychologie wordt deze leeftijdsscheiding vaak getypeerd als ‘het begin van de adolescentie’ (De Wit, Van der Veer & Slot, 2005). De respondentengroep bestaat uit 231 jongens en 60 meisjes. Tijdens de verwerkingen ging ik de normaalverdeeldheid van deze groep na, deze bleek in orde te zijn. In deze doelgroep werden zowel leerlingen van het ASO, TSO en BSO bevestigd. Van de 291 respondenten zijn er 95 respondenten waarvan we met zekerheid kunnen zeggen in welke studierichting ze zitten. Bij de overige 196 respondenten werd de studierichting niet vrijgegeven. 68 respondenten zijn met zekerheid TSO leerlingen en 27 respondenten zijn met zekerheid ASO leerlingen.

2.3 Procedure

2.3.1 Bereik van de onderzoeksgroep

Om tot de onderzoeksgroep te komen, heb ik enerzijds beroep gedaan op de scholen waarbij ik reeds stages liep tijdens mijn lerarenopleiding Secundair onderwijs. Anderzijds probeerde ik via e-mail scholen te contacteren. Er werd gekozen voor een specifieke onderzoeksregio, namelijk de regio Tielt. Het afnemen van de vragenlijsten over geheel Vlaanderen was onmogelijk vanwege de beperkte tijd en mankracht.

Aan de hand van een uitgebreide brief met daarin de bedoeling van het onderzoek, werden de scholen warm gemaakt voor het onderzoek. Tijdens een gesprek met de directies werden afspraken gemaakt en werd er een duidelijke planning voor het afnemen van de vragenlijsten opgesteld. Het VTI bood de mogelijkheid om alle leerlingen van de eerste graad te bevragen. In de Regina Pacis werden de vragenlijsten tijdens de lessen Nederlands afgenomen. In deze school was het onmogelijk aanwezig te zijn bij het afnemen van de vragenlijsten. Maar een goede begeleiding van de leerkrachten Nederlands, zorgde voor een goede afname van de vragenlijsten. In het Atheneum konden de vragenlijsten maar op het einde van het schooljaar 2006-2007 afgenomen worden. Er werd op net dezelfde manier te werk gegaan als in de Regina Pacis.

2.3.2 Gegevensverwerking

Vanuit de lessen statistiek bleek het programma SPSS een goed en gebruiksvriendelijk programma om kwantitatieve gegevens te verwerken (Schuyten, 2005). Er werd gekozen om alle gegevens in 35 kolommen te verwerken. Op die manier kon nagegaan worden, welke elementen bij de jongeren in verband staan met hun naschools leesgedrag. Welke elementen hebben hun invloed op het leesgedrag van deze jongeren? Aan de hand van verschillende bewerkingen kon ook een schets gemaakt worden van het vrijetijdspakket van de verschillende adolescenten. Waaraan spenderen de jongeren vanaf deze leeftijd voornamelijk hun tijd?

In het eerste deel van de verwerkingen werd nagegaan welke elementen, variabelen in verband stonden met het algemene leesgedrag. Lezen is namelijk meer dan alleen het lezen

van leesboeken. In het tweede deel werd alleen rekening gehouden met het lezen van leesboeken, het naschools leesgedrag.

In de vragenlijst waren zowel categorische als kwantitatieve variabelen aanwezig. De steekproefgrootte is bij de vragen telkens groot ($n > 30$). Waardoor er aan de normaliteit en de homocedasticiteit voldaan werd. Indien er daaromtrent twijfel was, werd de KS-test en de Levene-test uitgevoerd om dit te bevestigen. Als de testen daaraan voldoen, kunnen we zeggen dat we verder mogen met de toetsen en dat het gaat om betrouwbare gegevens (Schuyten, 2005).

Bij het achterhalen of er verbanden zijn tussen de variabelen, werden verschillende toetsen gebruikt. Voor de uitvoering van de toetsen en de interpretatie van de tabellen, werd gebruik gemaakt van de cursussen en praktijklessen van Schuyten en Ferla (2005).

Als het om twee kwantitatieve onafhankelijke variabelen ging, werd het verband aan de hand van de *Pearson Correlation* toets achterhaald. In de tabel Correlations kijken we naar 'Sig'. Als de uitkomst kleiner is dan 0,01, dan is het verband significant en is er een samenhang tussen de variabelen. In deze tabel wordt ook nagegaan welk verband het is. Als de pearson Correlation waarde dicht bij de waarde 1 aanleunt en positief is, is er een groot positief verband. Als er een minteken vooraf gaat aan die waarde, is het negatief verband. Bij deze toets is het mogelijk dat de uitkomst ook significant is als deze kleiner is dan 0,05, dit wordt telkens in de tabellen aangegeven.

Het verband tussen een categorische en een kwantitatieve variabelen werden aan de hand van de X^2 toets, getoetst. In de tabel van Chi-Square kijken we naar Pearson Chi-Square om de significantie te achterhalen. Als de uitkomst kleiner is dan 0,01 dan is het verband significant. Dan is er een verband tussen deze variabelen.

Of de ene variabele een **goede voorspeller** is voor de andere, werd aan de hand van 2 verschillende toetsen nagegaan. De Lineaire regressie en de One Way ANOVA werden hiervoor gebruikt. Bij de *Lineaire regressie* werd de F-statistiek in het kader ANOVA bekeken. Als $P(F > \dots)$ met $p = \dots < 0.01$, dan is de ene variabele een goede voorspeller voor de andere. De *One-way ANOVA* werd gebruikt om na te gaan of de categorische onafhankelijke variabele een goede voorspeller is voor een kwantitatieve afhankelijke variabele. Ook hier werd naar de F-statistiek gekeken, deze was terug te vinden in het kader Tests of Between-Subjects Effects. Bij deze voorspellingen kan nagegaan worden voor

hoeveel procent de ene variabele de andere variabele kan voorspellen. Dit door de R-squared te bekijken.

Bij alle toetsen werden de gemiddelden van de variabelen opgevraagd. Deze werden telkens teruggevonden onder Mean in het kader Descriptive Statistics. In deze tabel werd ook telkens het aantal respondenten aangegeven (N) die voor de desbetreffende toets in aanmerking kwamen. Hier merkten we telkens verschillen op omdat niet alle respondenten alle vragen even goed ingevuld hebben, waardoor enkele antwoorden buiten beschouwing gelaten werden.

Na het verwerken van het cijfermateriaal, werd er kort stilgestaan bij de beschrijvende antwoorden. Deze beschrijvende resultaten werden tijdens het interpretatief onderzoek verder uitgediept.

3. INTERPRETATIEF DIEPTEONDERZOEK

Als meerwaarde van het kwantitatieve onderzoek leek het interessant dieper in te gaan op die beleving van het lezen. De lezer gaat omwille van bepaalde redenen gaan lezen, maar welke beleving hangt er aan die handeling vast. Interpretatief onderzoek gaat net om dat verklaren via betekenisverklaring door onderzochten (Swanborn, 1987; in Schuyten, 2005).

3.1 Onderzoeksinstrument

In dit onderzoek werd geen vergelijking tussen leeftijden gemaakt, maar wel tussen het lezen van leesboeken en het niet lezen van leesboeken. Vaak wordt in de literatuur medegedeeld dat jongeren lezen omdat het ze zo tot rust komen en omdat het ontspannend is. Wat is nu net die ontspannende factor en op welke manier wordt die rust ingevuld? Deze vragen hebben betrekking op het dieper ingaan op bepaalde antwoorden, het is een diepteonderzoek. Het diepteonderzoek bestaat uit een vragenlijst die als leidraad voor een interview diende (cfr. Bijlage 5). Dat interview gebeurde in een setting waarbij de onderzoeker en de bevroagde samen in een neutraal lokaal plaats namen. De reeds ingevulde vragenlijst werd samen doorgenomen en de respondent kreeg de kans om de antwoorden toe te lichten. Er werd dieper ingegaan op het beschrijvende gedeelte van het onderzoek. Daarnaast werden een aantal vragen gesteld, die op voorhand werden vastgelegd.

3.2 Onderzoeksgroep

In totaal werden 17 leerlingen geselecteerd uit de bevroagde respondenten van het kwantitatieve onderzoek. Er werd gezorgd dat zowel lezers als niet-lezers bevroagd werden. Ook werden de interviews verspreid over het BSO, TSO en het ASO en over meisjes en jongens. Het jaar in de graad werd verwaarloosd.

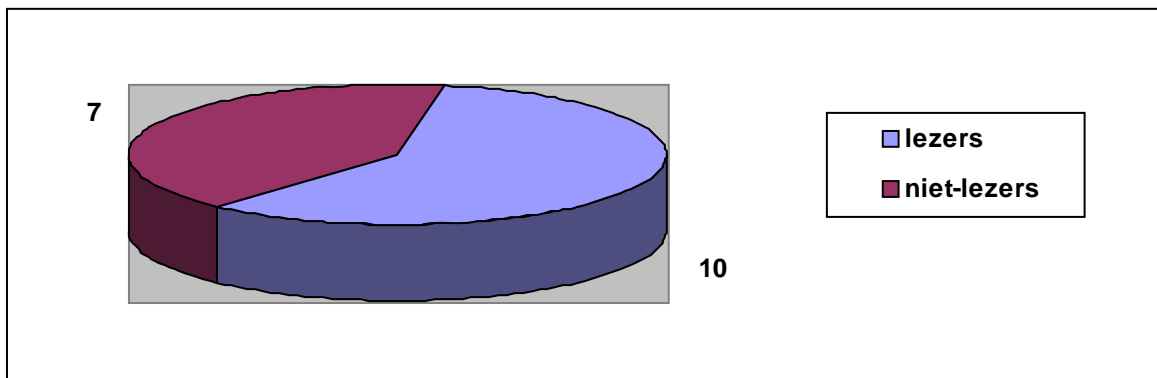

Fig.2.1 Aantal lezers en niet-lezers van de respondenten.

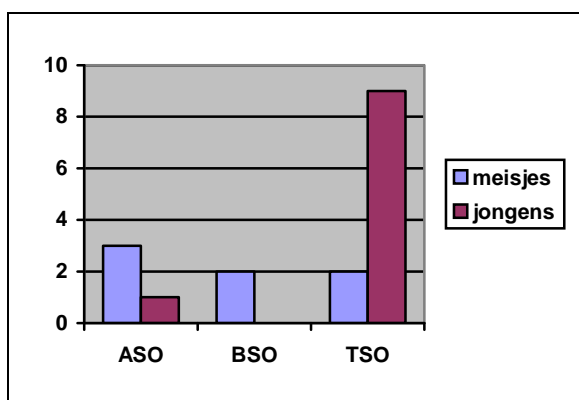

Fig.2.2 Richting t.o.v. lezers/niet-lezers.

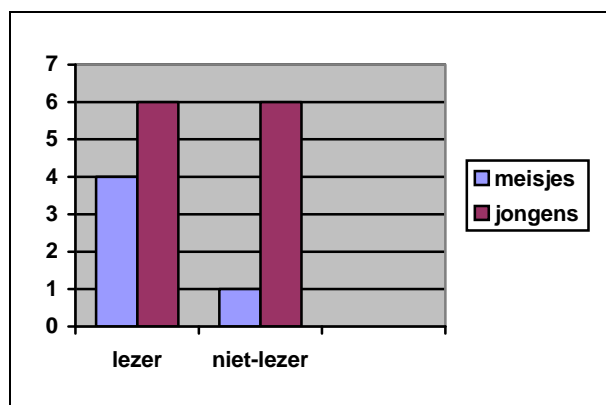

Fig.2.3 Lezer/ niet-lezer t.o.v. sekse.

3.3 Procedure

3.3.1 Bereik van de onderzoeksgroep

Om tot deze onderzoeksgroep te komen, heb ik beroep gedaan op de scholen waar ik reeds de kwantitatieve vragenlijsten mocht afnemen. De scholen gingen akkoord met het extra diepteonderzoek en organiseerden momenten tijdens de lesuren waarin ik de individuele interviews mocht afnemen. De leerlingen werden niet op voorhand op de hoogte gesteld van het interview. De 17 geselecteerde leerlingen waren allen bereid om deel te nemen. Het interview werd telkens aan de hand van een dictafoontje opgenomen. Dit ter bevordering van de gegevensverwerking.

3.3.2 Gegevensverwerking

Er werd gekozen voor een verwerking zonder het gebruik van een bepaald softwarepakket. Zo fungeerde ik zelf als onderzoeksinstrument zodat het beroep op eigen creatieve inbreng niet te niet werd gedaan en de voeling met de gegevens optimaal bleef. Bij een dergelijke kwalitatieve verwerking is het belangrijk om bewust te zijn van het gevaar waarbij je als onderzoeker je eigen ideeën niet in de antwoorden projecteert. De interviews werden allen uitgetypt om zo thema's te kunnen selecteren. Het zijn allemaal thema's die gevormd worden door momenten die als het ware uit het materiaal naar voren springen of door de onderzoeker zelf naar voren gebracht worden. Het gaat om een steeds terugkerend thema waarbij schaar en lijm de belangrijkste analyse-instrumenten zijn (Bleeker & Mulderij, 1984; in Schuyten, 2005). Het verwerken van deze gegevens was een proces van doorstrepen en markeren. Een proces waarbij steeds dieper en dieper op de gegevens ingegaan werd. Dit proces bracht de beschrijvende resultaten tot stand.

Af en toe werd de link reeds gelegd met de kwantitatieve resultaten. Dit werd telkens duidelijk vermeld. De link tussen de kwantitatieve en de interpretatieve gegevens kwam voornamelijk tijdens de discussie tot stand.

4. KWALITEIT VAN HET ONDERZOEK

De kwaliteit van het onderzoek is sterk bepaald door de onderzoeker zelf. Hieronder bespreken we de betrouwbaarheid en validiteit van de twee onderzoeksstrategieën.

Invloeden op de validiteit en betrouwbaarheid moeten bij dergelijke onderzoeken in acht genomen worden. Bij interpretatief onderzoek meer omdat de onderzoeker het instrument is waarmee aan data-analyse gedaan wordt (Janssens, 1985). Tijdens het opstellen, het afnemen en verwerken van de gegevens werd er geprobeerd zo weinig mogelijk invloeden plaats te laten vinden en zo waarheidsgetrouw mogelijk te werk te gaan. Dit zowel bij de persoon die het onderzoek deed, als bij het meetinstrument, het tijdstip en de omstandigheden tijdens de metingen (Schuyten, 2005). Natuurlijk zijn we er ons van bewust dat dit onderzoek geoptimaliseerd kan worden. De beperkingen van dit onderzoek worden als laatste deeltje toegelicht.

4.1 Betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek.

Bij de vraag naar validiteit kan men zich de vraag stellen, of de conclusie veralgemeenbaar, generaliseerbaar is. Het is de mate waarin de gegevens en de resultaten van onderzoek de bestudeerde werkelijkheid weergeven (Janssens, 1985).

Bij het kwantitatieve luik kon daar voornamelijk aan voldaan worden door de grootte van de respondentengroep. Er werden 291 leerlingen van de eerste graad secundair onderwijs bevraagd. Hoe groter de groep is, hoe meer het mogelijk is om de resultaten te generaliseren naar andere personen. Via dit onderzoek werd gemeten wat beoogd werd te meten (Maso & Smaling, 1998). Aan de hand van verschillende technieken en verschillende bronnen werden gegevens verzameld. Dit wijst op het principe van triangulatie dat de interne validiteit van het onderzoek verhoogt (Schuyten, 2005). De combinatie van interviews en uitgebreide vragenlijsten, werken dit in de hand. Het onderzoek spreekt niet enkel met cijfers, maar ook met woorden.

Betrouwbaarheid houdt de vergelijkbaarheid van de gegevens in wanneer het onderzoek op net dezelfde manier georganiseerd zou worden. Is hier een eventuele beïnvloeding van de resultaten geweest? (Janssens, 1985).

Het kwantitatieve gedeelte van het onderzoek zou in principe op net dezelfde manier herhaald kunnen worden. Dit door andere onderzoekers het onderzoek in dezelfde situatie te laten

uitvoeren en dit met dezelfde methoden en technieken te laten verwerken. Dit wordt ook mogelijk gemaakt door de nauwkeurige beschrijving van de methodologie en onderzoeksprocedures.

Bij het interpretatieve gedeelte is het herhalen van het onderzoek op precies dezelfde manier onmogelijk. Bij interpretatief onderzoek gaat het telkens om een unieke situatie, waardoor dit te herhalen is. Enkel een virtuele herhaalbaarheid is mogelijk mits een duidelijke rapportage. In dit luik wordt er ook een duidelijke schets gegeven van de methodologie en de onderzoeksprocedure. De resultaten worden geïllustreerd aan de hand van citaten. Dit expliciteren van de wijze waarop de gegevens geanalyseerd werden, verhoogt de betrouwbaarheid.

Tijdens de interviews kregen de respondenten allen evenveel kansen om aan het onderzoek te participeren. Aan de hand van de vooropgestelde vragen werden wenselijke antwoorden tot het minimum geleid.

Wanneer de informatie van de interviews via een programma verwerkt wordt, verhoog je de betrouwbaarheid (Schuyten, 2005). Maar er gaat op deze manier heel wat informatie verloren waardoor dit de betrouwbaarheid van de gegevens zelf verlaagt. Door het gebruik van een programma ontstaat het gevaar de voeling met de gegevens te verliezen. Door geen verwerkingsprogramma te gebruiken, bleef de voeling met de gegevens optimaal.

4.2 Beperkingen van het onderzoek.

In het kwantitatieve onderzoek was het de bedoeling om een verband te zoeken tussen alle studierichtingen en het naschools leesgedrag van de jongeren. Het was niet toegelaten om in een bepaalde school het onderscheid te maken tussen het BSO en TSO. Ik heb me aan deze afspraak gehouden, waardoor er geen uitspraken gedaan konden worden over eventuele verbanden tussen de studierichting BSO en het naschools leesgedrag. Het onderzoek werd afgenomen bij een grote groep TSO en BSO leerlingen en een kleine groep ASO leerlingen. Al toonden de statistieken aan dat dit een normaalverdeelde groep was, kon de betrouwbaarheid van het onderzoek geoptimaliseerd worden door een grotere groep ASO leerlingen te bevragen. Dit was niet meer mogelijk vanwege de beperkte tijd. Dit werd opgevangen, door in het diepte-interview wel voor een evenredige verdeling te zorgen. Ook toonden de statistieken aan dat er een evenredige verdeling was tussen de meisjes en jongens, al was er een heel grote mannelijke respondenten groep ten opzichte van een minder grote

vrouwelijke respondentgroep. Door het gebruik van de variabele tijd werden bepaalde logische verbanden gevonden. Zo geeft SPSS aan dat meer tijd van een bepaald aspect altijd leidt tot minder tijd van een ander aspect binnen de vrijetijdsbesteding. Dit wijst op een verband, dat niet door het kwantitatieve onderzoek exact verklaard kan worden. Dit werd eveneens opgevangen door het interpretatief onderzoek. Dit onderzoek werd afgenomen in scholen te Tielt, dit leidt tot een beperking waardoor het niet mogelijk is deze besluiten te veralgemenen naar alle jongeren van Vlaanderen. Toch kan door de grote respondentengroep en de combinatie van kwantitatief en interpretatief onderzoek, een zekere generalisatie gebeuren. Bij het kwalitatieve onderzoek werd er geen besturingsprogramma gebruikt. Door het eigenhandig verwerken van de interviews, wordt er minder objectief te werk gegaan. Maar om dit deels op te vangen werden de resultaten van de interviews met buitenstaanders bekeken en besproken om zo de subjectiviteit te beperken.

HOOFDSTUK 3: RESULTATEN

Probeer na te gaan waarvoor de jongeren gepassioneerd zijn!!

Op deze manier kan je hun interesses aanspreken en boeken promoten die met hun interesses in verband staan.

(Hughes-Hassel & Rodge, 2007)

Dit onderdeel geeft een overzicht van de resultaten van dit onderzoek.

In het eerste deel wordt er een overzicht gegeven van de resultaten die bekomen werden tijdens het kwantitatief onderzoek. Er is hierbij een onderverdeling gemaakt tussen de resultaten met betrekking op het algemeen leesgedrag en de resultaten die enkel betrekking hebben op het naschools leesgedrag, namelijk het lezen van leesboeken. Omwille van de grote omvang worden niet alle tabellen toegevoegd (cfr. Bijlage 4).

In het tweede deel van dit onderzoek worden de resultaten van de interviews besproken. De uitgetypte interviews werden in bijlage opgenomen (cfr. Bijlage 6). Deze bijlage kon niet meer bij deze scriptie opgenomen worden omwille van de te grote omvang. De bijlage ligt ter inzage op de Vakgroep Pedagogiek.

1. RESULTATEN VAN HET KWANTITATIEF ONDERZOEK

Vooraleer de verwerkingen aan te vangen, moet eerst de test naar homoscedasticiteit uitgevoerd worden. Om na te gaan of de variantie in de afhankelijke variabelen van de verschillende groepen gelijk is. De Levene-test toont aan of de variantie in de afhankelijke variabele al dan niet gelijk is. In dit onderzoek werd meestal voldaan aan deze voorwaarde van homoscedasticiteit, tenzij het anders vermeld staat bij de resultaten. Als het resultaat groter is dan 0,05, voldoet de bewerking aan de normaalverdeling. Als het resultaat kleiner is dan 0,05, kan de bewerking toch uitgevoerd worden. Dit omdat het gaat om een grote respondentengroep (Schuyten, 2005). De onderzoeksresultaten moeten dan wel enigszins gerelativeerd worden.

Vooraleer we een toets doen, gaan we ook eerst na of er voldaan is aan de normaliteitsvoorwaarde. Dit doen we bij alle bewerkingen. De Kolmogorov-Smirnov toets geeft een overschrijdingskans weer dat groter is dan de onbetrouwbaarheidskans. De data zijn dus normaal verdeeld, waardoor we kunnen overgaan tot de andere toetsen. In dit onderzoek werd er telkens aan de normaliteitsvoorwaarde voldaan. We komen daar tijdens de bespreking niet meer op terug.

1.1 Lezen als algemene noemer.

Lezen als algemene noemer, betekent het lezen van alle soorten media, dus niet enkel het lezen van leesboeken. In deze resultaten wordt 'lezen' vaak aangehaald. Als het enkel over het lezen van leesboeken gaat, wordt dit duidelijk vermeld. Voor de statistische gegevens verwijzen we naar de tabel waarin alle gegevens terug te vinden zijn (cfr. Bijlage 4).

1.1.1 Tv-kijken - computeren – lezen.

De jongeren lezen gemiddeld 3,77 uren in de week, kijken gemiddeld 12,27 uren in de week naar de tv en zitten gemiddeld 7,74 uren in de week aan hun computer. Hieruit zien we dat tv-kijken hooguit de meest verkozen activiteit is. Wanneer we de groep jongeren die graag lezen vergelijken met de groep jongeren die niet graag lezen, merken we dat bij de graag lezende jongeren, tv-kijken minder populair is. De jongeren die graag lezen, zullen gemiddeld 2 uren minder tv-kijken dan de jongeren die niet graag lezen. De jongeren die graag lezen, spenderen ongeveer gemiddeld 3 uren meer tijd aan lezen. Het computergebruik blijft ongeveer gelijk.

Van het totale pakket uren lezen + uren computeren + uren tv-kijken in de week kunnen we zeggen dat 15,61% van het totale vrijetijdspakket naar lezen gaat, 32, 67% gaat naar en 51,72% van het totale pakket wordt aan tv-kijken gespendeerd. Jongeren geven tv-kijken dan ook als favoriete vrijetijdsbesteding op. Computeren komt op de tweede plaats. Een vijfde van de jongeren geven lezen wel als hobby op. Tv-kijken wordt ten opzichte van computeren en lezen het meest opgegeven als hobby.

De jongeren werden bevraagd naar hun mening omtrent het aantal uren dat ze tv-kijken en computeren. Ze geven aan dat ze voldoende tv-kijken en voldoende computeren. Vele jongeren geven zelfs aan dat ze minder tv willen kijken. Bij computeren is dit niet het geval.

We merken ook een zeker sekseverschil op bij het vergelijken van de drie: lezen, tv-kijken en computeren. De meisjes lezen gemiddeld 4,05 uren in de week, kijken gemiddeld 11 uren in de week naar tv en zitten gemiddeld 6,4 uren in de week voor de computer. De jongens lezen gemiddeld 3,7 uren in de week, kijken gemiddeld 12,62 uren in de week naar tv en zitten gemiddeld 8,1 uren in de week voor de computer. Meisjes lezen gemiddeld meer uren in de week dan jongens. Computeren en tv-kijken zijn dan weer in trek bij de jongens. Ze computeren gemiddeld meer uren in de week en kijken gemiddeld meer uren in de week tv dan de meisjes.

1.1.2 Verbanden met het aantal uren lezen in de week.

Als we het aantal uren algemeen lezen in de week bekijken, lijkt het aantal uren in verband te staan met heel wat omgevingsfactoren.

Het aantal uren dat jongeren in de week lezen is een goede voorspeller voor het al dan niet graag lezen. Jongeren die niet graag lezen, lezen gemiddeld 2,55 uren in een week. Jongeren die graag lezen, lezen gemiddeld 5,46 uren in een week. Jongeren die veel lezen, en dus ook graag lezen, zullen ook sneller hun voorkeur voor het lezen opgeven. De jongeren die niet veel lezen, geven hun voorkeursstem aan tv-kijken. Van de 262 respondenten zijn er 23 jongeren waarbij hun voorkeur naar lezen ging. Jongeren die lezen voor nemen op tv-kijken, zullen gemiddeld 7,89 uren in een week lezen, de andere jongeren gemiddeld maar 3,18 uren in een week.

Wanneer de papa leesboeken leest, zouden de jongeren een groter aantal uren lezen, dan de jongeren waarvan de papa geen leesboeken leest. Dit bleek niet zo te zijn bij het lezen van leesboeken door de mama. Het leesgedrag van de papa bij het lezen van leesboeken staat in verband met het aantal uren dat jongeren in de week lezen. De jongeren zouden gemiddeld 2 uren meer lezen in een week als de papa leesboeken leest.

Er is een opvallend omgekeerd verband tussen het aantal uren in de week dat jongeren naar de tv-kijken en het aantal uren dat ze in de week lezen. Jongeren die weinig aantal uren in de week lezen, kijken meer tv en jongeren die meer uren lezen in een week, kijken minder uren tv.

Als de jongeren thuis een boekenkast hebben of aangeven dat ze over een speciaal leeshoekje beschikken, zullen deze jongeren gemiddeld meer aantal uren in een week lezen, dan de jongeren die dit niet hebben. Jongeren met een boekenkast lezen gemiddeld 4,39 uren in een week. De jongeren zonder boekenkast lezen 2,72 uren in de week. Bij de jongeren die over een leesplekje beschikken zijn de gemiddelden ongeveer dezelfde als het onderzoek met de boekenkasten.

Ook het lid zijn van de bibliotheek, blijkt in verband te staan met het gemiddeld aantal uren dat de jongeren in een week lezen. Leden van de bibliotheek lezen gemiddeld 4,17 uren in een week, niet-leden lezen gemiddeld 2,81 uren in een week.

Conclusie: Het aantal uren in de week dat jongeren lezen, staat in verband met:
<ul style="list-style-type: none"> - Het graag lezen $F(1,285) = 37,603$ met $p = 0.000$; - De voorkeur voor lezen of voor tv-kijken $F(1,260) = 32,76$ met $p = 0.000$; - Het lezen van leesboeken door de papa $F(1,284) = 7,810$ met $p = 0.006$; - NIET in verband met het lezen van leesboeken door de mama $F(1,286) = 2,524$ met $p = 0.113$; - Met het aantal uren in de week tv-kijken (een omgekeerd verband) $p = 0.032 < 0.05$; - NIET in verband met het aantal uren in de week computeren $p = 0.306$; - Het hebben van een boekenkast $F(1,288) = 10,97$ met $p = 0.001$; - Het lid zijn van de bibliotheek $F(1,274) = 6,49$ met $p = 0.01$; - Het hebben van een leeshoekje $F(1,272) = 9,571$ met $p = 0.002$;

- NIET in verband met het voorgelezen zijn $F(1,266) = 1,984$ met $p = 0.160$;
- NIET in verband met de studierichting $p = 0.876$.

1.1.3 Verbanden met het graag lezen.

Op de volgende tabel merken we dat ongeveer de helft van de jongeren graag lezen en dat iets meer dan de helft van de jongeren niet graag lezen.

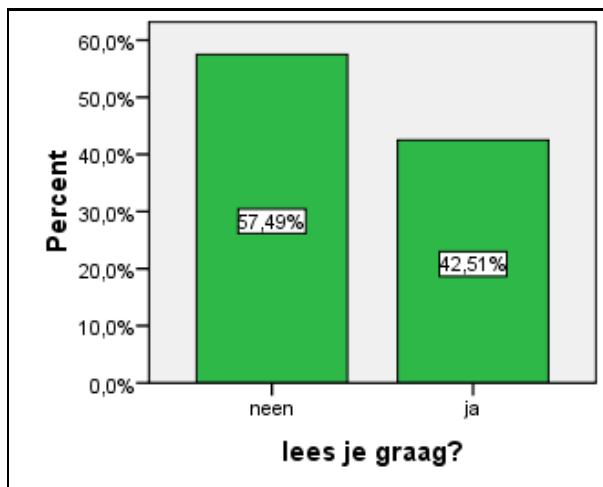

Fig. 3.1. Respondenten die graag lezen/ niet graag lezen.

Wanneer we het graag lezen gaan vergelijken met hun voorkeur, merken we dat de jongeren die graag lezen, ook lezen verkiezen in hun vrije tijd. De jongeren die niet graag lezen, verkiezen tv-kijken.

Jongeren die graag lezen, zullen minder tijd stoppen in het beoefenen van andere hobby's.

Hoe meer tijd jongeren aan andere hobby's spenderen, hoe minder graag ze zullen lezen. 14,69 is het gemiddelde aantal uren dat jongeren in hun vrije tijd aan andere hobby's spenderen. Jongeren die graag lezen, zullen gemiddeld 8,79 uren aan andere hobby's spenderen.

Conclusie: Het al dan niet graag lezen, staat in verband met:

- De keuze voor het liever lezen van een boek dan tv-kijken. $p = 0.000$;
- NIET in verband met aantal uren dat in de week tv gekeken wordt. $F(1,272) = 3,032$ met $p = 0.083$;
- NIET in verband met het aantal uren in de week computeren. $F(1,275) = 0,032$ met $p = 0.857$;
- Met het aantal uren dat de jongeren in de week spenderen aan varia hobby's. $F(1,285) = 9,488$ met $p = 0.002$.

1.2 Lezen van het aantal leesboeken uit zichzelf.

Tijdens dit onderzoek werd er rekening gehouden met het naschools leesgedrag met betrekking op leesboeken.

De resultaten worden aan de hand van tabellen geïllustreerd. Deze tabellen bevatten: gemiddelden; het aantal respondenten die in rekening gebracht werden tijdens de verwerkingen (N); de vrijheidsgraden die ook het aantal respondenten weergeven ten opzichte van de verdeeldheid; de F-waarde dat als punt op de F verdeling aantoont of er een significant (sig.) verband is tussen de variabelen en R squared dat aantoont hoeveel procent van de ene variabele door de andere variabele verklaard kan worden. Deze tabellen en de legende zijn in bijlage terug te vinden (cfr. Bijlage 4).

1.2.1. Het gemiddeld aantal boeken dat jongeren per jaar lezen.

De jongeren werden gevraagd het aantal leesboeken dat ze voor school lezen en ook het aantal leesboeken dat de jongeren lezen uit zichzelf, op te geven. Aan de hand van descriptive-statistics, een tabel waarin je het aantal respondenten kan nagaan en de bijbehorende gemiddelden kan aflezen, werd het gemiddelde voor alle bevraagde jongeren berekend. Iedere jongere krijgt de opdracht om voor school leesboeken te lezen.

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel boeken lezen jongeren per jaar?	10.21	284
Hoeveel boeken lezen jongeren per jaar voor school?	2.44	290
Hoeveel boeken lezen jongeren per jaar voor zichzelf?	7.78	284

Tabel 3.1 Gemiddeld aantal leesboeken.

Gemiddeld lezen jongeren 2,44 leesboeken per jaar voor school. Maar vertonen de jongeren naast het lezen voor school ook nog naschools leesgedrag? De jongeren lezen gemiddeld 7,78 leesboeken per jaar uit zichzelf. In het totaal lezen jongeren gemiddeld 10,21 leesboeken per jaar.

1.2.2 Verschillen tussen jongens en meisjes.

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel boeken lezen de meisjes per jaar voor zichzelf?	9.49	227
Hoeveel boeken lezen de jongens per jaar voor zichzelf?	7.35	57

Tabel 3.2 Gemiddeld aantal leesboeken per jaar in verhouding met geslacht.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr	F	Sig	R Sq.
mannelijke en vrouwelijke jongeren.	1/282	.866	*	-

Tabel 3.3 Verband tussen leesgedrag van jongens/meisjes.

Met de nadruk op het naschools leesgedrag werd een mogelijk sekseverschil nagegaan. Aan de hand van descriptive statistics werd duidelijk dat er een verschil is tussen het gemiddeld aantal leesboeken dat jongens en meisjes lezen. De bevraagde jongens lezen gemiddeld 7,35 leesboeken op een jaar voor zichzelf. De meisjes lezen gemiddeld 9,49 leesboeken op een jaar voor zichzelf. We merken een klein verschil op in deze gemiddelden, maar we gaan aan de hand van de one-way ANOVA na of het gaat om een significant verschil. De onafhankelijke variabele is het geslacht. Het gemiddeld aantal leesboeken van vrouwelijke jongeren en mannelijke jongeren verschilt niet significant. We spreken over een niet significant verschil in het naschools leesgedrag tussen jongens en meisjes. Dat wil zeggen dat er weinig verschil is tussen jongens en meisjes in het lezen van leesboeken vanuit zichzelf.

1.2.3 Verbanden met het naschools leesgedrag.

Bij de verwerking van de resultaten van het naschools leesgedrag bij jongeren, werd nagegaan of andere variabelen eventueel een invloed zouden kunnen hebben op het naschools leesgedrag. In de resultaten wordt telkens gesproken over het aantal leesboeken die jongeren voor zichzelf lezen. Hierbij verwijst het voor zichzelf lezen naar de boeken die de jongeren naast de leesboeken opgelegd voor school, lezen. Bij de toelichting wordt ‘voor zichzelf’ niet telkens herhaald omdat dit hier wordt toegelicht, toch vragen we met deze opmerking rekening te houden om zo de juistheid van de gegevens te bewaren.

Sommige resultaten zullen de intentie wekken logisch te zijn, maar het is net die logica die we willen benaderen. Misschien gaan we er soms te snel vanuit dat sommige zaken logisch zijn en worden daardoor net nog eens extra nagegaan zodat eventuele tegenstrijdigheden achterhaald kunnen worden.

1.2.3.1 Naschools leesgedrag in verband met het graag lezen.

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel boeken lezen jongeren die graag lezen in het algemeen?	14.64	118
Hoeveel boeken lezen jongeren die lezen niet graag in het algemeen?	2.80	163

Tabel 3.4 Gemiddeld aantal leesboeken per jaar in verhouding met het graag lezen.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr	F	Sig	R Sq.
jongeren die graag lezen en niet graag lezen.	1/279	54.571	**	.140

Tabel 3.5 Naschools leesgedrag in verband met het graag lezen.

Jongeren die graag lezen, zullen gemiddeld meer leesboeken lezen per jaar dan de jongeren die niet graag lezen. De tabel toont aan dat het al dan niet graag lezen, een goede voorspeller is voor het aantal boeken dat jongeren lezen. Jongeren die graag lezen, lezen gemiddeld 14,64 leesboeken voor zichzelf per jaar. De jongeren die niet graag lezen, lezen gemiddeld 2,80 leesboeken per jaar.

1.2.3.2 Naschools leesgedrag in verband met het aantal uren lezen.

Samenhang	Vrijheidsgr	Pearson Corr	Sig
Aantal leesboeken dat jongeren per jaar lezen / aantal uren in de week algemeen lezen.	1/284	.459	**

Tabel 3.6 Naschools leesgedrag in verband met het aantal uren lezen.

Als we de tabel bekijken, merken we dat er een duidelijke samenhang is tussen het aantal uren lezen en het aantal boeken dat gelezen worden. We spreken van een positief verband tussen deze twee variabelen omdat deze correlatie sterk boven de 0.1 uitkomt.

1.2.3.3 Naschools leesgedrag in verband met het zien van lezen als hobby.

Variabele	Gem.	N
Hoeveel boeken lezen de jongeren die lezen als een hobby aanduiden?	22.13	32
Hoeveel boeken lezen de jongeren die lezen niet als een hobby aanduiden?	5.96	252

Tabel 3.7 Gemiddeld aantal leesboeken per jaar in verhouding met lezen als hobby.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr	F	Sig	R Sq.
jongeren die lezen als hobby aanduiden en jongeren die lezen niet als hobby aanduiden.	1/282	34.344	**	

Tabel 3.8 Naschools leesgedrag in verband met het zien van lezen als hobby.

Als de jongeren lezen aanduiden als hobby, merken we dat deze jongeren ook gemiddeld meer leesboeken per jaar lezen. Het is dus een goede voorspeller voor het aantal leesboeken dat jongeren per jaar lezen. Wanneer we de gemiddelden bekijken, merken we een groot verschil op. Jongeren, die lezen niet als hobby aanduiden, lezen gemiddeld 5,96 leesboeken per jaar. De andere jongeren, lezen 22,13 leesboeken per jaar.

1.2.3.4 Naschools leesgedrag in verband met het leesgedrag van de moeder.

Heeft het leesgedrag van de ouders een invloed op het naschools leesgedrag van de jongeren?
Op deze figuur merken we dat 34,03% van de mama's leesboeken leest.

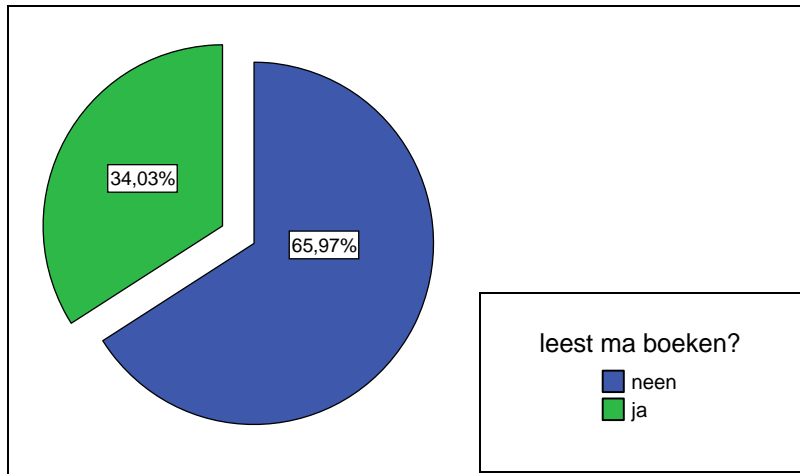

Fig 3.2 Het leesgedrag van de mama's.

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel boeken lezen de jongeren waarvan de mama boeken leest?	12.20	95
Hoeveel boeken lezen de jongeren waarvan de mama geen boeken leest?	5.58	186

Tabel 3.9 Gemiddeld aantal leesboeken per jaar in verhouding met leesgedrag van de mama.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr	F	Sig	R Sq.
jongeren waarvan de mama leest en waarvan de mama geen boeken leest.	1/279	11.757	**	.04

Tabel 3.10 Naschools leesgedrag in verband met het leesgedrag van de moeder.

Wanneer we naar de tabel kijken, merken we dat het leesgedrag van de mama wel degelijk een invloed heeft op het naschools leesgedrag van de jongeren. De jongeren waarvan de mama leesboeken leest, lezen gemiddeld 12,20 leesboeken per jaar. De jongeren waarvan de mama's niet lezen, lezen gemiddeld 5,58 leesboeken per jaar. Het leesgedrag (van leesboeken) van de mama is een goede voorspeller voor het aantal boeken dat jongeren voor zichzelf lezen.

1.2.3.5. Naschools leesgedrag in verband met het leesgedrag van de vader.

Op deze figuur merken we dat papa's gemiddeld minder leesboeken lezen dan de mama's. 12,24% van de papa's leest leesboeken.

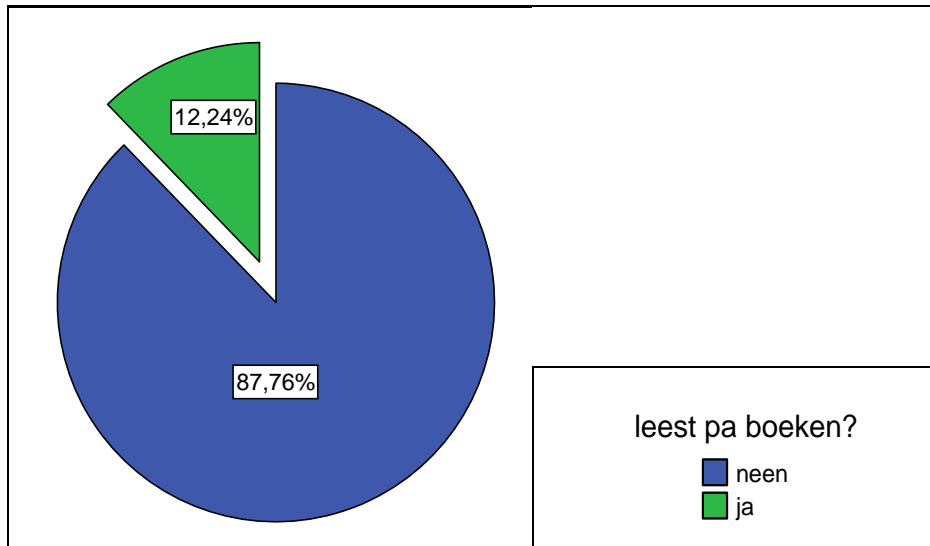

Fig. 3.3 Leesgedrag van de papa's.

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel boeken lezen de jongeren waarvan de papa boeken leest?	16.86	35
Hoeveel boeken lezen de jongeren waarvan de papa geen boeken leest?	6.58	245

Tabel 3.11 Gemiddeld aantal leesboeken per jaar in verhouding met leesgedrag van de papa.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr	F	Sig	R Sq.
jongeren waarvan de papa leest en waarvan de papa geen boeken leest.	1/278	13.838	**	.047

Tabel 3.12 Naschools leesgedrag in verband met het leesgedrag van de papa.

Ook hier merken we dat het leesgedrag van de papa's een invloed heeft op het leesgedrag van hun jongeren. Als papa's lezen, zullen de jongeren gemiddeld 16,86 leesboeken lezen per jaar. Als de papa's geen leesboeken lezen, dan lezen de jongeren gemiddeld 6,58 leesboeken per jaar. Het leesgedrag (van leesboeken) van de papa is een goede voorspeller voor het aantal boeken dat jongeren voor zichzelf lezen.

1.2.3.6 Graag lezen in verband met het leesgedrag van vader en moeder.

Verband: Graag lezen	N	Sig
Het lezen van de leesboeken door de mama.	1/284	*
Het lezen van de leesboeken door de papa.	1/282	*

Tabel 3.13 Graag lezen in verband met het leesgedrag van vader en moeder.

Wanneer we de toets doen op het al dan niet graag lezen van de jongeren, konden we geen samenhang vaststellen. Het leesgedrag van de ouders is geen goede voorspeller voor het al dan niet graag lezen van de jongeren. Hier gaat het om de algemene noemer lezen. Enkele het aantal leesboeken dat jongeren lezen staat daarmee in verband.

1.2.3.7 Naschools leesgedrag in verband met voorlezen.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr.	F	Sig	R Sq.
jongeren die voorgelezen werden en jongeren die niet voorgelezen werden.	1/259	3.042	*	

Tabel 3.14 Naschools leesgedrag in verband met voorlezen.

Uit deze tabel blijkt dat jongeren die voorgelezen werden, niet significant verschillen in hun naschools leesgedrag met de jongeren die niet voorgelezen werden. Het al dan niet voorgelezen worden, zal niets kunnen zeggen over het naschools leesgedrag van jongeren. Het al dan niet voorgelezen geweest zijn, is geen goede voorspeller voor het aantal boeken dat jongeren voor zichzelf lezen.

1.2.3.8 Naschools leesgedrag in verband met het lid zijn van de bibliotheek.

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel boeken lezen de jongeren die lid zijn van de bibliotheek?	8.59	182
Hoeveel boeken lezen de jongeren die geen lid zijn van de bibliotheek?	3.77	87

Tabel 3.15. Gemiddeld aantal leesboeken in verhouding met het lid zijn van de bibliotheek.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr.	F	Sig	R Sq.
jongeren die lid zijn van de bibliotheek en jongeren die geen lid zijn van de bibliotheek.	1/267	6.984	**	.025

Tabel 3.16 Naschools leesgedrag in verband met het lid zijn van de bibliotheek.

Deze tabel toont aan dat jongeren die lid zijn van de bibliotheek, gemiddeld meer leesboeken per jaar lezen, dan de jongeren die geen lid zijn van de bibliotheek. De jongeren die lid zijn van de bibliotheek lezen gemiddeld 8,59 leesboeken per jaar, de anderen lezen gemiddeld 3,77 leesboeken per jaar. Het al dan niet lid zijn van de bib is een goede voorspeller voor het aantal boeken dat jongeren voor zichzelf lezen.

1.2.3.9 Naschools leesgedrag in verband met een boekenkast.

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel boeken lezen de jongeren die een boekenkast hebben?	10.32	177
Hoeveel boeken lezen de jongeren die geen boekenkast hebben?	3.59	106

Tabel 3.17 Gemiddeld aantal leesboeken per jaar in verhouding met een boekenkast.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr.	F	Sig	R Sq.
jongeren die een boekenkast hebben en die geen boekenkast hebben.	1/281	12.908	**	.044

Tabel 3.18 Naschools leesgedrag in verband met een boekenkast.

Het hebben van een boekenkast zou een zekere invloed hebben op het aantal boeken dat jongeren in een jaar tijd lezen. Als jongeren thuis een boekenkast hebben, lezen ze gemiddeld 10,32 leesboeken. De jongeren die geen boekenkast hebben, lezen gemiddeld 3,59 leesboeken per jaar. Het al dan niet hebben van een boekenkast, is een goede voorspeller voor het aantal boeken dat jongeren per jaar lezen.

1.2.3.10 Naschools leesgedrag in verband met een leeshoekje.

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel boeken lezen de jongeren die een leeshoekje hebben?	8.89	172
Hoeveel boeken lezen de jongeren die geen leeshoekje hebben?	3.77	96

Tabel 3.19 Gemiddeld aantal leesboeken per jaar in verhouding met een leeshoekje.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr.	F	Sig	R Sq.
jongeren die een leesboekje hebben en jongeren die geen leeshoekje hebben .	1/266	8.268	**	.030

Tabel 3.20 Naschools leesgedrag in verband met een leeshoekje.

Jongeren die een leeshoekje hebben, zullen gemiddeld meer boeken lezen per jaar dan de jongeren die geen specifiek leeshoekje hebben. Het hebben van een leeshoekje staat in verband met het lezen van leesboeken. Jongeren die een leeshoekje hebben, lezen gemiddeld 8,89 leesboeken per jaar. De jongeren die geen leeshoekje hebben, lezen gemiddeld 3,77 leesboeken per jaar.

1.2.3.11 Naschools leesgedrag in verband met hun mening.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr.	F	Sig	R Sq.
jongeren die een vinden dat ze veel, weinig of geen mening hebben over het lezen voor school.	1/264	2.685	*	.020

Tabel 3.21 Gemiddeld aantal leesboeken per jaar in verhouding met hun mening.

Verbanden:	Vrijheidgr.	F	Sig	R Sq.
Het gemiddeld aantal leesboeken die jongeren moeten lezen voor school tussen jongeren die vinden dat ze veel, weinig ,of geen mening hebben, moeten lezen voor school.	1/270	8.159	**	.057

Tabel 3.22 Naschools leesgedrag in verband met hun mening.

Het al dan niet hebben van een mening over het lezen voor school is **geen** goede voorspeller voor het aantal boeken dat jongeren voor zichzelf lezen. Jongeren die veel leesboeken lezen, kunnen het aantal leesboeken die ze opgelegd krijgen op school, zowel veel als weinig vinden. Hun mening dat ze hebben over het aantal boeken die ze moeten lezen, staat wel in verband met aantal boeken die ze opgeven dat ze moeten lezen voor school. Wanneer de jongeren zeggen dat ze veel voor school moeten lezen, geven dan ook meer leesboeken op die ze voor school moeten lezen.

1.2.3.12 Naschools leesgedrag in verband met computeren en tv-kijken.

Samenhang	Vrijheidsgr	Pearson Correlation	Sig
Aantal leesboeken dat jongeren per jaar lezen/ aantal uren in de week computeren.	1/274	.032	*
Aantal leesboeken dat jongeren per jaar lezen/ aantal uren in de week tv-kijken.	1/270	-.064	*

Tabel 3.23 Naschools leesgedrag in verband met computeren en tv-kijken.

Wanneer we de tabellen bekijken omtrent het aantal uren per week dat de jongeren tv-kijken en het aantal uren per week dat de jongeren computeren, merken we **geen** verband op met het aantal boeken dat de jongeren per jaar lezen. Het tv-kijken en het computeren heeft geen invloed op het naschools leesgedrag. 8,78 % van de jongeren nemen liever een boek vast dan ze naar tv-kijken.

1.2.3.13 Naschools leesgedrag in verband met de studierichting.

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel boeken lezen de jongeren van het ASO?	21	26
Hoeveel boeken lezen de jongeren van het TSO?	8.14	66

Tabel 3.24 Gemiddeld aantal leesboeken per jaar in verhouding met de studierichting.

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgr	F	Sig	R Sq.
de leerlingen van het ASO en de leerlingen van het TSO.	1/90	10.927	**	

Tabel 3.25 Naschools leesgedrag in verband met de studierichting.

We merken een duidelijk verschil op tussen de TSO leerlingen en de ASO leerlingen. De jongeren die in een ASO richting studeren, lezen gemiddeld meer boeken dan de leerlingen uit een TSO richting. De studierichting is een goede voorspeller voor het aantal leesboeken dat de jongeren per jaar lezen. De TSO leerlingen lezen per jaar gemiddeld 8,14 boeken na school. De ASO leerlingen lezen per jaar gemiddeld 21,00 boeken na school.

Conclusie: Het **aantal leesboeken dat jongeren per jaar lezen voor zichzelf** staat in verband met het:

- Al dan niet graag lezen;
- Aantal uren dat jongeren in de week lezen;
- Leesgedrag van de moeder (lezen van leesboeken);
- Leesgedrag van de vader (lezen van leesboeken);
- En lezen aanduiden als hobby;
- GEEN VERBAND met het al dan niet voorgelezen worden;
- Hebben van een boekenkast;
- Het hebben van een leeshoekje;
- Mening over schoolboeken;
- GEEN VERBAND met aantal uren computeren en het aantal uren tv kijken;
- De studierichting.

1.2.4 Andere kwalitatieve resultaten omtrent het leesgedrag.

In het onderzoek werden meer vragen gesteld dan er verwerkt werden. Sommige vragen werden niet via SPSS verwerkt. Dit omdat de aandacht voornamelijk naar leesboeken ging en het niet interessant was deze variabelen allen in SPSS in te voeren. Aan de hand van een turving komen we tot de volgende resultaten aan het licht.

Uit het onderzoek blijkt dat de favoriete media die jongeren lezen, tijdschriften en strips zijn.

Wanneer jongeren een boek kiezen, gaan ze gericht een boek selecteren. Dit zijn de belangrijkste elementen waarop een boek geselecteerd wordt. Een boek wordt voornamelijk gekozen door de kافت die de jongeren bekijken en als de korte inhoud hen aanspreekt. Ook de bekendheid van de auteur en de bekendheid van het boek kan een rol in spelen. Af en toe blijkt het aantal bladzijden van het boek en het lettertype een selectiecriteria te zijn.

Wanneer we de verschillende genres bekijken, valt het op dat drama en avontuur het meest verkozen genre is. Er valt een sekseverschil op binnen de voorkeur voor een bepaald genre. Beiden kiezen ze op de eerste en de tweede plaats voornamelijk voor drama en avontuur, maar bij de jongens komt een thriller en sciencefiction op de derde plaats en bij de meisjes komen de waargebeurde verhalen op de derde plaats.

2. BESCHRIJVENDE RESULTATEN

2.1 Beschrijvende resultaten uit de vragenlijst.

In de vragenlijst waren er ook beschrijvende vragen aanwezig. Deze werden niet in het kwalitatieve luik opgenomen omdat ze een beschrijvende interpretatieve waarde hebben. Enkele beschrijvende resultaten worden in dit onderzoek opgenomen omdat ze ons toelaten enkele achterliggende redenen van hun leesgedrag te ontdekken.

Uit het onderzoek worden de volgende redenen opgegeven waarom jongeren lezen: 'Het is nuttig; het ontspant; het is goed tegen de verveling; je kan er zich in inleven; dan ben ik even op een andere wereld; het is plezierig;...' Dit zijn redenen die het meest opgegeven werden. Ook gaven de jongeren aan waarom ze niet graag lezen. Hier worden de meest voorkomende redenen opgegeven: 'Ik heb vele andere hobby's; ik kijk liever tv; het is tijdverspilling; ik heb geen tijd; dat gaat maar over één ding; het is saai; je moet er te lang voor stilzitten.'

Uit het onderzoek blijkt dat de favoriete media die jongeren lezen, tijdschriften en strips zijn. De meest voorkomende redenen voor deze keuze waren de volgende: 'Ten minste weten wat er in de wereld gebeurt; het zijn ten minste nieuwtjes; veel dingen in één boekje; modeweeetjes; het duurt niet lang vooraleer je iets weet.'

2.2 Een aanzet tot diepte-interviews.

Deze beschrijvende antwoorden worden nog meer ontleed door geselecteerde respondenten te onderwerpen aan een diepteonderzoek.

Hieronder som ik elementen op die in het diepte-interview uitgediept worden.

- Wat ben je nu aan het lezen? Waarom heb je dat boek gekozen?
- Hoeveel keer tijdens de week lees?
- Waarom lees je (niet) graag?
- Wat is ontspanning voor jou? Hoe ervaar jij ontspanning?
- Welk genre krijgt jouw voorkeur? Waarom krijgt dat genre jouw voorkeur? Wat vind je van de andere genres zoals fantasieverhalen?
- Heb je een voorkeur voor een bepaalde auteur?

- Waar lees je dat boek dan? Waar is dat leeshoekje en hoe ziet dat leeshoekje eruit? Waarom is dat jouw leeshoekje?
- Waarom ben je beginnen lezen en door wie werd je gestimuleerd om te lezen? Wat sprak je zo aan toen je begon te lezen?
- Werd je ooit voorgelezen? Door wie werd je voorgelezen en wat herinner je je daarvan?
- Lezen de ouders? Leest er iemand anders thuis?
- Heb je een boekenkast? Maak je gebruik van die boekenkast?
- Lezen er veel vrienden van jou? Waarom denk je dat?
- Lees je nog andere soorten media?
- Beoefen je nog andere hobby's? Hebben die hobby's een bepaalde sociale invulling?
- Wat is de prioriteit binnen je vrije tijd? Waarom vind je dit een prioriteit?
- Lees jij meer dan vroeger, meer dan in het lager onderwijs?
- Hoe ziet de leefwereld van jouw eruit dat? Hoe zie je de leefwereld van de anderen? Met de invloed heeft van de media?
- Moet je veel lezen voor school?

3. BESCHRIJVENDE KWALITATIEVE RESULTATEN

In het onderzoek werd er een onderscheid gemaakt tussen lezer en niet-lezers. Deze begrippen beduiden natuurlijk meer dan dat er hier staat. De lezers, zijn namelijk jongeren die graag leesboeken lezen. De niet-lezers zijn de jongeren die minder graag tot niet graag leesboeken lezen. Deze werden geselecteerd uit het voorgaande kwantitatieve onderzoek. Wanneer er een duidelijk onderscheid tussen de lezers en de niet-lezers opgemerkt wordt, zal dit zeker merkbaar zijn in de resultaten. Uit de interviews kunnen de volgende resultaten worden afgeleid. Ze worden telkens geïllustreerd met citaten uit de interviews.

3.1 De kracht van het inlevingsvermogen mag niet onderschat worden.

3.1.1 De spanningsboog tussen inspanning en ontspanning.

In het onderzoek merkten we op dat jongeren zich bij de beleving van het lezen van een boek op een spanningsboog bevinden. Een spanningsboog met aan de ene kant ontspanning en aan de andere kant inspanning. Voor sommigen is het inleven in een verhaal ontspannend voor anderen is de inspanning daarvoor te groot.

Wanneer jongeren die niet graag lezen, een reden moeten aangeven waarom ze niet graag lezen, gaat het voornamelijk om de inspanning die nodig is om een boek te lezen.

“Bij lezen moet je zo denken. Het vraagt veel inspanning en als je dat te lang laat liggen ben je dat dan allemaal vergeten. ”

Er zijn leukere dingen die wel zorgen voor ontspanning en besteden hun tijd daar dan ook liever aan.

“Ik lees gewoon echt niet graag er zijn genoeg andere dingen te doen die leuker zijn.”

Jongeren die graag lezen, zullen zich vlugger aan de kant van ontspanning bevinden. De lezende jongeren toonden aan dat het voornamelijk de ontspannende factor de reden is waarom ze lezen.

De specifieke belevingen zijn een gevoel van rust;

“Als je leest, brengt het je tot rust.”

Een vorm van escapisme waarbij een vlucht uit het werkelijke leven als ontspanning beschouwd wordt;

“Je denkt niet echt aan school en al die andere dingen. Je kan een beetje wegvlugten van de realiteit.” “Dan ben je zo lang weg van de wereld dat je zo...nergens aan denkt enz, al je problemen vergeten. Ja, echt vluchten van de wereld.”

De spanning van een verhaal beleven.

“Als het voldoende spannend is. Actie, als ze vechten ed. en als dat waar gebeurd is... Soms ben ik daar zelfs niet goed van.”

Een andere reden die de jongeren aanzet tot lezen is het kunnen opdoen van kennis.

*“... je kunt daar zelfs van bijleren. Je ontdekt daar een beetje de zin van het leven in.”
“... bepaalde zaken over de maatschappij te weten komen.”*

Ook werd aangegeven dat er gelezen wordt om de tijd te doden.

“Tegen de verveling, om de tijd te verdrijven.”

Deze spanningsboog is te relateren aan hun inlevingsvermogen. Wanneer jongeren zich meer kunnen inleven in een verhaal, zich de personages en ruimtes kunnen voorstellen, leidt het verhaal ook meer tot ontspanning. Hoe minder jongeren zich kunnen inleven in het verhaal, hoe minder zij de personages en ruimtes kunnen voorstellen, hoe meer inspanning het vraagt.

*“Als je graag leest, word je in dat boek meegezogen, je wil je inleven in dat verhaal.”
“Ik beleef het verhaal als een personage dat ook in het verhaal zit. Ik kijk naar wat de andere personages doen, ik sta als het ware dicht bij hen, in dezelfde ruimte.”*

3.1.2 Inlevingsvermogen als aanleiding voor de voorkeursmaak.

Dat aanspreken van het inlevingsvermogen heeft te maken met de realiteit van het verhaal. Bij realistische verhalen, verhalen die in het echt kunnen gebeuren, zullen de jongeren zich meer kunnen inleven en lezen ze het verhaal liever. Ze kunnen zich de personages en ruimtes inbeelden. Voor hen heeft het alles te maken met hun realiteit, de link tussen het verhaal en hun leefwereld.

“Dingen van de realiteit...Ja, zo een romantisch is altijd iets meer... je zegt dan zou dat mij ook echt gebeuren, je kunt maar blijven dromen hé, zulke boeken vind ik zo geestig om te lezen. Mijn inlevingsvermogen is groot hé....”

Sommige jongeren kunnen zodanig in het verhaal inleven dat ze zelfs de gevoelens van een personage meevoelen en acties zelf meebelevan.

“Boeken gebaseerd op waargebeurde feiten spreken me aan. Ik kan alles voor mijn ogen zien gebeuren. Ik volg het verhaal als medepersonage mee. Als ik een boek uitgelezen heb, kan ik daar soms mee inzitten,...!”

Uit het onderzoek blijkt dat de jongeren die niet graag boeken lezen, het moeilijker vinden zich in het verhaal in te leven, het vraagt een grotere inspanning voor hen dan de jongeren die graag lezen.

“Bij lezen moet je zo denken. Je moet mee zijn met het verhaal. Het vraagt veel inspanning en als je dat te lang laat liggen ben je dat dan allemaal vergeten.”

Als ze dan toch een boek moeten lezen, verkiezen ze een realistisch verhaal omwille van deze reden.

“...zo van die erge dingen, dat lees ik wel graag. Als ik een boek lees dan kan ik me die persoon echt voorstellen en dan zie ik dat voor mij terwijl ik lees, dat is wel leuk.”

“Verhaal in de realiteit, ik kan me dat voorstellen en je kan dat in het dagelijkse leven misschien ook tegenkomen.”

Hierbij steekt fantasie de kop op waarbij het ook voor de lezers moeilijker is om dit te gaan beschouwen als ontspanning. De jongeren die meegewerkt hebben aan het onderzoek, hebben over het algemeen een negatieve houding ten opzichte van fantasieverhalen.

“Fantasie is niet tof, je hebt daar niets aan. Het gaat om de droom van de auteur.”

De jongeren geven aan dat bij fantasieverhalen de link met hun realiteit, hun werkelijkheid ver te zoeken is en hun inlevingsvermogen niet aangesproken wordt. Door het gemis met de werkelijkheid, kunnen de respondenten zich de personages en de ruimtes niet inbeelden. En op die manier wordt hun inlevingsvermogen niet meer aangesproken, ze kunnen zich niet inleven in het verhaal.

“Eigenlijk lees ik niet graag fantasie, maar gebruik wel nog graag mijn eigen fantasie. Mijn fantasie die sterk met mijn leefwereld aanleunt om zo eigen personages en ruimtes te creëren. Het lijkt dan echter voor mij. Wanneer het boek zelf al zodanig veel fantasie bevat, zal ik me daar niet genoeg kunnen inleven om zo mijn eigen personages en ruimtes te creëren, het is niet echt genoeg.”

Hun fantasie reikt niet aan deze verhalen, het vergt te veel inspanning en daarom leiden fantasieverhalen tot een negatieve beleving.

“Fantasie vind ik zeker niet leuk, dat kan niet. Je moet je te veel inbeelden en zelf vanalles verzinnen van die dingen die niet kunnen.”

Voor de hele grote lezers kan fantasie toch nog tot ontspanning leiden, maar de link met de realiteit is noodzakelijk. Zodat ze het zich toch nog alles kunnen inbeelden.

“Ik lees ook wel graag dingen die fantasie zijn maar het mag wel niet overdreven worden.... Wel zo fantasie waarin het mogelijk blijft dingen te verzinnen, zo nog iets realistisch zodat je je eigen ruimtes en personages nog kan creëren.”

Toch is er een respondent die veel fantasie heeft, waardoor hij zich de fantasie-elementen kan voorstellen. Dit leidt tot een hoger stadium van inbeeldingsvermogen waardoor hij toch de toegang krijgt tot fantasieverhalen.

“Ik heb zelf ook heel veel fantasie. Ik kan me door die vele fantasie ook van die onrealistische zaken inbeelden.”

Behalve Harry Potter is een uitzondering. Er is voor de jongeren geen link met de realiteit maar door de specifieke omschrijvingen van de ruimtes en personages, is het toch mogelijk zich in die verhalen in te leven. De specifieke beschrijvingen vragen minder inspanning van de lezer dan de echte fantasieverhalen.

“Bij overdreven fantasie kan ik niet volgen. Het is soms echt te. Bij Harry Potter wordt alles uitgelegd, je kan je het perfect inbeelden. Bij andere fantasie is het te raar, ik kan me dat niet inbeelden.”

De voorkeur voor een bepaald genre gaat voornamelijk uit van een bepaalde interesse voor een bepaald thema. De jongeren kiezen hun boek vanuit een bepaalde interesse. Deze interesse gaat om een bepaald thema waarin de jongeren geïnteresseerd zijn en waarover ze meer willen te weten komen. Telkens wordt erbij vermeld dat er een link moet zijn met de realiteit zodat ze het verhaal kunnen inbeelden.

“Oorlogsverhalen, dat komt wellicht door mijn oma, zij vertelt daar soms over. Op die manier leer ik ook een beetje de geschiedenis,... zodat dat niet meer gebeurt.”

“Sociale problematiek, dat lees ik het liefst. Zo weet ik hoe dat reilt en zeilt. Ik ben daar in geïnteresseerd.”

Bij het bestuderen van de genres stak er een sekseverschil de kop op. Uit het kwantitatieve gedeelte bleken drama en avontuur voor beide in trek te zijn. Daarnaast kozen de meisjes voornamelijk voor waargebeurde verhalen terwijl de jongens liefst een thriller lezen. Tijdens belevingsonderzoek werd duidelijk dat de meisjes voornamelijk voor thema's als vriendschap, sociale problemen en romantiek kiezen.

“Sociale problemen, waargebeurde verhalen.” “Dingen van de realiteit. Ja, zo romantisch is altijd iets meer...” “Als ik een leesboek lees dan vooral drama.” “Misschien een boek over vriendschap of zo, dat spreekt me wel aan.”

Deze respondenten geven ook aan dat oorlogsverhalen of verhalen waarin historische gebeurtenissen in verwerkt zijn, niet aan hen besteed zijn.

“Ik ben niet echt geïnteresseerd in historische gebeurtenissen” “Van oorlogsverhalen hou ik niet echt.”

De jongens verkiezen voornamelijk oorlogsverhalen en verhalen met actie.

“Ik heb het gekozen doordat het terug zoals het andere boek over de oorlog gaat.”

“Detectives vooral. ... er is actie en ik kan er me in inleven. Ook lees ik graag spionage, avontuur. Ik heb graag nog wel actieverhalen.”

Als we de favoriete auteurs even bekijken, merken we dat niet veel jongeren een favoriete auteur opgeven. De jongeren die een positieve ervaring hebben met een bepaalde auteur, gaan sneller nog een boek van die auteur lezen.

“Patrick Lagrou, het dolfijnenkind, heb ik al een paar keer gelezen. De meeste boeken die ik van hem gelezen heb, zijn goed”

Ook bleek uit het onderzoek dat jongeren zich bij een keuze van een boek vaak laten leiden door de bekendheid van de auteur. Er wordt aangegeven dat een boekenpromotie van een auteur in de klas, de keuze voor deze auteur bevorderen.

“Luc Descamp vind ik een heel goede auteur, daar lees ik veel boeken van. Toen ik in het lager zat is die schrijver in onze klas komen vertellen ... dat heeft mijn aandacht gewekt. ... Daarna heb ik nog enkele boeken van hem gelezen. Ik was verkocht.”

Bij de lezende jongeren merken we reeds een zekere interesse op voor volwassenenliteratuur. Het gaat hierbij maar om enkelingen.

“Wat ik ook graag doe is tussen de boeken van de grote mensen wandelen ook meer de romantische dingen. Dat is dan nog niet voor mijn leeftijd maar dat is toch eens gaan kijken, gaan piepen. Als ik dan tussen die boeken wandel dan voel ik me thuis. Dat is tof.”

3.2 Waarom lezen ze vanaf de middelbare schoolleeftijd minder boeken?

Alle jongeren geven in het onderzoek aan dat ze minder lezen dan tijdens hun lagere schoolleeftijd. Maar waarom lezen ze minder? Ze mogen toch zelf hun boeken kiezen? Ze kunnen dus voor de realistische verhalen kiezen zodat ze het lezen als een ontspanning beleven, positief beleven. De oorzaak van het minder lezen is voornamelijk een tijds kwestie. Zowel de lezers als de niet-lezers geven aan dat ze in de lagere school meer lazeren omwille van de tijd.

3.2.1 Meer huiswerk.

Het onderzoek toont aan dat jongeren in de lagere school veel minder huiswerk kregen. Daardoor bleef er meer vrije tijd over om te lezen.

“En we hebben ook meer huiswerk dan in de lagere school.”

De lezende respondenten konden vroeger meer hun tijd aan lezen besteden omdat ze minder huiswerk meekregen. Voor hen was dat een positieve invulling van hun vrije tijd. De lezers onder hen vulden spontaan die vrije tijd met lezen.

“Toen deed ik niet zoveel muziekschool, ik las meer. Nu gaat daar meer tijd naartoe en ook hebben we meer werk voor school.”

De niet-lezende respondenten geven aan dat hun vrije tijd ingekort wordt door het vele schoolwerk. Het is namelijk zo dat er in de lagere school heel wat minder tijd naar huiswerk en hobby's ging. Ze verveelden zich daardoor sneller. Voor hen was dat geen positieve invulling van de vrije tijd. Ze lazeren vaak uit verveling en omdat de ouders en leerkrachten hen ertoe aangezet hadden. Nu mogen ze kiezen hoe ze hun vrije tijd invullen. En ook al zouden ze minder huiswerk hebben, ze zouden hun vrije tijd niet aan lezen besteden.

“Ook had ik meer tijd in de lagere school. Ik heb nu meer andere dingen in de vrije tijd te doen die ook leuker zijn en ook heb ik nu meer huiswerk.”

De lezers geven omwille van deze reden ook de vakantie op als ideale leesmoment. De redenen die de jongeren daarvoor opgeven zijn: de tijd die ze dan hebben wegens het wegvallen van het schoolwerk; het kunnen lezen op reis; enz. In het middelbaar onderwijs krijgen deze leerlingen ook huiswerk in de herfst en de krokusvakantie mee, terwijl deze

vakanties in de lagere school volledig vrij van taken en huiswerk waren. Nu is er volgens de lezende respondenten heel wat minder tijd in de vakanties om te lezen.

“Nu hebben we zelfs de herfstvakantie en de krokusvakantie niet meer vrij, we zijn namelijk constant bezig met taken enz. Terwijl in de lagere school waren dit allemaal vrije dagen waarin we ons konden bezighouden met lezen enz.”

Maar ook de niet-lezers geven de vakanties op als periode waarin ze het meest lezen, dit omdat ze meer tijd hebben om zich te vervelen en dus ook sneller lezen tegen de verveling. Vaak gaat het bij deze respondenten over het lezen van strips.

“...lees ik soms spontaan strips. Dat lees ik dan wel graag. Tegen de verveling, dat is ontspanning. Het is beter dan te zitten niksen.”

“In de vakantieperiode, ik heb dan meer tijd. Ik neem voornamelijk strips vast.”

3.2.2 Meer andere hobby's.

De vrije tijd die de jongeren naast het vele huiswerk nog over hebben, besteden de jongeren voornamelijk aan andere ontspanningsactiviteiten. De jongeren beoefenen meer hobby's dan tijdens de lagere schoolleeftijd. Voor hen krijgen die andere hobby's ook vaak de prioriteit binnen hun vrijetijdsbesteding.

“Ja, we met de lagere school naar de bibliotheek gingen daar mochten we telkens boeken meenemen, die las ik dan. Nu zou ik de tijd niet meer vinden om dat te doen. Ook luister ik liever naar muziek. Muziek, echt dat neemt een groot stuk van mijn vrije tijd in. Ook heb ik veel hobby's die allen liever beoefen dan lezen van boeken.”

De lezers onder hen geven aan dat ze de vrije tijd die ze hebben vooreerst invullen met hun hobby's, het samenkomen met vrienden. Als er dan nog tijd over is, nemen ze spontaan een boek vast. Deze lezende respondenten vinden het niet erg dat ze hun vrije tijd zo kunnen invullen. Toch proberen ze in de resterende tijd een boek vast te nemen. Voor hen is lezen een positieve invulling van de vrije tijd.

“In de lagere school had ik veel meer tijd. Nu in het middelbaar ga ik en vele jongeren zich voornamelijk ook buiten de school gaan bezighouden met muziekschool, sport enz. In de lagere school bleef ik voornamelijk thuis. Nu speel ik volleybal, ik doe dictie en muziekschool.”

De niet-lezers onder hen besteden hun vrije tijd ook voornamelijk aan hun hobby's en het samenkomen met vrienden. Als ze dan nog vrije tijd over hebben, gaan ze die niet aan lezen besteden. Vroeger lazen deze jongeren uit verveling. Doordat er niet veel vrije tijd meer over is, vervelen de jongeren zich niet snel en nemen ze geen boek meer vast.

“In de lagere school speelde ik niet echt voetbal en had ik tijd om strips te lezen, ik wist niet wat te doen en begon dan te lezen.”

Wanneer een hobby aangevangen werd in de lagere school, zal die hoe ouder men wordt steeds meer uren in beslag nemen. Bijvoorbeeld: Wanneer jongeren in de lagere school notenleer aan de muziekacademie aanvangen en daarmee verder doen, zullen ze in de hogere graden ook meer tijd moeten stoppen in het oefenen. Het aantal uren zal ook verhogen waardoor die hobby meer vrije tijd opeist.

3.2.3 Minder gestimuleerd door leerkrachten en ouders.

Uit het onderzoek blijkt dat voornamelijk ouders en leerkrachten de jongeren in de lagere school stimuleerden om te lezen. Het zijn de spilfiguren bij het lezen tijdens de lagere schoolleeftijd. De jongeren geven aan dat het van hun ouders en de leerkrachten verwacht werd. Ze werden aangeraden om na school een boek vast te nemen.

De lezers ervaren dit niet als negatief. De andere respondenten daarentegen lazen voornamelijk omdat het van hen verwacht werd, niet omdat ze het leuk vonden. De niet-lezers spreken in termen van bevel. Deze respondenten vinden het helemaal niet erg dat ze hun tijd nu anders kunnen invullen.

“Ik lees minder dan in het lager omdat ik in het lager onderwijs meer moest lezen.”

De leerkrachten speelden een grote rol in het stimuleren tot lezen. Dit hield ook voornamelijk het verbeteren van de leesvaardigheid in, maar het hield daar niet bij op. De jongeren geven aan dat het lezen voornamelijk een klasactiviteit inhield. Hier gaat het dus niet om het naschools leesgedrag. In de klas was er een bibliotheek aanwezig, mochten ze na een afgewerkte taak in de leeshoek lezen, werd er een leeswedstrijd gehouden, mochten ze voorlezen voor de lagere jaren,... Al deze activiteiten brachten een positieve beleving bij de jongeren teweeg.

“Op school konden we ook altijd lezen, als je klaar was met een werkje mochten we altijd lezen.” “In de lagere school moesten we altijd een boek lezen, daardoor is mijn interesse gegroeid. In ieder klas was er ook een klein bibliotheekje.”

In de lagere school was er meer aandacht voor kinderen die het moeilijk hadden met lezen, namelijk de kinderen die niet goed konden lezen. Zo haalt een respondent aan dat een school voorzien was van individuele begeleiding bij de kinderen. Dit ervaaarde de respondent als positief. Ook de respondent met dyslectie geeft aan dat er meer aangepaste boeken waren in het lager onderwijs. Dat maakte het voor hem ook gemakkelijker om te lezen, waardoor hij het lezen ook plezanter vond. Hij ervaaarde die begeleiding ook als positief.

“Voor mij ligt het ook anders hé, ik wil wel, maar dat lukt niet echt goed en dat is niet motiverend, dus daarom lees ik minder dan in het lager. Het is wel zo dat in de lagere school meer moeite gedaan werd om aangepaste boeken te kunnen lezen. Er waren nog enkele andere die niet goed konden lezen en door die aangepaste boeken was dat wel gemakkelijker.” “Een boek met grote letters is voor mij wel noodzakelijk. Maar misschien als er nu meer boeken aangepast zijn, zou ik een beetje meer lezen.”

Hieruit merken we dat het stimuleren van lezen voornamelijk gericht was op de vaardigheid te kunnen lezen.

Hoe ouder de jongeren worden, hoe moeilijker het is om als volwassene de jongeren te stimuleren om de vrije tijd op een bepaalde manier in te vullen, zoals met lezen. Nu geven jongeren aan dat ouders de jongeren niet meer stimuleren om te lezen. De jongeren mogen kiezen hoe ze hun vrije tijd invullen, terwijl dit in de lagere schoolleeftijd anders was.

“Ik meer had vrije tijd, minder hobby’s in de lagere school. Nu mag ik dat zelf bepalen.”

Het stimuleren van de jongeren tijdens de lagere schoolleeftijd lijkt een gemakkelijker zaak. De jongeren geven aan dat ze zelf ook geprikkeld waren om te lezen. Ze wilden dat ook zelf kunnen. De leerkrachten en de ouders wilden dat de kinderen goed konden lezen en stimuleerden hen daar dan ook in. De nieuwsgierigheid om zelf te kunnen lezen en zelf boeken te kunnen lezen, speelt hierbij een grote rol. Vanaf de hogere jaren valt die nieuwsgierigheid geleidelijk aan weg waardoor de drang naar het beter willen kunnen lezen ook vermindert.

“...ik heb dat gezien en wou dat ook kunnen... Ik ben graag beginnen lezen door mee te lezen met een verteller... Zo ben ik graag beginnen lezen.”

De lezers hielden er een positieve beleving aan over en bleven graag lezen. Bij niet-lezers was die positieve beleving ver te zoeken, zeker wanneer de nieuwsgierigheid naar het willen kunnen lezen nog eens wegviel.

De jongeren werden gestimuleerd doordat de ouders hen meenamen naar de bibliotheek of zelfs lid waren van een leesclub,...

“Mijn mama nam me mee naar de bib.”

3.2.4 Eventuele andere stimulansen.

Nog voor de kinderen zelf konden lezen werden sommige respondenten als kind voorgelezen. Er is geen lijn te trekken tussen de respondenten die al dan niet lezen en de respondenten die al dan niet voorgelezen werden. We merken geen verband op. Sommige respondenten die nu graag lezen, werden niet voorgelezen, anderen wel. Sommige respondenten die niet graag lezen, werden vaak voorgelezen en anderen niet.

Sommige respondenten geven wel aan dat het voorlezen voor hen een stimulans was om zelf te beginnen lezen. Er ontstond een zekere nieuwsgierigheid naar het zelf kunnen lezen.

“Ik ben voorgelezen geweest en dan ben ik zelf beginnen te lezen en zo is dat overgeslaan op zelf meer willen lezen. Dus eigenlijk vanuit mijn eigen interesse in lezen.”

De jongeren werden door zowel de vader als de moeder voorgelezen. De jongeren die voorgelezen zijn geweest, hebben dat als positief ervaren. Maar dit niet alleen, de meeste respondenten geven aan ze ook graag zelf voorlezen aan broertjes en zusjes of wanneer de jongeren gaan babysitten.

Sommige respondenten hebben het over een plezierige sfeer die rond het voorlezen ging en herinneren zich dat de ouders er zelf ook plezier aan beleefden.

“Ja, door mama, ik vond dat tof, echt tof omdat elke avond mijn mama een verhaaltje ging vertellen. Ik kon dat dan zelf nog niet, lezen en dat was dan met mama, mijn mama had daar plezier in, je zag dat ook aan mama dat ze daar plezier aan beleefde.”

3.2.5 Werkt het lezen van de ouders zelf stimulerend?

Uit het kwantitatieve luik merkten we een verband op tussen het aantal boeken de jongeren lezen en het lezen van leesboeken door moeder en door de vader. Jongeren waarvan hun moeder meer leesboeken leest, zullen zelf ook meer lezen. Jongeren waarvan de vader leesboeken leest, zullen zelf ook meer lezen. Het leesgedrag van de ouders zou in verband staan met het leesgedrag van de jongeren. Aan de hand van het kwalitatieve luik konden we dit verband bijstellen. Het is inderdaad zo dat de meeste lezende jongeren aangeven dat hun ouders ook lezen. Maar dit moet gerelativeerd worden. Het is dus niet omdat je als ouder leest, dat je kind ook een grote lezer zal zijn. De kans is gewoon iets groter. Het zijn voornamelijk de vaders van de jongeren die in hun vrije tijd boeken lezen.

“Ja, papa, als hij van zijn werk komt, leest hij eerst om tot rust te komen.”

Bij de respondenten waarvan de ouders beiden lezen, merkten we wel een positievere beleving van lezen terug. Hierbij verwezen deze respondenten naar de leessfeer die in hun huis hangt. Meestal lezen broers en zussen ook, waardoor alle leden van het gezin lezen. Ze spreken van een zekere leescultuur die ze als positief ervaren. De jongeren die verwezen naar deze leessfeer, zijn grote lezers.

“Iedereen leest eigenlijk bij ons thuis, mijn mama en mijn papa. Ik ben heel sterk gestimuleerd geweest om te lezen, die leescultuur is echt aanwezig. Ik ben ook voorgelezen, meestal door mijn vader.”

Net zoals bij het voorlezen zorgt deze positieve leessfeer voor een positieve beleving bij het kind en de jongeren. We vinden de uitspraken omtrent leessfeer enkel terug bij lezende respondenten.

3.3 De jongeren kiezen zelf wat ze lezen.

3.3.1 De jongeren mogen op school zelf kiezen wat ze lezen.

Op school krijgen de jongeren de opdracht om boeken te lezen. Het kwantitatieve onderzoek toonde aan dat er een verband is tussen het leesgedrag van de jongere en hun mening omtrent het lezen voor school. Jongeren die veel lezen, vinden dat ze niet veel voor school moeten lezen en geven ook minder boeken op. Jongeren die niet graag lezen, geven een groter aantal boeken op en geven aan dat ze veel moeten lezen voor school. De jongeren van eenzelfde klas

geven zelfs een ander aantal verplichte boeken op. Dit kan verschillende betekenissen hebben. Ofwel overdrijven de niet lezers in het aantal boeken dat ze opgeven ofwel relativeren de lezers het aantal boeken en geven een minder aantal boeken op.

Uit het kwalitatieve onderzoek blijken de jongeren tevreden over de manier waarop ze een boek moeten kiezen. Als de jongeren boeken moeten lezen voor school, krijgen sommigen een lijst aangeboden. Deze lijst blijkt uitgebreid te zijn waardoor de jongeren die lijst niet als een beperking ervaren. De leerlingen krijgen ook de kans om, indien ze het wensen, zelf een boek voor te stellen. De respondenten die aangeven dat ze met lijsten werken, zijn allen respondenten van het ASO.

“Er is een uitgebreide lijst of je mag zelf een boek aanbrengen.”

De meeste respondenten van het TSO en BSO geven aan dat ze hun boek zelf mogen kiezen, dit onder bepaalde voorwaarden. Ze moeten een boek kiezen voor jongeren vanaf 12 jaar en moeten het ter goedkeuring aan de leerkracht voorleggen. De leerlingen geven ook aan dat de leerkrachten de boeken ook zelf lezen.

“Het enige dat we moeten kiezen is dat het recente boeken zijn. Ook de leerkracht leest die.”

3.3.2 Verschilt het leesgedrag bij jongeren van het ASO, TSO en BSO?

Uit het onderzoek blijkt dat de jongeren van het BSO minder leesboeken moeten lezen voor school dan jongeren uit het TSO en ASO. Uit de kwantitatieve resultaten blijkt dat de studierichting in verband staat met het naschools leesgedrag van de jongeren. Jongeren van het TSO vertonen minder naschools leesgedrag dan jongeren van het ASO. Het grootste aantal lezers vinden we terug in het ASO.

“Ik ben gezakt van richting en nu moet ik veel minder lezen! Terwijl in TSO moet je meer lezen. Daar moet je echt wel meer lezen! Maar we kregen een ruime keuze waaruit we moesten kiezen. Ik kreeg het gevoel niet van ‘dat wordt hier opgelegd’, we mochten kiezen uit een grote lijst. Als we de lijst kregen waren dat 2 kolommen met allemaal boeken”

3.3.3 Waarop baseren de jongeren zich bij het kiezen van een boek?

Er werd eventjes nagegaan waarop de jongeren zich baseren bij het kiezen van een boek. Jongeren werpen hun eerste oog op het boek. De kaft en de titel worden onder de loep genomen. Vaak gaat het bij de kaft om de eerste indruk die de kaft bij de jongeren nalaat. Wanneer er een tekening op de kaft staat die de jongeren aanspreekt, zullen ze ook sneller de achterflap van het boek lezen. De kaft is een uitnodiging tot het lezen van de korte inhoud.

“De kaft en dan de achterflap, als het verhaal me aanspreekt neem ik het boek.”

Bij die eerste indruk hoort ook de kracht van de titel. Wanneer jongeren een titel zien die hen aanspreekt, zal dit meestal ook een aanzet geven om de achterflap te lezen. Ook de titel dient als uitnodiging tot het lezen van de korte inhoud.

“Eerst en vooral de titel en daarna de achterkant.”

Wanneer dit hen aanspreekt, wordt al snel de korte inhoud op achterflap gelezen. Alle respondenten geven aan dat ze een boek selecteren aan de hand van de korte inhoud die op de achterkant van het boek te lezen is. De respondenten hebben het over een achterflap die hen interesseert, die hen aanspreekt, die hen nieuwsgierig maakt, waarin actie beschreven staat. De achterflap is het belangrijkste selectie criterium. Wanneer de korte inhoud hen aanspreekt, zal de kans groot zijn dat de jongeren dit boek lezen.

“Ook de achterflap vind ik belangrijk om te weten over wat het gaat. Zodoende weet ik of het me al dan niet interesseert.”

Sommige jongeren geven ook het belang van de dikte van een boek op als selectie criterium. De lezer neemt eerder een dikker boek uit de bibliotheekrekken want voor hen is het niet erg als een verhaal lang duurt. Zij gaan zodanig op in het verhaal dat ze vele uren aan een stuk kunnen lezen. De niet-lezer grijpt eerder naar een dunner boek omdat het voor hen een inspanning in houdt om het boek volledig te lezen. Als ze een dunner boek lezen, zal de drempel lager zijn om het boek volledig uit te lezen.

“Die dikke boeken die blijven me toch altijd meer bij!.”

3.3.4 Waar halen de jongeren hun leesboeken vandaan?

Er is ook geen verband gevonden tussen het aantal boeken dat de jongeren lezen en het al dan niet lid zijn van de bibliotheek. Bij het diepte-onderzoek bleken vele niet-lezers ook lid van de bibliotheek, maar geen actief lid. Ze hebben wel een bibliotheekkaart maar gebruiken deze

niet. Als ze hun kaart gebruiken dan is dit meestal opgelegd van school uit. De lezers bleken allen lid te zijn van de bibliotheek en er ook regelmatig naartoe te gaan. Er is dus degelijk een verband, maar hierbij is het verschil tussen een actief en non-actief lid zijn noodzakelijk. Daardoor is het moeilijk om het lid zijn en de eventuele beweegredenen van dat lid zijn na te gaan.

In het onderzoek is er een verband gevonden tussen het hebben van een boekenkast en het aantal boeken dat jongeren lezen. Jongeren die veel lezen, zullen vlugger over een boekenkast beschikken dan de jongeren die niet veel lezen. De respondenten uit het belevingsonderzoek, hebben bijna allen een eigen boekenkast waarvan ze de meeste boeken gelezen hebben. Als de niet-lezende respondenten een boekenkast hebben, is dit meestal een kast met strips en tijdschriften.

3.4 Worden er dan nog andere media gelezen?

3.4.1 Stipverhalen

Wanneer we kijken naar de favoriete media die de jongeren lezen, krijgen stripverhalen bij alle respondenten een grote voorkeur. Zowel de jongeren die graag leesboeken lezen als de jongeren die niet graag leesboeken lezen, ervaren het lezen van dit medium wel als positief. Voor hen vraagt het lezen van een strip minder inspanning en het duurt dan ook minder lang om een volledig verhaal te kunnen lezen.

“Het leest snel, het is rap uit. Aan een boek zit je snel 5u aan of zelfs een paar dagen, een strip daarvan kan je er gemakkelijk 4 op een dag lezen.” “Het is een korte manier om te ontspannen. Bij leesboeken is dat langer.”

De reden waarom het lezen van stripverhalen als meer ontspannend ervaren wordt, is niet omdat er telkens een link is met de realiteit, maar omdat de tekst ondersteund wordt met tekeningen. De jongeren moeten zich niet meer inspannen om de personages en ruimtes voor te stellen. De personages en ruimtes worden hen op een animerende manier voorgesteld. Dit in combinatie met de korte tijdspanne, blijkt dit medium de favoriet van deze doelgroep te zijn. Het gaat om een verhaal, een kort verhaal ondersteund door beeld en tekst.

“Het is een verhaal dat veel sneller vooruit gaat, alles staat er in 40 pag. En er staan afbeeldingen in, wat ik veel leuker vind, het is meer ontspannend, je hoeft er niet echt bij na te denken, toch minder.”

“...er staan daar ook leuke tekeningen in en dat is ook een beetje dat verhaal maar dan in een kortere versie. Dat is ook wel tof om te lezen.”

3.4.2 Tijdschriften

Op de tweede plaats hebben we de tijdschriften. Hier is er een duidelijke link met de realiteit. Voor de jongeren is dit de werkelijkheid die op een mooie manier gepresenteerd wordt. Op deze manier blijven ze op de hoogte van de trends, de nieuwtjes,... Ze willen mee zijn met hun leefwereld.

“Het is ook met prenten, als ik een tijdschrift lees is dat voor mij om wat nieuwtjes te weten, van alles en nog wat van modetrends,...vooral de nieuwste dingen, om mee te zijn. Vb. dat is gebeurd, dat je ook weet waarover het gaat, vb die film is uitgekomen.”

Sommige jongeren ervaren de tijdschriften als realistischer dan de meeste boeken.

“In tijdschriften, weet je meer over de mensen terwijl bij boeken de persoon niet bestaat, dat is toch meestal zo. Het is leuker te weten dat die persoon bestaat.”

Over zaken die ze in tijdschriften lezen, kunnen ze nog met hun vrienden spreken.

“Met tijdschriften leer je nog dingen bij. Met boeken niet. Je kan die weetjes van in de tijdschriften soms wel eens delen van vrienden... Er wordt echt niet over boeken gesproken.”

3.4.3 Kranten

Kranten worden ook nog regelmatig gelezen, dit om mee te zijn met actualiteit. Sommigen vinden het belangrijk te weten wat er in de wereld gebeurt. Ze vinden het belangrijk om mee te zijn wanneer er bepaalde actuele zaken als gespreksonderwerp aan bod komen. Toch viel het op dat het voornamelijk de jongeren zijn die graag lezen, de krant lezen.

“...meestal kranten om de laatste nieuwtjes te weten te komen. Het is wel interessant om er iets over te weten, als je iets hoort weet je dan toch over wat het gaat, wat het dan ook inhoudt.”

Sommige respondenten knappen af op de eentonige lay-out van de krant.

“Dat is saai, zo eentonig, zo grijs en veel letters, weinig tekeningen en te grote bladen.”

3.5 Waarom is lezen geen prioritaire vrijetijdsbesteding?

3.5.1 Sociaal contact als prioriteit binnen de vrijetijdsbesteding.

De jongeren die vinden dat het lezen van leesboeken een te grote inspanning vraagt, vinden hun ontspanning in andere hobby's terug.

“Ik vind mijn ontspanning voornamelijk in zaken die echt zijn, zoals hobby's waarin ik in contact kom met vele mensen, jong en oud...”

Een hobby vertrekt vanuit een interesse. Jongeren geven aan dat ze hun vrije tijd invullen met iets dat ze interessant vinden.

“Ik lees over dieren. Ik koop graag kikkertjes en via internet kom ik er van alles van te weten.”

Wanneer jongeren een interesse hebben, proberen ze andere jongeren op te zoeken met dezelfde interesse om zo die te kunnen delen. Jongeren kunnen in hun omgeving op zoek gaan naar jongeren met dezelfde interesse. Die is heel uiteenlopend, namelijk van lezen, tot spelen van basket in clubverband. Dit leidt tot sociale contacten.

“Ik rij paard nu dat is ook met mensen en zo daarbij voel ik me dan wel goed,...Over paardrijden kan ik spreken, het is een interesse die ik kan delen.”

“Zij is een goede vriendin en we delen dezelfde interesse omtrent lezen.”

De lezers geven aan dat ze naast het lezen, andere hobby's hebben die voor hen belangrijk, zelfs belangrijker zijn. Deze hobby's zijn voor hen prioriteiten. Ze brengen een nog positievere beleving met zich mee dan het lezen. De belangrijkste oorzaak hiervoor is het daarbijbehorende sociale netwerk dat ze uitgebouwd hebben door met andere jongeren diezelfde interesse te delen.

“Pianospelen is mijn prioriteit. Lezen is iets individueels en met pianospelen kom ik in contact met vrienden.”

De meeste jongeren hebben een hobby in clubverband. Bijvoorbeeld: dansen in groep, basketten, de chiro, muziekschool,... De jongeren beoefenen heel wat hobby's en dit vinden ze heel belangrijk om zo hun sociale netwerk uit te bouwen.

“... hobby’s, ik ben ervan overtuigd dat ik op die manier meer vriendenkringen creëer door in vele verenigingen te zitten. Het sociale contact vind ik belangrijk. Het zijn verschillende vriendengroepen. Ook de ploegsport vind ik gezond, het sportief omgaan met anderen. Het is ook leuker in groep.”

Deze sociale contacten worden steeds groter en groter, en zo worden ze vrienden genoemd. De respondenten geven deze hobby’s als prioriteiten aan, omwille van hun interesse, maar voornamelijk omwille van de sociale contacten. Een sociaal netwerk wordt uitgebouwd door het delen van dezelfde interesses. De respondenten beschouwen die groep waarin ze hun hobby’s beoefenen dan ook echt als vrienden. Ze geven aan dat ze die niet meer zouden kunnen missen.

“Ik zit graag tussen die vrienden. Het zijn belangrijke sociale contacten. Ik ben een sociaal type en kan dat niet missen. Dansen is de prioriteit binnen mijn hobby’s. Lezen vermindert door tijdsgebrek. En bij dansen heb ik ook nog eens de vriendinnen.”

Enkelingen geven aan dat hun hobby de voorkeur krijgt omdat ze dat talent net willen verder ontwikkelen. Meestal gaat het hier dan wel om een individuele aangelegenheid. Deze personen voelen de drang niet om de interesse te gaan delen, maar wel om hun interesse uit te bouwen zonder dat het om een sociale aangelegenheid gaat. Deze lezers geven aan dat hun voorkeur ook niet naar lezen gaat omdat ze nu de kans krijgen die hobby te beoefenen en daar beter in te worden.

“Ik denk muziekschool omdat je daar niet zomaar de kans toe krijgt om dat te doen, en dan kan je ook een instrument als viool bespelen. Lezen daar krijg je altijd de kans voor.”

3.5.2 Het ontbreken van de sociale contact bij lezen.

Lezen is daartegenover een individuele aangelegenheid waardoor het lezen geen voorkeur krijgt. Jongeren komen graag samen om samen dingen te doen, lezen zien ze als een belemmering van dat sociaal contact. Het is namelijk zo dat de respondenten aangeven dat er bij vrienden nooit over lezen gesproken wordt. De kans is ook heel klein is dat de andere schoolvrienden net hetzelfde boek gelezen hebben en dat ze samen dit onderwerp kunnen delen.

“Ik gebruik mijn tijd liever om met vrienden tesamen te komen en iets te doen dat je graag doet. We hebben zo weinig tijd. Het belemmert je ook in je sociaal contact. ...Over een

boek, iedereen leest een ander boek, het is heel toevallig dat iemand hetzelfde boek leest, bij programma's kan er tenminste over praten met je vrienden. Dus aan de hand van een boek kan je sociaal contact niet onderhouden."

Meestal weten de jongeren niet van elkaar als de andere graag boeken leest of niet. Het is als het ware een verboden onderwerp.

"Er wordt eerder over tv gesproken, zo van die films dat je bespreekt en soms over die tijdschriften. Maar zeker niet over leesboeken. Ik weet niet of ze lezen of niet."

Boeken lezen wordt niet echt aanvaard door de niet-lezers. Wanneer je een boek leest bestaat, de kans dat je er niet meer bij hoort.

"Met anderen kan ik daar niet echt over praten maar dat hoeft ook niet, ik rep daar geen woord over omdat als je begint over boeken, dan sta je vlug buiten."

Zouden we ervan kunnen uitgaan, dat wanneer jongeren de interesse 'lezen' zouden kunnen delen met anderen en zo een sociaal netwerk zouden kunnen uitbouwen, de hobby lezen ook een positievere beleving met zich mee zou brengen? Lezende respondenten tonen aan dat die drang naar en sociale invulling aan de hand van hun lezen groot is. Ze willen een leesclub opstarten, ze willen graag voorlezen in bibliotheken,...

"De leesclub was een ideale oplossing, ik denk dat dit wel het lezen zou bevorderen als je er sociaal kan mee omgaan door erover te praten in groep enz."

Ook toonden sommige niet-lezende respondenten aan dat ze de combinatie van het lezen en een sociale invulling positief ervaren. Vele jongeren lezen namelijk voor hun broertjes en zusjes en wanneer ze babysitten.

"Voorlezen voor iemand anders is echt tof, zeker voor kleine kinderen."

Bij de lezende respondenten ging het zelfs nog een stap verder. Zij proberen aan de hand van het schrijven van een eigen verhaal, van het lezen een sociale aangelegenheid te maken. Ze willen naar buiten treden met een eigen verhaal.

"Ik schrijf samen met een vriendin een boek, een brievenroman. We hadden graag iets geschreven en zo kwamen we op het idee om dat te doen."

3.5.3 Hun leefwereld en die van de anderen.

De lezers maken dan ook een onderscheid tussen hun leefwereld en die van de anderen. De jongeren beschrijven de leefwereld van de anderen als een wereld waarin andere media overheersen. Die leefwereld van de anderen wordt voornamelijk in termen van digitalisering en trends omschreven. Een leefwereld waarin ze voornamelijk tv-kijken en achter de computer zitten.

“De invloed van de media is enorm, spelletjes die heel veel tijd in beslag nemen. Mijn vrienden lezen heel weinig. Ze ervaren dit als onnuttig. Waarom lezen als je van die hippe spelletjes kan spelen?”

“Ik vind dit persoonlijk niet zo erg, maar wel jammer omdat jongeren zich niet enkel van het lezen afhouden, maar voornamelijk van hun studies. ... Vele jongeren zijn gehecht geraakt aan de computer, de tv en niet aan een boek. Maar aan de andere kant ben ik misschien afgezonderd en zit ik misschien in mijn eigen wereldje”

Ook wordt het als een leefwereld beschouwd waarin je tijdschriften moet lezen om erbij te horen.

“Zij lezen ook allen tijdschriften. ... Moest ik nu tijdschriften beginnen lezen dan zal het iets anders zijn, dan kan het zijn dat mee ben met hun ding, met hun leefwereld. ... Ik wordt rustig door een boek te lezen. ... Ik vind dat ze zich teveel bezighouden met fuiven en zo. Ze zijn ook veel bezig met mode.”

3.6 Vinden ze die sociale invulling wel bij tv en computer terug?

Ook al wordt de leefwereld van de niet-lezers, door de ogen van de lezers, als een leefwereld omschreven waarin computer en tv overheersen, toch blijkt uit kwantitatief onderzoek dat het aantal leesboeken dat jongeren lezen en het aantal uren dat de jongeren tv-kijken en computeren, niet samenhangen. Jongeren die veel lezen, kunnen dus ook grote tv-kijkers zijn. En het is niet omdat jongeren niet veel lezen, dat ze veel tv kijken.

Maar hoe komt het dan dat de lezende jongeren tv en computer als zo'n belangrijke elementen van de leefwereld van de anderen beschouwen?

3.6.1 De sociale functie van de tv.

Uit het onderzoek blijkt dat tv het favoriete gespreksonderwerp onder vrienden is. Programma's en nieuwe weetjes die op tv getoond zijn, zijn meestal het gespreksonderwerp op school. Wanneer je ergens wil over meepraten, is het goed om dezelfde programma's te bekijken.

“Over films en tv wordt er heel wat gesproken.”

Tv en computer blijken wel een aanvaard gespreksonderwerp te zijn bij de jongeren. Dit omdat de kans ook groter is dat ze hetzelfde programma bekijken en daarover kunnen spreken. Dit onderwerp kan sneller met anderen gedeeld worden.

Een respondent geeft zelfs aan dat ook al las hij graag, hij meer tv probeerde te kijken om zo te kunnen deelnemen aan de gesprekken en om zo door de nieuwe vriendengroep in de nieuwe school aanvaard te kunnen worden.

“Vorig jaar kwam ik hier toe als nieuwe leerling en dan had ik niet zoveel zin om te lezen. Tv was ook een onderwerp om in een nieuwe vriendengroep te geraken. De jongeren spreken onder elkaar vaak over programma's zodat ik ook spontaan tv keek.”

Tv blijft bij de alle jongeren een populair medium. De meeste respondenten geven aan dat ze nog liever tv kijken dan ze een boek lezen. Voor hen is het moment dat ze tv kijken, een moment waarbij ze niet hoeven na te denken. Ze hoeven bij het tv-kijken minder inspanning leveren. Ze vinden het allen een ontspannende aangelegenheid waarbij de informatieoverdracht vlot verloopt waardoor het niet langdradig is. Deze respondenten geven aan dat het bij de tv gaat om een tijds kwestie waarbij de informatieoverdracht sneller verloopt.

“Tv is meer van nu, de informatieoverdracht gaat veel sneller... dat is direct, ik vind dat makkelijker....”

Ook wordt hier aangegeven dat de inspanning die nodig is om personages en ruimtes voor te stellen bij het lezen van een boek, wegvalt bij het kijken naar tv. Beeld en klank worden gecombineerd.

“Toch liever tv. Als je een boek leest moet je daar je tijd voornemen, je moet ook zelf bedenken wie de personages zijn e.d. Bij tv ligt dat anders, je gaat daar gewoon voor zitten en je hoeft niets meer te doen...”

Sommige jongeren zijn gehecht aan bepaalde programma's en willen dat dan ook voor geen geld missen.

“Als je iets aan het volgen bent dan wil je vervolg niet missen.”

Wanneer de jongeren aangeven wat ze het liefst op tv zien, zijn het films. Voor hen zit er een verhaal in, maar moeten ze die personages en de ruimtes van dat verhaal niet voorstellen.

“Films vind ik veel beter, je moet er je eigen fantasie niet bij gebruiken. Je ziet alles, je hebt ook ondertiteling. Beeld en klank worden gecombineerd ... je moet enkel luisteren. Het gaat tenminste vooruit.”

Sommige lezende jongeren geven wel aan dat net dat, niet tot ontspanning leidt. Ze ervaren het creëren van eigen personages en ruimtes net als ontspannende meerwaarde bij het lezen. Voor hen is het de inspanning waard, deze inspanning wordt dan omgezet ontspanning.

“Als je naar tv kijkt,... Voor mij brengt het minder rust. Bij de tv krijg je de personages geschetst. Je moet niet meer zelf nadenken hoe het personage eruit zal zien, dus is het ook moeilijker om volledig in het verhaal gezogen te worden. Het verhaal wordt niet door jezelf gecreëerd.”

Maar de meeste lezende respondenten verkiezen toch tv boven lezen. Ze laten wel een minder belangrijke indruk omtrent de tv na, dan de niet-lezende respondenten.

3.6.2 De sociale functie van de computer.

De computer leek een niet zo populair medium. Ze gebruiken de computer voor nuttige zaken en voor spelletjes. Ze gebruiken de computer ook heel veel om informatie voor school op te zoeken. Ook het gebruik van msn wordt sterk gerelativeerd. Msn blijkt geen favoriete bezigheid aan de computer te zijn.

“Ik zit soms op de pc, maar met msn hou ik me niet bezig. Meestal is dat voor school.”

Sommige jongeren communiceren graag via de computer en vinden het ook belangrijk, deze jongeren geven aan dat ze bewust met msn omgaan en dat het enige discipline vergt.

“Maar ik communiceer wel graag via de computer. Je moet die wel kunnen aan de kant leggen voor studeren. Jezelf discipline kunnen opleggen.”

Maar alle respondenten blijven hun vrienden het liefst van al in het echt zien. Ze geven aan dat ze hun vrienden veel op school zien en dat ze er anders mee afspreken. Door het computergebruik gaat het echte contact niet verloren. Ook zouden ze de tv ervoor kunnen

laten. Ze geven de voorkeur aan een sociale aangelegenheid waarbij ze samen met vrienden sporten en spelen.

“Ik chat ook wel niet veel, spreek liever in het echt af.”

3.6.3 Het spelen op de playstation is een typisch mannelijke invulling.

Het was opvallend dat de meeste mannelijke (zowel de lezen als de niet-lezende) respondenten heel graag playstation spelen. De meeste jongeren hebben vele spelletjes en spelen ze heel vaak. Dit zijn jongeren die van actie houden. De voorkeur van deze jongeren voor een bepaald genre, gaat naar boeken waarin actie verwerkt zit.

“Ik speel heel veel playstation. Een nieuw spel gaat op alles voor. ... en ook de actie die erin voorkomt. En ook het verhaal die erachter zit.”

3.6.4 Is tv of computer een meerwaarde voor mensen met dyslectie.

Deze beperking heeft heel wat gevolgen bij het willen en kunnen lezen van leesboeken. Voor hen heeft lezen een hele andere betekenis. Lezen is moeilijk en vraagt daarom nog een extra inspanning. Dit is dan ook de reden waarom zij niet veel lezen. Voor een respondent met de beperking dyslectie, blijkt tv een heel handig medium te zijn. Hij hoeft er niet te lezen en door die concentratie op het geluid, leert hij de taal.

“Een film is voor mij ideaal. ...Nu kan ik goed engels omdat de meeste films en programma's in het engels zijn, zo leer ik dat, ik kan toch de ondertitels niet volgen, dat gaat veel te rap voor mij. Je hebt daar beeld en ik kan dan ook beter volgen. ... ik kan dan ten minste meevolgen met het geluid. Bij een boek moet je altijd mee zijn....”

3.7 Plekje om te lezen.

Aan de hand van het kwantitatieve luik werd er een verband gevonden tussen het aantal boeken dat de jongeren lezen en het hebben van een leeshoekje. Jongeren die veel lezen, hebben ook sneller een specifiek plekje waar ze lezen.

In het kwalitatieve luik geven alle jongeren hun favoriete leesplekje op.

Dat leesplekje wordt eerst en vooral gekozen in functie van hun concentratie. Hierbij wordt volledige rust en stilte verwacht. De respondenten willen niet gestoord worden tijdens het lezen. Op die manier is de kans groter dat zich in het verhaal kunnen inleven, zich volledig kunnen laten meeslepen door het verhaal. Enkel de grote lezers kunnen wat lawaai verdragen, maar het kent ook zijn grenzen. Zij kunnen zich wel in een buurt met mensen geestelijk afzonderen. Ook al zijn ze in de buurt van mensen, zij kunnen zich zodanig inleven in het verhaal, dat ze het geluid rondom hen niet meer horen. Maar het mag er ook niet te luid aan toegaan. De meest storende elementen die aangegeven werden, zijn meestal broertjes en zusjes.

“Er zijn niet echt andere plaatsen, de living is te druk, tv staat te luid, mijn zus is daar dan ook bezig en zo kan ik me niet concentreren. Ik heb rust nodig om te lezen.”

Het favoriete leesplekje van de jongeren is het bed. Dit wordt dan ook onmiddellijk geassocieerd met rust. Ze zijn alleen op hun kamer, ze zijn zo op hun gemak. Het bed blijkt dan ook de ideale plaats waar er aan de voorwaarde van rust voldaan wordt. Sommige respondenten geven aan dat ze ook soms in de zetel in de woonkamer lezen. Dit omdat ze anders te lang op hetzelfde plekje lezen. Toch blijft het favoriete leesplekje, het bed.

“Op mijn bed. ... Dan ben ik alleen, niemand kan mijn storen. En je doet daar wat wilt. Voila, dat is uw eilandje eigenlijk waar je kan wegluchten.”

Maar ook is het bed een favoriet plekje omwille van de tijd waarop de jongeren lezen. De jongeren lezen voornamelijk net voordat ze gaan slapen. Ze beschrijven het als een ritueel waarbij het nachtlampje functioneert als een sfeerlichtje, een sfeer van rust.

“Ook lees ik vaak 's avond voor ik ga slapen. Het is rustgevend, met één lampje aan, volledige rust.”

Enkele respondenten kiezen hun plekje in functie van de gezelligheid. Bij deze jongeren is rust ook een voorwaarde om te kunnen lezen, maar voor hen moet het leesplekje ook knus zijn, meestal is dat ook hun bed.

“In mijn kamer, we hebben enkele zitzakken met een tapijtje en een zitzak en een deken, mijn zus heeft dat ook. Zij leest ook veel. Het is daar gezellig en rustig.”

HOOFDSTUK 4: DISCUSSIE

“Een boek is als een bad, het brengt je op een aangename temperatuur, je wordt er volledig in ondergedompeld, ook 's avonds.”

(Bart Moeyaert, 2005)

In het eerste deel van deze scriptie werd het leesgedrag van de adolescenten onderworpen aan een literatuurstudie. De vakliteratuur toonde aan dat jongeren vanaf 12 jaar minder leesboeken lezen. Daarnaast werd wetenschappelijke literatuur onderzocht om zo tot aspecten te komen die gerelateerd kunnen worden aan het hedendaagse naschools leesgedrag van jongeren van 12 tot en met 14 jaar. Er werd ook kort ingegaan op het belang van het lezen van leesboeken door deze jongeren. Dit belang werd getoetst aan wetenschappelijke onderzoeken die reeds het belang van het lezen van leesboeken aantoonde. Het tweede en het derde deel van deze scriptie geven de methodologie en de resultaten weer van het onderzoek omtrent het naschools leesgedrag van jongeren van 12 tot en met 14 jaar.

In dit vierde deel wordt nagegaan of de onderzoeksresultaten overeenkomen met de bevindingen die besproken zijn in de literatuurstudie. Vervolgens worden de resultaten die niet stroken met de literatuurstudie verklaard en worden nieuwe bevindingen toegelicht. Vanuit deze bevindingen wordt er een link gelegd met de praktijk. Om zo aan leerkrachten en aan alle mensen die zich verantwoordelijk voelen bij het omgaan en opvoeden van jonge adolescenten, enkele suggesties mee te geven omtrent het stimuleren van adolescenten tot lezen.

1. LEZEN, EEN KWESTIE VAN TIJD

Dat jongeren minder leesboeken lezen vanaf twaalf jaar, is bevestigd. Maar in deze doelgroep bevinden zich nog steeds lezende adolescenten die graag en effectief veel leesboeken lezen. In de literatuurstudie toont een Nederlands onderzoek aan dat ongeveer de helft van de jongeren nog leesboeken leest (Rebel, 2006). Het onderzoek van deze scriptie toont aan dat jongeren gemiddeld 7,78 leesboeken op een jaar tijd lezen. Dit is een hoog gemiddelde. Hierbij willen we ook direct het cliché dat in de literatuurstudie aangehaald werd, tegenspreken (Stein & Smithells, 1969; Tepper, 2000). Jongens en meisjes blijken op een jaar tijd evenveel leesboeken te lezen.

Hoe liever iemand leest, hoe meer leesboeken hij leest en hoe meer hij dus tijd maakt om te lezen. Adolescenten lezen misschien minder dan in de lagere school, maar ze vinden blijkbaar toch nog altijd de tijd om een groot aantal leesboeken te lezen. Al blijkt dat hiervoor tijd maken voor een adolescent een niet zo vanzelfsprekende zaak is.

Er staat een pakketje tijd klaar, de vrije tijd van de adolescenten, dat in het middelbaar onderwijs nog eens kleiner gemaakt wordt door huiswerk. Het wordt volledig gevuld met vele leuke dingen. Het werd in het lager onderwijs met de hulp van de mama en de papa gevuld. Nu mogen ze hun eigen vrijetijdspakket maken. Een pakketje met liefst bovenaan hun vrienden, daaronder een brede waaier van verschillende hobby's waarbij sociaal contact niet mag ontbreken, daaronder de tv en daaronder, als er nog plaats is, een stripverhaal, tijdschriften en voor sommigen een leesboek, waarbij de link met de realiteit aanwezig moet zijn.

De daling van het leesgedrag bij adolescenten is onder andere een kwestie van tijd. De jongeren krijgen, zoals in de literatuur reeds aangegeven werd, vanaf het middelbaar onderwijs meer huiswerk (van Hilst, 1997; Hughes-Hassel & Rodge, 2007). Daardoor hebben jongeren minder vrije tijd. De bevroagde jongeren uit dit onderzoek geven aan dat de tijd die ze na school nog over hebben, voornamelijk spenderen aan schoolwerk. Zelfs in de vakanties hebben de jongeren bijna geen vrije tijd meer over. De literatuur gaf reeds aan dat wanneer de jongeren geen schoolwerk meer hebben, zoals in de vakanties, de jongeren niet meer zullen lezen (Hughes-Hassel & Rodge, 2007). Aan de hand van dit onderzoek, kunnen we dit tegenspreken. De jongeren geven aan dat de vakantie net de ideale periode is om veel te

kunnen lezen. De respondenten lezen voornamelijk in de grote vakanties, de andere vakanties die in het schooljaar vallen, worden ingevuld door verplichte schooltaken.

Daarnaast krijgen jongeren de kans om heel veel andere hobby's te beoefenen. Dat is geen gemakkelijke zaak, kiezen is moeilijk en het is altijd een beetje verliezen. Tenzij ze van alle walletjes een beetje proeven. Vele jongeren beoefenen verschillende hobby's om in eerste instantie verschillende talenten te kunnen ontplooien. Door het delen van die interesse, houden de jongeren er vele sociale en voor hen belangrijke contacten aan over. Volgens enkele auteurs ligt de bredere waaier aan mogelijkheden waaruit jongeren kunnen kiezen aan de oorzaak (De Haes, 1995; Knulst & Kraaykamp, 1996; van Hilst, 1997). De jongeren zijn consumptief. Die waaier van mogelijkheden wordt vanaf 12 jaar breder. Het keuzeaanbod is tijdens de lagere schoolleeftijd nog niet zo uitgebreid en de hobby's nemen tijdens het lager onderwijs minder tijd in beslag zoals bijvoorbeeld minder trainingen in de week, minder lang durende muzieklessen,... Jongeren geven in dit onderzoek aan dat ze nu ook zelf uit die waaier mogen kiezen, terwijl ze in de lagere schoolleeftijd dit minder mochten. De grote diversiteit in de vrijetijdsbesteding is een feit maar om te zeggen dat het ook gaat om een verbodskeling van waardesystemen kan hier niet bevestigd of tegengesproken worden (Standaert, 2008). Jongeren krijgen nu eenmaal de kans om veel individuele keuzes te maken. Het maakt deel uit van dat levensproject dat in de literatuurstudie aangehaald werd (Masschelein, 2003).

De jongeren hadden tijdens de lagere schoolleeftijd veel meer vrije tijd over. Als ze als kind graag lezen, gingen ze in hun vrije tijd spontaan een boek lezen. Deze jongeren zien lezen nu ook als een hobby. De jongeren die tijdens hun lagere schoolleeftijd niet zo graag lezen, gingen als kind ook lezen, maar dit omdat ze zich verveelden. Een reden die tot lezen leidde, maar die vanaf de adolescentie niet meer geldt. De jongeren geven aan dat er genoeg andere en leukere mogelijkheden zijn om de vrije tijd in te vullen. Lezen wordt dan, zoals in het onderzoek van Stichting aangehaald werd, als vrijetijdsverspilling ervaren (Rebel, 2006).

Ook al beschouwen adolescenten die graag lezen, het ook als een hobby, toch blijkt uit het onderzoek dat dit geen prioriteit krijgt op andere hobby's. De tv of het internet zijn ook niet de belangrijkste invullingen van hun vrije tijdsbesteding. De hobby's waaraan een sociale functie gekoppeld wordt, krijgen de voorkeur. Deze sociale contacten werden ook in de literatuur aangehaald (van Hilst, 1997; Hughes-Hassel & Rodge, 2007; Vanhoenacker & Peere, 2008). Het belang ervan werd in dit onderzoek nogmaals bevestigd. De

allerbelangrijkste tijdbesteding voor de jongeren blijken de sociale contacten te zijn. Het is duidelijk dat een hobby vertrekt vanuit een interesse. Een hobby krijgt de prioriteit doordat de meesten hun interesse aan een sociale functie kunnen koppelen. De respondenten beschouwen die groep waarin ze hun hobby's beoefenen dan ook echt als vrienden en geven aan dat ze die niet meer zouden kunnen missen. De hobby lezen wordt daartegenover als individuele aangelegenheid beschouwd, waardoor het lezen door de lezers geen prioritaire voorkeur krijgt.

Hier hebben we de oplossing gevonden. Als we een sociale functie aan lezen koppelen, zal lezen sneller als prioritair gezien worden. Zouden we van de volgende stelling kunnen uitgaan? Als jongeren de interesse lezen met anderen kunnen delen en zo een sociaal netwerk kunnen uitbouwen, zal de hobby lezen een positievere beleving met zich meebrengen en misschien de prioriteit krijgen. Natuurlijk vertrekken we zoals bij alle andere hobby's, vanuit een interesse. Hoe ontstaat de interesse om te lezen en om meer te willen lezen? Daarna gaan we na hoe we die interesse kunnen aanwakkeren, kunnen stimuleren.

2. ANDERE FACTOREN DIE HET NASCHOOLS LEESGEDRAG BEÏNVLOEDEN

Naast de naschoolse tijd die jongeren meer aan huiswerk spenderen en naast de grote waaier van hobby's die de jongeren beoefenen, zijn er onrechtstreeks nog heel wat omringende factoren die ook hun invloed hebben op de daling van het naschools leesgedrag.

2.1 Waar ontstaat het lezen?

Vele mensen denken dat wanneer hun kind voorgelezen wordt, het een grote lezer zal worden. Uit de literatuur blijkt dat kinderen die voorgelezen worden meer zin hebben om te lezen (van Hilst, 1997; Ghesquière, 2000). Dat voorlezen een factor is die het leesgedrag van de adolescenten bevordert, wordt in dit onderzoek tegengesproken. Het blijkt de kinderen wel nieuwsgierig te maken om zelf te kunnen lezen. Voorlezen stimuleert de zin om te lezen, maar niet de zin om meer te lezen. Uit het onderzoek blijkt de sfeer dat bij het voorlezen hoort, wel een invloed te hebben op de attitude van de adolescent. Het is een sfeer waarbij de ouders een positieve leeshouding en leesenthousiasme uitstralen. De sfeer wordt in de literatuur ook als belangrijke motiverende factor gezien (Van Damme, 1984; van Hilst, 1997; Spoelders, 2006).

Ieder kind leert lezen, maar leesplezier betekent meer dan alleen kunnen lezen. Dat leesplezier zou er net voor zorgen dat je als kind graag leest, meer leest en beter leest. De leesvaardigheid krijgt via het onderwijs zijn ingang, dit in het lager onderwijs. De jongeren werden omwille van die leesvaardigheid veel gestimuleerd tot het lezen van leesboeken. Maar de jongeren zelf geven aan dat ze ook zelf wilden leren lezen om het zelf te kunnen doen. In de literatuur werd naar de grote groep laaggeletterden verwezen en de gevolgen voor hen om te kunnen functioneren in deze samenleving (Van Damme, 1999; Scheeren, 2000; Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap DIVA, 2003). Geletterdheid is noodzakelijk om op alle mogelijke manieren te kunnen deelnemen aan het leven binnen deze maatschappij. Leerkrachten en ouders zijn zich bewust van dit belang. Ouders gaan hun kinderen stimuleren tot het lezen van leesboeken om zo de leesvaardigheid te verbeteren. De stimulans heeft dus voornamelijk te maken met de leesvaardigheid en niet met de leesbeleving. Niet vreemd dus dat adolescenten aangeven dat ze niet meer gestimuleerd worden. De ouders verwachten immers dat er vanaf het middelbaar onderwijs een degelijk leesvaardigheidsniveau bereikt is. Er wordt echter vergeten dat lezen meer is dan de technische vaardigheid alleen. Ouders zijn zich er blijkbaar niet van bewust dat het ook belangrijk is om een het leesplezier te stimuleren. Dit positief

beleven van lezen leidt immers tot meer lezen en meer lezen leidt vervolgens tot beter kunnen lezen, ze spelen op elkaar in.

Ook leerkrachten fixeren zich vaak op het taalkundig aspect van lezen. Een logische zaak wanneer je de opdracht hebt om als leerkracht het kind te leren lezen. Het onderzoek toont aan dat de leerkrachten deze taak dan ook goed op zich nemen. Zo wordt er aangegeven dat heel wat mogelijkheden geboden worden om het kind beter te leren lezen. Zoals de individuele begeleiding die in het lager onderwijs geboden wordt en de aangepaste leesboeken die aan jongeren met dyslectie aangereikt worden. Deze individuele begeleiding wordt als positief ervaren. Toch bleef ook bij deze jongeren het stimuleren van het leesplezier uit. Ze vinden het positief dat ze geholpen worden bij de vaardigheid van het lezen, maar ze beleven geen plezier aan het lezen van leesboeken.

Het stimuleren van het lezen blijkt samen te hangen met de leesvaardigheid. Hoe meer de leesvaardigheid bereikt wordt, hoe minder de kinderen en de jongeren in hun beleving gestimuleerd worden. Maar we mogen ook niet vergeten dat hoe ouder het kind wordt, hoe moeilijker het is om de jongeren tot iets aan te zetten. Zeker als het plezier ervan voor hen ver te zoeken is. Adolescenten geven zelf aan dat ze hun vrijetijdsbesteding meer in hun eigen handen willen nemen.

Om nu te gaan stellen dat iedere jongere dat leesplezier als kind is ontlopen of niet gekregen heeft, zou een foute stelling zijn. Iedere jongere ervaart een bepaalde nieuwsgierigheid om zelf te kunnen lezen. Maar voor de jongeren die nu graag lezen, ging hun leesbeleving van nieuwsgierigheid over in leesplezier. Bij de jongeren die niet graag lezen, werd aan die nieuwsgierigheid voldaan, maar hielden ze er geen leesplezier aan over. Ze geven aan dat ze toen meer lazten omdat het van hun ouders en leerkrachten moest. Dat ze hun tijd nu anders mogen besteden, is voor hen een opluchting. Bij hen werden leeservaringen niet als positief beleefd. Ze houden er dan ook geen leesplezier aan over. Deze jongeren konden dan wel weer de klasactiviteiten omtrent lezen smaken.

Weten ouders en leerkrachten hoe leesplezier bevorderd kan worden? De jongeren die graag lezen, geven enkele belangrijke stimulerende elementen aan. Deze elementen worden gecontroleerd door de elementen die niet-lezende jongeren aangeven, ernaast te leggen.

2.2 Sfeer, een randvoorwaarde tot leesplezier.

Zoals reeds in de literatuur aangegeven, is de sfeer waarin een kind de kans krijgt om te lezen van groot belang (Van Damme, 1984; van Hilst, 1997; Spoelders, 2006). Een positieve leessfeer werkt namelijk het leesgedrag van kinderen en jongeren in de hand. Het zorgt voor een positieve beleving, een beleving van graag lezen, een beleving van leesplezier. De respondenten waarvan de ouders thuis veel lezen, ervaren dat als een leescultuur. Het gaat om een leessfeer dat het lezen van de adolescenten in de hand werkt. Die leescultuur heeft als gevolg dat er binnenshuis ook meer over boeken gesproken wordt. Dezelfde interesse kan gedeeld worden, waardoor de leesmotivatie stijgt. Uit het kwantitatieve onderzoek merken we dat het leesgedrag van de jongeren in verband staat met het leesgedrag van de moeder en met het leesgedrag van de vader. Als één van de ouders, of beide ouders zelf leesboeken lezen, stimuleert dit de jongeren om zelf meer te lezen. Een sfeer van lezen, doet lezen...

De jongeren gaan ook zelf op zoek naar een bepaalde sfeer die bevorderlijk is bij het lezen. Net als in de literatuurstudie, wordt het bed als favoriete leesplekje opgegeven (van Hilst, 1997; Rebel, 2006). In dit onderzoek gingen we even na, waarom het bed als favoriet opgegeven wordt. De jongeren omschrijven dat plekje aan de hand van begrippen als sfeer, rust, gezellig lichtje,... Een sfeer dat ook door de nacht bevorderd wordt, waardoor het favoriete leesmomentje 's avonds voor het slapengaan is. Het favoriet plekje staat in verband met dat favoriete leesmomentje dat ook die sfeer van rust en ontspanning in de hand werkt. Een sfeer van rust blijkt dan ook de ultieme voorwaarde te zijn om te kunnen lezen. De jongeren hebben allen hun specifiek leeshoekje, hun eilandje waar aan die voorwaarde voldaan kan worden. Jongeren willen zich kunnen concentreren, het is dan ook een voorwaarde om zich zo goed mogelijk te kunnen inleven in een verhaal. Op die manier kunnen jongeren zich geestelijk en zelfs emotioneel betrokken voelen. Hun inlevingsvermogen wordt aangesproken.

2.3 Lezen en leesplezier gaan minder samen.

In de lagere school kregen de jongeren de kans om in vrije momenten een leesboekje te lezen. De jongeren geven aan dat ze na een afgewerkte taak in de leeshoek mochten lezen, dat ze konden deelnemen aan een leeswedstrijd of dat ze mochten voorlezen voor de lagere jaren,...

Deze activiteiten werden als positief ervaren. We gaan even na wat de oorzaak zou kunnen zijn van dit positief beleven door alle jongeren.

In de meeste klassen staat een kast met leesboekjes. Het is een selectie dat heel wat verschillende leesboekjes bevat, voor elk wat wils. Als kind konden de jongeren hun boek tussen dit leesaanbod terugvinden. In de lagere school werd tijdens de klasactiviteiten een selectie van boeken aangereikt, zonder dat het boekenaantal de kinderen overweldigde. Dit had als gevolg dat het hen geen grote moeite kostte om een leuk boek te vinden.

Het kwantitatieve luik van het onderzoek toonde aan dat jongeren die thuis een boekenkast hebben, meer lezen. Op die manier komen de jongeren in direct contact met de leesboeken en is de boekenkeuze niet te groot. Het ontbreken van leesboeken bij gezinnen en groot boekenaanbod leidt tot afhaakgedrag (Rios, 2004; Lemaire, 2004; Hughes-Hassel & Rodge, 2007). Het aanbieden van een select aantal boeken op school als thuis, zorgt ervoor dat de jongeren gemakkelijk een boek kunnen kiezen, zonder in het grote boekenaanbod te verdrinken. Het kiezen van een boek is een aangename aangelegenheid op die manier.

De adolescenten geven aan dat ze op school mogen kiezen wat ze lezen. Het woord vrijheid slaat aan bij de jongeren. Maar zoals in de literatuur aangegeven, leidt deze vrijheid tot dwang (Godot, 2003). Jongeren moeten kiezen en kiezen is op die manier een moeilijke zaak. Jongeren die niet veel lezen, gaan minder naar de bibliotheek. Ze komen in een bibliotheek waarbij het boekenaanbod veel te groot is om er een goed en voor hen interessant boek uit te kiezen. Zoals reeds aangegeven, is het grote boekenaanbod één van de redenen waarom jongeren gedemotiveerd geraken om te kiezen. Met als gevolg dat jongeren geen tijd meer willen maken om een goed boek te kiezen. Het is een onbegonnen werk als je het niet gewoon bent om boeken uit de bib te ontlennen. Sommige jongeren weten zelfs niet wat bij hen past, laat staan waar ze moeten beginnen zoeken. Het vrij mogen kiezen werkt minder motiverend dan men soms denkt. De jongeren beleven geen plezier aan het selecteren van een boek en dit stimuleert het leesplezier niet. Een reden voor de jongeren om af te haken.

In sommige scholen wordt er met boekenlijsten gewerkt. Als deze lijsten uitgebreid en variërend zijn, vinden de jongeren het niet erg om daaruit een boek te selecteren. Vanuit de voorgaande conclusies kunnen we stellen dat het zelfs goed is om hen een lijst aan te bieden. Een lijst dat voorafgegaan is aan een goede selectie zodat de thema's van die boeken aansluiten op de voorkeurssmaak van de jongeren.

De literatuurstudie als dit onderzoek tonen aan dat jongeren van het ASO meer leesboeken lezen dan de andere jongeren (Raeymaeckers, 2002). De jongeren van het ASO geven aan dat

ze lijsten opgelegd krijgen en ook tevreden zijn met de lijsten. Het aanreiken van lijsten zou een indirecte invloed kunnen hebben op de leesmotivatie. Leesmotivatie is de basis van leesgedrag (Tellegen en Catsburg, 1987).

2.4 Wat betekent leesplezier voor de adolescenten?

Jongeren die graag lezen, beschrijven het lezen in termen van ontspanning. Ook geven ze aan te lezen om kennis te verwerven en om de tijd te doden. Deze resultaten komen overeen met wat in de literatuur aangegeven wordt (Hughes-Hassel & Rodge, 2006). Ontspanning krijgt door de verschillende lezers verschillende invullingen zoals het kunnen wegvluchten van het dagdagelijkse leven. Maar wat voor allen het belangrijkste is, is de link met de realiteit. In de literatuurstudie werd de aandacht reeds gevestigd op de link met de werkelijkheid. Zowel in de literatuur als in dit onderzoek wordt aangegeven dat deze link belangrijk is bij het vormen van hun identiteit (Raukema, Schram en Stalpers, 2002; Lierop-Debrauwer, 2002; Van Coillie, 2007). Hun beleavingswereld moet aansluiten bij het verhaal. De lezende jongeren ervaren die geestelijke inspanning als ontspanning. Een verhaal waarbij ze de mogelijkheid krijgen om als nevenpersonage mee in het verhaal te stappen. De ruimte die ze bij deze realistische verhalen krijgen om ruimtes en personages zelf te gaan creëren, leidt voor hen tot een positieve beleving. Dit versterkt de motivatie tot lezen.

Aan de andere kant van ontspanning, vinden we inspanning. Een woord dat door de respondenten die niet graag lezen vaak in de mond genomen werd. Ook inspanning krijgt vele invullingen, het wordt als een moeite ervaren en als een negatieve ervaring omschreven. Die moeite wordt net als bij ontspanning gelinkt aan het creëren van eigen ruimtes en personages. Voor de jongeren die niet graag lezen, vraagt dit net te veel geestelijke inspanning en concentratie waardoor de innerlijke motivatie daalt. In de literatuur werd dit ook als mogelijke oorzaak van de daling van leesgedrag opgegeven (Bakker, 2006). De jongeren die lezen als een inspanning ervaren, gaan hun ontspanning in andere activiteiten zoeken. Als deze jongeren toch een boek lezen, verkiezen ze ook realistische verhalen. Deze verhalen zouden toch een positieve beleving met zich mee kunnen brengen. Het lezen van realistische verhalen vraagt minder inspanning van hen dan het lezen van andere verhalen.

Zoals auteurs ook aanhalen, verlangen de adolescenten naar de link met hun beleavingswereld (Land, Sanders, Lentz & Van der Bergh, 2002; Mottart, 2002; Lemaire, 2004; Baudoin, 2004;

Van Coillie, 2007). Op die manier wordt hun inlevingsvermogen aangesproken en krijgt lezen een meer ontspannende invulling.

Dat inlevingsvermogen staat dus in verband met het genre dat jongeren opgeven. Realistische verhalen leiden tot meer ontspanning bij beide groepen. Fantasie daarentegen leidt bij de bevroegden tot meer inspanning. De jongeren geven aan dat de link met hun realiteit ver te zoeken is en hun inlevingsvermogen niet aangesproken wordt. Hoe minder de jongeren zich kunnen inleven in het verhaal, hoe minder zij de personages en ruimtes kunnen voorstellen, hoe meer inspanning het vraagt en hoe minder ontspannend ze het lezen beleven.

Harry Potter blijkt een uitzondering op de regel te zijn. Door de vele omschrijvingen in het boek krijgen de jongeren de kans om zich toch te kunnen inleven in deze onrealistische wereld. Deze omschrijvingen zorgen net voor ontspanning, het minder moeite moeten doen om de onrealistische personages en ruimtes zelf te creëren.

2.5 Vinden ze ergens anders hun leesplezier in terug?

Lezen is meer dan het lezen van leesboeken alleen. Er is een duidelijke verschuiving van een leescultuur naar een beeldcultuur. Uit de literatuurstudie geeft een auteur aan dat jongeren minder leesboeken lezen, maar niet minder lezen in het algemeen (Meeus, 2002). Dit vinden we terug bij de vergelijking tussen leerlingen van het ASO en leerlingen van het TSO. De studierichting staat niet in verband met het algemeen leesgedrag. De jongeren van het ASO en TSO zouden dus evenveel lezen. Jongeren van het ASO lezen meer leesboeken, de leerlingen van het TSO lezen meer tijdschriften (Raeymaeckers, 2002). De jongeren van het TSO lezen meer wanneer dat lezen ondersteund wordt door beelden.

De jongeren gaven aan dat tv een ideale manier is om zich te ontspannen. De informatieoverdracht verloopt vlot en ze hoeven er ook minder bij na te denken. Beeld en geluid worden gecombineerd waardoor de ontspannende factor stijgt. Ze hoeven personages en ruimtes niet zelf voor te stellen en dit leidt tot ontspanning. In de literatuur werd aangegeven dat binnen het vrijetijdspakket er dubbel zoveel uren gespendeerd worden aan tv-kijken dan aan lezen in het algemeen (Lemaire, 2004). In dit onderzoek geven de kwantitatieve gegevens het driedubbele aan. Het tv-gedrag zou geen invloed hebben op het

lezen van het aantal leesboeken. Dat tv-kijken, zoals in de literatuur wordt aangegeven, de grootste reden is dat de jongeren geen boek meer lezen, wordt in dit onderzoek dus tegengesproken (Rios, 2005; Hughes-Hassel, & Rodge, 2007). In de literatuur was er één auteur die dit ook tegensprak en aangaf dat de grootste lezers ook de grootste tv-kijkers zijn (Ghesquière, 2000). De jongeren uit dit onderzoek die graag leesboeken lezen, kijken ook veel tv. Jongeren die graag lezen geven wel het lezen van leesboeken als voorkeur op. Ze ervaren het creëren van eigen personages en ruimtes net als ontspannende meerwaarde bij het lezen. Terwijl ze bij het tv-kijken de personages en ruimtes voorgeschoteld krijgen. Maar jongeren die veel leesboeken lezen, zullen niet minder aan de tv gekluisterd zitten. Ook lezende jongeren ontkomen niet aan die ‘commerciële aantrekkingskracht’ (Hengst, 2000).

Stripverhalen krijgen een grote voorkeur. Als we de literatuur bekijken, blijken tijd en concentratie grote redenen te zijn waarom de jongeren geen leesboek lezen (Bakker, 2006). Deze redenen vallen bij het lezen van strips weg. Het lezen van een strip vraagt minder inspanning. Het duurt minder lang om een volledig verhaal te kunnen lezen. Nog een reden waarom het lezen van stripverhalen als meer ontspannend ervaren wordt, zijn de tekeningen die de tekst ondersteunen. Personages en ruimtes worden op een animerende manier voorgesteld. En dit in combinatie met de korte tijdspanne, zorgt ervoor dat dit medium de favoriet van deze doelgroep is. Het gaat om een verhaal, een kort verhaal dat ondersteund door beeld en tekst.

De literatuur geeft aan dat tijdschriften en kranten populaire media zijn (Lemaire, 2004; Hughes-Hassel & Rodge, 2007). Jongeren geven in dit onderzoek aan dat ze zo op de hoogte blijven van de trends, de nieuwtjes,... met als bedoeling er met vrienden over te praten. Er is een duidelijke link met de realiteit. Voor de jongeren is dit de werkelijkheid dat op een mooie manier gepresenteerd wordt. Maar het medium blijkt niet voor iedereen populair. De meeste lezende respondenten vertonen er nauwelijks interesse voor. Voor hen vraagt dit het lezen van tijdschriften net iets te weinig inspanning. Terwijl de lezende jongeren zich wel meer in de krant kunnen vinden. Zij willen aan de hand van dit medium op de hoogte blijven van wat in de wereld gebeurt. De jongeren die niet graag lezen, geven aan dat de lay-out hen niet aanspreekt. Bij het lezen van tijdschriften en de krant gaat het niet om een echte verhaallijn, maar om de actualiteit waarover ze kunnen praten.

Dat internet de kop opsteekt, werd reeds in de literatuur aangehaald (Sociaal Cultureel Planbureau, 2000; Hughes-Hassel & Rodge, 2007). Maar als we de resultaten van dit onderzoek bekijken, wijzen de jongeren op een weinig gebruik van de computer. Ze gebruiken de computer voornamelijk als informatieoverdracht en voor spelletjes. Ook het gebruik van msn wordt sterk gerelativeerd in dit onderzoek. Slechts een beperkt aantal jongeren geeft aan graag via de computer communiceren en dit ook belangrijk vinden. Bovendien wordt persoonlijk contact hoog gewaardeerd.

Ook bij deze media blijkt de sociale functie een enorm belangrijk gegeven te zijn bij adolescenten.

Uit het onderzoek kunnen we concluderen dat de beeldcultuur een cooler imago over zich heen heeft dan de leescultuur. De lezers maken zelf ook een onderscheid tussen hun leescultuur en de anderen hun beeldcultuur, hun leefwereld en die van de anderen. Die leefwereld van de anderen wordt voornamelijk in termen van digitalisering en trends omschreven. Een leefwereld waarin ze voornamelijk tv kijken en computeren. Ook tv beschikt over een cooler imago dan lezen. In de literatuur werd het afhaakgedrag gekoppeld aan het niet cool imago van lezen (De Saedeleer, 2006). Dit wordt door de bevroegde jongeren bevestigd. Het is namelijk zo dat de respondenten aangeven dat er bij vrienden nooit over lezen gesproken wordt. De jongeren weten niet of hun vrienden al dan niet lezen. Dit is een bevestiging van het onderzoek van Stichting Lezen (Rebel, 2006). Lezen is tijdens gespreksonderwerpen als het ware het ‘verboden onderwerp’. De lezende respondenten geven aan dat dit onderwerp niet aanvaard wordt. Deze interesse kan niet gedeeld worden. Tv is daartegenover het favoriete gespreksonderwerp bij jongeren. Een heel belangrijke reden voor de jongeren om ook deel te nemen aan die beeldcultuur. Al kunnen we wel concluderen dat het ook een gemakkelijker onderwerp is om over te praten. De kans is groter dat jongeren hetzelfde programma bekijken, hetzelfde spelletjes spelen, dezelfde film bekijken, hetzelfde tijdschrift lezen, ... dan dat ze hetzelfde boek lezen.

Kan er iets gedaan worden aan dit imago?

3. HOE KUNNEN WE DE ADOLESCENTEN STIMULEREN TOT LEZEN?

Hierboven werden één voor één factoren aangehaald die een stimulerende invloed hebben op het leesgedrag.

Zoals reeds aangehaald, stopt het stimuleren van het lezen niet bij het bereiken van een bepaald niveau in de leesvaardigheid. Lezen en leesplezier bij adolescenten kunnen samengaan. Ze hebben alleen soms een duwtje in de rug nodig. Het aanwakkeren van leesplezier is niet enkel de taak van de leerkrachten. Zoals in de literatuur aangegeven, is de gehele sociale gemeenschap verantwoordelijk bij het ondersteunen van het leesplezier (Zirinsky & Rau, 2001; Chudamani & Kanade, 2006). Dit duwtje in de rug kan door leerkrachten, ouders en andere promotoren gegeven worden.

3.1 Enkele voorstellen om jongeren tot lezen te stimuleren.

Om de jongeren te motiveren een leesboek te kiezen, is het aan te raden om als leerkracht met leeslijsten te werken. Deze leeslijsten zorgen ervoor dat de jongeren niet eerst zelf een zoektocht in het grote boekenaanbod moeten doen. Deze leeslijst bevat boeken die aan de behoeften van de jongeren voldoen. Het is heel belangrijk om te kunnen inspelen op de voorkeursmaken van de leerlingen. Eén ding is zeker, de link met de realiteit, met hun leefwereld moet er zijn. Deze boeken wakkeren hun inlevingsvermogen aan. Volgens de literatuur zou adolescentenliteratuur meer aanleunen bij de beleavingswereld dan jeugdboeken (Lemaire, 2004). Een definitie van adolescentenliteratuur wijst nogmaals op dit belang (Lierop-Debrauwer, 2002). Fantasie wordt omwille van deze reden niet geapprecieerd door de jongeren. Het is dus belangrijk om dit genre niet te uitgebreid in de lijsten te laten voorkomen. Het kan goed zijn om boeken te selecteren die aanleunen bij hun specifieke voorkeuren. Deze voorkeuren van de vrouwelijke als van de mannelijke adolescenten werden reeds in de literatuur aangegeven (Ghesquière, 2000; Elchardus & Stevens, 2001; Rebel 2006; Reitz, 2006). Ook in dit onderzoek worden de voorkeursmaken van beide groepen in rekening gebracht. Aangezien er degelijk een verschil is in smaken, is het goed van beide groepen de voorkeuren in kaart te brengen. Het lijkt nog steeds om dezelfde stereotypen te gaan. In het kwantitatieve gedeelte worden de genres drama en avontuur zowel door de jongens als de meisjes opgegeven. Daarnaast kozen de meisjes voornamelijk voor waargebeurde verhalen terwijl de jongens liefst een thriller lezen. Het beleavingsonderzoek toont aan dat de meisjes

voornamelijk thema's als vriendschap, sociale problemen en romantiek verkiezen en dat de jongens voornamelijk oorlogsverhalen en verhalen met actie verkiezen.

Een boekenkast zowel in de klas als thuis, kan ook stimulerend werken. Jongeren krijgen de kans om er in een vrij moment een boek uit te nemen. Het is natuurlijk ook belangrijk om bij dit boekenaanbod ook rekening te houden met de verkozen genres en thema's. Het aanreiken van aangepaste boeken voor de jongeren die het moeilijker hebben met lezen, maakt het voor deze jongeren aangenamer om een boek te kiezen als te lezen.

Natuurlijk reist de vraag wat het nut dan nog is van de bibliotheek. Het is belangrijk om jongeren de kans te geven om op een efficiënte manier een boek in de bib te laten opzoeken. Door de jongeren mee te nemen naar de bib en hen daar de nodige begeleiding te geven, kan hun zoektocht veranderen in een efficiënte zoektocht. Ook in de literatuur werd deze noodzakelijke begeleiding aangehaald (Dirksen, 2006). Dit is kan niet in één moment vervat worden, maar het is een leerproces. Een leerproces dat in de lagere school reeds aangevangen kan worden om zo in het middelbaar onderwijs verder te laten lopen. Zo leren de jongeren geleidelijk aan hun weg te vinden in die grote zaal vol boeken. Dit verlaagt zoals in vorige conclusies aangegeven, de drempel tot het kiezen van een boek dat bij hen past.

Er werd eventjes nagegaan waarop de jongeren zich baseren bij het kiezen van een boek. Dit kan belangrijk zijn bij het begeleiden van hun zoektocht naar een boek dat bij hen past. Dit kan ook interessant zijn voor de auteurs zelf. Een eerste indruk zegt veel. Jongeren werpen hun eerste blik op het boek, hierbij worden kaft en titel onder de loep genomen. Wanneer dit hen aanspreekt wordt al snel de korte inhoud op achterflap gelezen. De jongeren geven dit als belangrijkste selectiecriteria aan. Wanneer de korte inhoud hen aanspreekt, zal de kans groot zijn dat de jongeren dit boek lezen. Sommige jongeren geven ook het belang van de dikte van een boek op als selectiecriteria. De lezer neemt eerder een dikker boek uit de bibliotheekrekken, de niet-lezer grijpt eerder naar een dunner boek.

We kunnen er niet meer rond, er is een verschuiving van de leescultuur naar de beeldcultuur. En het bestaan van de meervoudige geletterdheid mogen we niet negeren, integendeel het moet zijn realistische plaats krijgen binnen het onderwijs (Mottart, 2002; Mottart, Soetaert & Verdoodt, 2003). Hierbij is het belangrijk om na te gaan welke plaats media als stripverhalen,

tijdschriften, games,... in het leven van de jongeren krijgen. Op deze manier kan ingespeeld worden op de interesses van de jongeren en krijgt de meervoudige geletterdheid een kans.

Het gaat om een verhaal, een kort verhaal ondersteund door beeld en tekst. En dat is net de reden waarom plezier beleven aan het lezen van een stripverhaal. In het literatuuronderzoek werd aangegeven dat het lezen van strips een belangrijk aangrijpingspunt is om jongeren romans te laten lezen (Ghesquière, 2000).

Tijdens de lessen literatuur kan het interessant zijn om zich niet enkel te gaan focussen op het lezen van boeken. Moet het altijd een boekbespreking zijn? Waarom de jongeren niet de kans geven om een stripboekbespreking te maken? Een combinatie van beide geeft de jongeren de kans om vanuit hun interesse te starten. Dergelijke opdrachten geven de jongeren de kans leesplezier te beleven. En dat leesplezier kan een stap zijn naar het grijpen van een leesboek.

Ook kunnen we het lezen van tijdschriften bevorderen. Al moeten we hiermee opletten. Tijdschriften blijken in tegenstelling wat de literatuur aangeeft, niet zo populair te zijn als de stripverhalen. Dit omwille van de ontbrekende verhaallijn. Al mogen we dit niet zomaar aan de kant schuiven. De jongeren geven aan dat ze tijdschriften lezen om mee te zijn met wat er in de wereld gebeurt. Hier is er terug een link met hun belevingwereld. Jongeren die graag lezen, grijpen sneller naar de krant om te weten wat er in de wereld gebeurt.

Hieruit kunnen we stellen dat het interessant kan zijn om beide media te combineren tijdens de lessen Nederlands. Jongeren die bijvoorbeeld graag tijdschriften lezen kunnen aan de slag met tijdschriften, anderen kunnen aan de slag met kranten. Op deze manier kan je bijvoorbeeld als leerkracht een kritische houding ten opzichte van wat in de media voorgesteld wordt bevorderen. Je vertrekt vanuit de interesse van de leerlingen om een goed gesprek op te bouwen.

Het is ook interessant om andere media als internet, games en muziek tijdens de lessen te gebruiken. In de literatuur wordt namelijk aangegeven dat digitale media steeds meer een rol spelen bij de vorming van sociale en culturele identiteiten (Mottart, Soetaert & Verdoodt, 2003).

Ook ouders spelen bij het stimuleren van lezen een grote rol. De literatuur gaf reeds aan dat de rol van de ouders bij leesbevordering niet onderschat mag worden maar dat deze rol vanaf de adolescentie teruggedrongen is (Ghesquière, 2000; Lemaire, 2004). Het ontbreken van leesgewoontes en het ontbreken van leesboeken binnen het gezin zijn oorzaken voor het lage aantal boeken dat gelezen wordt (van Hilst, 1997; Rios, 2004). In dit onderzoek geven de

jongeren zelf aan niet meer gestimuleerd te worden tot lezen. Leesenthousiasme en sfeer spelen een belangrijke rol. Er kan natuurlijk niet verwacht worden dat ouders zelf heel veel lezen, maar het is stimulerend voor het leesplezier als je als ouder een positieve houding ten opzichte van het lezen blijft bewaren. Net zoals op school, is de aanwezigheid van een boekenkast ook thuis aan te raden. Het brengt de kinderen en de jongeren in direct contact met boeken. Ouders kunnen hun kinderen ook begeleiden bij het kiezen van een boek in de bibliotheek. Niet met de bedoeling hun kinderen er te droppen, maar hen de weg naar een gepast leesboek te helpen vinden.

Het belang van de sfeer dat aan lezen gekoppeld wordt, willen we extra benadrukken. Zowel ouders als leerkrachten spelen daarbij een belangrijke rol. Zoals in de literatuur aangehaald wordt, zorgt een positieve sfeer voor een positieve attitude ten opzichte van lezen (Van Damme, 1984; van Hilst, 1997; Spoelders, 2006). Deze sfeer wordt gecreëerd door een positieve houding ten opzichte van lezen aan te nemen. Deze positieve houding blijft vanaf het middelbaar onderwijs nog steeds belangrijk. Een leerkracht die leesenthousiasme uitstraalt, zal de jongeren sneller warm kunnen maken om te lezen.

Zoals reeds aangegeven wordt een hobby aanzien als een prioriteit omdat er een sociale functie aan gekoppeld is. Door een sociale functie aan lezen te koppelen, brengt dit een positieve beleving met zich mee. Jongeren geven zelf aan dat hun verlangen naar dergelijke positieve invullingen groot is. Zo wordt er door de jongeren zelf voorgesteld om hen te laten voorlezen aan kinderen. Dit kan zowel in bibliotheken als in scholen georganiseerd worden. De jongeren geven reeds aan dat ze dit al voor hun broertjes en zusjes doen. Zij beleven dit voorlezen als een positieve manier om met lezen om te gaan.

Uit het onderzoek blijkt het verlangen naar een sociale invulling bij de lezende jongeren heel groot te zijn. Zij proberen van het lezen een sociale aangelegenheid te maken door een eigen verhaal te schrijven. Ze willen naar buiten treden met hun verhaal. Hieruit zouden we kunnen concluderen dat ze op die manier op zoek gaan naar een sociale functie. Ze willen op die manier andere jongeren aanspreken om toch op een bepaalde manier het verboden onderwerp aan te halen.

Als ouder kan je als aanvulling op die positieve houding ten opzichte van het lezen, er ook een sociale functie aan koppelen. Dit door af en toe een gesprek omtrent een gelezen boek te starten. Dit onderzoek toont aan dat deze communicatieve sfeer bij de gezinnen waarin zowel

de vader als de moeder lezen aanwezig is. Maar ook al lees je als ouder niet, het tonen van interesse kan van het lezen een sociale aangelegenheid maken.

Dat het laten participeren van kinderen en jongeren tot leesplezier leidt, werd reeds door Stichting Lezen aangehaald (Colloquium van KJV, 26 november 2005). De Kinder –en Jeugdjury is hiervan een voorbeeld dat de effectiviteit bewijst. Ze bieden de jongeren de kans om hun leeservaringen te delen en hen aan verschillende activiteiten omtrent lezen te laten deelnemen. Niemand van de jongeren gaf spontaan aan dat ze mogelijkheden zoals KJV kenden. Daarom raden we aan om dergelijke mogelijkheden nog meer op scholen te promoten.

Maar het begint in de klas zelf zowel in het lager onderwijs als het middelbaar onderwijs. Je kan geen activiteiten op school promoten als je als leerkracht de meerwaarde van dat deelnemen aan een gesprek omtrent lezen niet zelf in de hand werkt. Laat leerlingen hun leeservaringen delen met elkaar. Het spreken over lezen maakt van die individuele activiteit een sociale activiteit waarbij deze sociale invulling door jongeren gesmaakt wordt. Deze plezierige beleving leidt tot meer leesplezier (Allington, 1994). Spreken over lezen, doet lezen. Het lezen en de leesbeleving worden gespreksonderwerp. Het maken van een boekbespreking wordt te weinig ervaren als het samen bespreken van een boek of een bepaalde leeservaring. Jongeren actief laten deelnemen, zou volgens de literatuur leesplezier in de hand werken (Mottart, 2002; Lierop-Debrauwer, 2006; Hughes-Hassel & Rodge, 2007). Zoals in de literatuur wordt aangegeven is dit omwille van de tijd, een niet zo'n gemakkelijke zaak (Jaspaert, 2006).

Eenmaal jongeren daar hun plezier in vinden, is het aan te raden om dergelijke sociale activiteiten georganiseerd door onder andere de KJV, te promoten. Jongeren zijn ondertussen bewust gemaakt van de meerwaarde van deze sociale invulling. Ze zullen zo meer oor hebben voor dergelijke naschoolse activiteiten. Het promoten van dergelijke organisaties zou als belangrijk deel van boekenpromotie in het onderwijs gezien moeten worden. Jongeren krijgen op die manier de kans om hun interesse en leesplezier te delen met anderen en het lezen als een echte hobby te ervaren. Een hobby waaraan een sociale functie gekoppeld wordt.

Boekenpromotie blijkt zoals in de literatuurstudie aangegeven, effect te hebben op de jongeren (Tepper, 2000). Jongeren die reeds in contact kwamen met leuke boeken en met auteurs, geven aan dat ze van die auteur meer boeken zullen lezen. Ze werden door de

leerkrachten en de auteur zelf nieuwsgierig gemaakt, wat ze als positief ervaren. Dit nieuwsgierig maken door de leerkracht, kan volgens de literatuur bevorderd worden doordat de leerkrachten zelf hun leesenthousiasme delen met de leerlingen (Chambers, 2002).

Deze promotie kunnen we ook laten doorsijpelen naar promotie onder vrienden. Dat lezen binnen vriendengroepen een minder cool imago heeft dan de andere media, werd reeds duidelijk gemaakt. Maar misschien is het goed om te kijken op welke manier lezen als meer cool beschouwd kan worden. Hier komen we uit bij vriendengroepen. Door als leerkracht jongeren te laten participeren, hun interesses te laten delen, krijgt leesplezier een meer sociale invulling. En jongeren zijn zoals eerder aangehaald happig op sociale invullingen van hun vrije tijd. Op deze manier kan dit gespreksonderwerp stap voor stap doorsijpelen naar de vriendengroepen. Op deze manier krijgt lezen een sociale invulling en krijgt lezen misschien een cooler imago, ...dit in combinatie met het cool imago van de andere media.

3.2 Het belang om jongeren tot lezen te stimuleren.

Zoals eerder aangehaald, hoeft men niet te panikeren. Maar men moet inspanningen blijven leveren om te kijken op welke manier leesplezier gestimuleerd kan worden. Hierboven werden enkele aanzetten gegeven om als medeverantwoordelijke op het leesgedrag van jongeren te kunnen op inspelen. Is het dan belangrijk om daarop in te spelen?

Het belang van kennis binnen onze maatschappij mag niet onderschat worden. Kennis is macht (Chudamani & Kanade, 2006). Door te lezen wordt men geestelijk minder lui (Standaert, 2008). Jongeren kunnen zo beter informatie opnemen en beter functioneren in de maatschappij. Het onderwijs heeft hierbij een belangrijke functie. Maar het onderwijs laat vaak het leesplezier, de ontspannende functie van het lezen achterwege. Terwijl deze onspannende functie zeker niet als minderwaardig beschouwd mag worden. Adolescenten zitten net in een fase waarbij ze op zoek zijn naar hun eigen identiteit (Verhofstadt-Denève, 1999). Het lezen van leesboeken zou hen hierbij kunnen helpen zoeken. Het lezen van fictie leidt volgens de literatuur tot een beter ontwikkeling van de persoonlijkheid (Van Coillie, 2007; Raukema, Schram & Stalpers, 2002). Als jongeren in dit onderzoek aantonen dat ze het belangrijk vinden op hun inlevingsvermogen en hun belevingswereld aangesproken te worden, kunnen we dit alleen maar bevestigen. Dit lezen leidt tot ontspanning, wat de allergrootste reden is voor de lezer om te lezen. Deze ontspannende factor brengt leesplezier

met zich mee. En het gaat nog een stap verder. Uit de literatuur blijkt dat jongeren door hun verbeelding te gaan gebruiken, net meer in staat zijn om hun medemens te begrijpen (Cuyvers, 2000). Dit kan in dit onderzoek niet met zekerheid bevestigd worden. Dat hun empathisch vermogen aangesproken wordt daarentegen wel. Het kunnen inleven in een verhaal, stelt de jongere ook in staat om je in te leven in de belevingswereld van een ander. Bovendien geven jongeren aan dat ze hun vrienden belangrijk vinden, het zijn vrienden die elkaar begrijpen.

Dit zijn enkele redenen waarvan het belang van het stimuleren tot lezen niet ontkend kan worden. Binnen de keuzebiografie moeten ook keuzes gemaakt worden omtrent lezen (Godot, 2003; Elchardus, 2003; Depaepe, 2004). De jongeren geven aan dat het kiezen om te lezen een moeilijke zaak is binnen het grote aanbod van vrijetijdsbestedingen. Wanneer de jongeren ervoor kiezen om in hun vrije tijd te lezen, wordt die keuze nogmaals bemoeilijkt door het grote boekenaanbod. Door samen een handje toe te steken, wordt de keuze voor een bepaald boek misschien niet meer zo moeilijk...

Stimuleren van het leesplezier is een uitdaging waarbij het de moeite is om deze als opvoeder aan te gaan. Samen proberen jongeren tot lezen te stimuleren. En 'samen' maakt van lezen geen individuele aangelegenheid meer, maar een sociale aangelegenheid, met positieve leesbeleving als gevolg.

BIBLIOGRAFIE⁶

- Allington, R. (1994). What's special about special programs for children who find learning to read difficult? In: Hughes-Hassell, S., & Rodge, P. (2007). The leisure reading habits of urban adolescents. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 51(1), 22-33.
- American Psychological Association (2001). Abridged APA Style Tips (5th Edition). Retrieved 10 May, 2007, from <http://www.wisc.edu/wrinting/Handbook/DocAPARferences.html>
- Baarda, D.B., De Goede, M.P.M., & Teunissen, J. (2001). *Basisboek kwalitatief onderzoek. Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese.
- Bakker, J.H. (2006). Wat levert het lezen van fictie op? Discussie. In: Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Baudoin, T. (2004). *Het probleem van het probleemboek: Over de moeizame pubertijd van de jeugdliteratuur*. Verkregen op 13 april, 2006, via <http://www.dbnl.org>.
- Bleeker, H., & Mulderij, K. J. (1984). Pedagogiek op je knieën, aspecten van kwalitatief-pedagogisch onderzoek. Boom: Meppel. In: Schuyten, G. (2005). *Cursus 1ste licentie Pedagogische Wetenschappen: Modellen van empirisch onderzoek, methodologisch kader*. Gent: Universiteit Gent.
- Chambers, A. (2002). *Vertel eens: Kinderen, lezen en praten*. Leuven: Davidsfonds/Infodok.
- Chudamani, K.S. & Kanade, Y.G. (2006). A discourse on promotion of reading habits in India. *The international Information & Library Review*, 38, 102-109.

⁶ Volgens de APA- normen (2001)

- Crouter, A.C., McHale, S.M. & Tucker, C.J. (2001). Free-time activities in middle childhood: Link with adjustment in early adolescence. *Child development*, 72(6), 1764-1778.
- Cuyvers, G. (2000). *Gedrag als menselijke ervaring*. Mechelen: Wolters plantyn.
- De Boer, W.Th., & De Smit, M.P. (Eds.). (2003). *Van Dale pocketwoordenboek Nederlands*. Utrecht/ Antwerpen: Van Dale Lexicografie.
- De Haes, L. (1995). *Cultuur is oorlog*. Groot-bijgaarden: Globe.
- De Saedeleer, M. (2006). Waarom haken lezers af? Statement Majo De Saedeleer. In: Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Devos, F. (2004, September 24). *Openingslezing: Wat houdt jongeren bezig. Fahrenheit F 451*. Brussel: Stichting Lezen. Verkregen op 12 november, 2007, via <http://www.fahrenheit451.be/doelgroep/frankydevos.pdf>
- De Wit, J., Van der Veer, G., & Slot, W. (2005) *Psychologie van de adolescentie. Ontwikkeling en hulpverlening*. Baarn: Hb uitgevers.
- Depaepe, M. (2004). *De pedagogisering achterna: Aanzet tot een genealogie van de pedagogische mentaliteit in de voorbije 250 jaar*. 6de druk. Leuven: Acco.
- Dirksen, J. (2006). Literatuuronderwijs en de cultuur van het lezen. In: Mottart, A., & Vanhooren, S. (2006). *Twintigste conferentie . Het schoolvak Nederlands* (pp 251-208) [Elektronische versie]. Gent: Academia Press.
- Eccles, J.S., Wigfield, A., & Schiefele, U. (2002). The development of achievement motivation. In: P.H. Mussen (Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 4. Socialization, personality, and social development* (pp. 1-101). New York: Wiley .
- Elchardus, M. (2003). *Op in rook? De symbolische samenleving, een exploratie van de nieuwe sociale en culturele ruimtes* (pp. 7-30). Tiel: Lannoo.

- Ghesquière, R. (2000). *Het Verschijnsel Jeugdliteratuur*. 5de druk. Leuven: Acco.
- Ghesquière, R. & Quaeghebeur, P. (2002). *Averbode een uitgever apart: Crisis*. Leuven: Kadoc en Universitaire Pers.
- Godot, E. A. (2003). *Hoezo pedagogisch?* Amsterdam: SWP.
- Goodlad, J. I. (1997). *In praise of education*. New York: Teachers College Press.
- Guthrie, J. T. (1999). Predicting conceptual understanding with cognitive and motivational variables. *Journal of Educational Research*, 92 (4), 243-254.
- Harris, J.R. (1998). Challenging the Nurture Assumption: Why children turn out the way they do. In: Meijer, W. (2005). *Cursus fundamentele pedagogiek II*. Gent: Universiteit Gent.
- Hengst, H. (2000). Children's culture(s) in consumer societies. In: Vanobbergen, B. (2006). *Klapper: interoptie kindstudies*. Gent: Universiteit Gent.
- Hughes-Hassell, S., & Rodge, P. (2007). The leisure reading habits of urban adolescents. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 51(1), 22-33.
- Humbeeck, K. (2006). Wat levert het lezen van fictie op? Discussie. In: Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Janssens, F.J.G. (1985). Betrouwbaarheid en validiteit in interpretatief onderzoek. *Pedagogisch tijdschrift*, 10(3), 149-161.
- Jaspaert, K. (2006). Waarom haken lezers af? Discussie. In: Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.

- Johnsson- Smaragdi, U., & Jönsson, A. (2006). Book reading in Leisure Time: Longterm changes in young peoples' book reading habits. *Scandinavian Journal of Educational*, 50(5), 519- 540.
- Knulst, W., & Kraaykamp, G. (1996). Leesgewoonten. Een halve eeuw onderzoek naar het lezen en zijn belagers. In: De Moor, W., & Vanheste, B. (Eds.) (1999). *De lezer in oenschouw. Een caleidoscoop van het lezen*. Den Haag: Uitgeverij Biblion.
- Krashen, S. (1993). The power of reading: Insights from the research. In: Hughes-Hassell, S., & Rodge, P. (2007). The leisure reading habits of urban adolescents. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 51(1), 22-33.
- Land, J., Sanders, T., Lentz, L., & Van der Bergh H., (2002). *Tekstbegrip en tekstwaardering op het vmbo. Welke tekstkenmerken dragen bij aan de kwaliteit van studietekstboeken?* [Elektronische versie]. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Lemaire, C. (2004). *Lezen doen we samen! De praktische consequenties van onderzoek naar leesgedrag en leesbevordering* [Elektronische versie]. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Leysen, A. (2006). Waarom haken lezers af? Statement Annemie Leysen. In: Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Maso, I., & Smaling, A. (2004). *Kwalitatief onderzoek: Praktijk en theorie*. Amsterdam: Boom.
- Meijer, W. (2006). Wat levert het lezen van fictie op? Discussie. In: Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, DIVA (2003). *Levenslang en levensbreed leren in Vlaanderen. Gegevens, ontwikkelingen en beleidsmaatregelen*. Leuven.

- Mottart, A., Soetaert, R., & Verdoodt, I. (2003). Digitalisering & Cultuur: Onderwijs als Contact Zone [Elektronische versie]. *Spiegel der Letteren*, XLV (4), 429-448.
- Mottart, A., & Vanhooren, S. (2006). *Twintigste conferentie . Het schoolvak Nederlands* (pp 251-208) [Elektronische versie]. Gent: Academia Press.
- Onderwijs Vlaanderen, DVO (2007). Peilingen in het Basisonderwijs: Peilingproeven lezen en luisteren. In: Van Braak, J. (2008). *Cursus curriculumontwikkeling, peilingproeven lezen*. Gent: Universiteit Gent.
- Rau, S.A., & Zirinsky, D. (2001). A classroom of teenaged readers: Nurturing reading processes in senior high English. In: Hughes-Hassell, S., & Rodge, P. (2007). The leisure reading habits of urban adolescents. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 51(1), 22-33.
- Raukema, A.M., Schram, D., & Stalpers, C. (Red.) (2002). *Lezen en leesgedrag van adolescenten en jongvolwassenen, Stichting Lezen reeks 5* [Elektronische versie] . Delft: Uitgeverij Eburon.
- Raeymaeckers, K. (2002). Research Note: Young People and Patterns of Time Consumption in Relation to Print Media. *European Journal of Communication*, 17(3), 369-383.
- Rebel, S. (2006). *Onderzoeksverslag jeugdraadpanel: Lezen* [Elektronische versie]. Utrecht: Nationale Jeugdraad & Amsterdam: Stichting Lezen
- Reitz, J.M. (2006). Online Dictionary for Library and Information Science (ODLIS). In: Chudamani, K.S., & Kanade, Y.G. (2006). A discourse on promotion of reading habits in India. *The international Information & Library Review*, 38, 102-109.
- Rios, D.R. (2004). Forging reading identities. World Library and Information Congress: 70th IFLA General Conference and Council 22-27 August 2004. In: Chudamani, K.S., & Kanade, Y.G. (2006). A discourse on promotion of reading habits in India. *The international Information & Library Review*, 38, 102-109.

- Scheeren, J. (2001). *ICT en Laaggeletterdheid in Vlaanderen, Viona onderzoeksvakgroep 2001, vakgroep onderwijskunde*. Universiteit Gent: Gent.
- Schelstraete, I. (2006, maart 17). Leesplezier wil je delen. *De Standaard*, pp. 26.
- Schlundt, B.W. (2006). Waarom haken lezers af? Discussie. In: Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Schuyten, G. (2004). *Cursus 2de kandidatuur Pedagogische Wetenschappen: Kwalitatieve en Kwantitatieve Methoden en Technieken van Onderzoek*. Gent: Universiteit Gent.
- Schuyten, G. (2005). *Cursus 1ste licentie Pedagogische Wetenschappen: Modellen van empirisch onderzoek, methodologisch kader*. Gent: Universiteit Gent.
- Sociaal Cultureel Planbureau (2000). *Rapportage jeugd*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Spoelders, M., & Van Damme, L. (1982). Early metalinguistic awareness and reading. *Scientia Paedagogica Experimentalis*. Gent: Universiteit Gent.
- Spoelders, M. (2006). *Cursus geletterdheidsopvoeding*. Gent: Universiteit Gent, vakgroep pedagogiek.
- Stalpers, C. (2001). Waarom haken lezers af? *Bibliotheekblad*, 18, 22-23.
- Standaert, R. (2008). *Cursus en notities: Globalisering van het onderwijs in contexten*. Gent: Universiteit Gent.
- Standaert, R. (2008). *Globalisering van het onderwijs in contexten*. Leuven/ Voorburg: Acco.

- Stein, A.H., & Smithells, J. (1969). Age and sex differences in children's sex role standards about achievement. In: Tepper, S.J. (2000). Fiction reading in America: Explaining the gender gap. *Poetics*, 27, 255-275.
- Stevens, F., & Elchardus, M. (2001). *De speelplaats als cultureel centrum. Eindrapport voor het PBO-project 97/16/115. Beeldvorming en leefwereld van jongeren*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, vakgroep sociologie en onderzoeksgroep TOR.
- Stichting Lezen (2005, 26 november). Colloquium, 25 jaar kinder-en jeugdjury. Gent
- Swanborn, P.G. (1987). Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek, hoofdstuk 9 kwalitatief onderzoek. In: Schuyten, G. (2005). *Cursus 1ste licentie Pedagogische Wetenschappen: Modellen van empirisch onderzoek, methodologisch kader*. Gent: Universiteit Gent.
- Tellegen, T., & Catsburg, I. (1987). *Waarom zou je lezen?* Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Tellegen, S., & Lampe, M. (2000). *Leesgedrag van vmbo leerlingen: Een profielschets* [Elektronische versie]. Delft: Eburon Stichting Lezen.
- Tepper, S.J. (2000). Fiction reading in America: Explaining the gender gap. *Poetics*, 27, 255-275.
- Trossèl, F. (2006). Wat zijn de sterke en de zwakke punten van lezen ten opzichte van media? Statement Fine Trossèl. In: Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Vacca, R. (1998). Let's not marginalize adolescent literacy. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 41, 604-609.
- Vaessen, L. (2003). *Lezen: een kwestie van tijd en prioriteit? Een onderzoek naar de positie van vrijetijdsgedrag binnen het media- en vrijetijdsgedrag van elf- en twaalfjarigen*

- kinderen*. Proefschrift aangeboden tot het verkrijgen van de graad Master in de Letteren, Faculteit der letteren. Tilburg: Universiteit van Tilburg.
- Van Coillie, J. (2007). *Leesbeesten en boekenfeesten. Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?* Leuven: Davidsfonds/ Infodok.
- Van Dalen, G. (2006). Wat levert het lezen van fictie op? Statement Gerlien van Dalen. In: Soetaert, R., Schram, D., Mottart, A., Rutten, K., & Bakker, J.H. (2006). *De cultuur van het lezen* (pp.107-117) [Elektronische versie]. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Van Damme, L. (1984). *Geïndividualiseerd taalbewustzijnsonderzoek bij het leesbegin (GTL)*. Gent: Laboratorium voor Pedagogiek.
- Van Damme, D. (1999). Wat leert ons de internationale adult literacy survey: Beleidsaanbevelingen op basis van internationale en Vlaamse IALS- resultaten. *Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid*. 1999, 4, 248-261.
- Van der Burg, M. (1989). Jeugd te boek, een overzicht van onderzoek naar leesgedrag, vrijetijdsbesteding en bibliotheekgebruik door jongeren. In: Rendant, K. (2004). *Scriptie: Exploratief en vergelijkend onderzoek naar naschoolse leesgedrag bij kinderen in het basisonderwijs, met en zonder dyslexie* (pp. 57). Gent: Universiteit gent.
- Van Hilst, L. (1997). De leraar leert lezen; heel wat leerlingen haken af in de loop van het secundair onderwijs. *Klasse voor Leerkrachten, februari 1997*, 32-33.
- Vanhoenacker, B., & Peere, D. (2008). Apestaartjaren 2.0. Het onderzoeksrapport. Verkregen op 1 april, 2008, via <http://apestaartjaren.jeugdwerknet.be/apestaart08/docs/08/onderzoeksrapport.pdf>
- Van Lierop-Debrauwer, H. (2002). *Een gemiste kans – De adolescentenroman voor de jeugd in het literatuuronderwijs in de tweede fase. Lezen en leesgedrag van adolescenten en jongvolwassenen*. Utrecht: Eburon.

Van Lierop-Debrauwer, H. (2006). Literaire competentie en adolescentenroman. In: Mottart, A., & Vanhooren, S. (2006). *Twintigste conferentie . Het schoolvak Nederlands* (pp 251-208) [Elektronische versie]. Gent: Academia Press.

Van Lierop-Debrauwer, H., & Bastiaansen-Harks, N. (2006). *Over grenzen. De adolescentenroman in het literatuuronderwijs* [Elektronische versie]. Amsterdam: Stichting Lezen.

Verhostadt-Denève, L. (1999). *Adolescentiepsychologie*. Leuven-Apeldoorn: Garant.

DANKWOORD

Het maken van een scriptie, een werk van drie jaren, een werk waarin je kan groeien. Dit werk heb ik geschreven met vallen en opstaan. Graag zou ik de mensen rondom mij willen bedanken die me bleven helpen om op te staan.

Ik dank allereerst de directies, de leerkrachten en de leerlingen van het VTI, de Regina Pacis en het Atheneum van Tielt die wilden meewerken aan dit onderzoek. Hun bereidwilligheid liet me toe om een grootschalig onderzoek te doen en dit onderzoek uit te breiden aan de hand van interviews. Sander, Engelen, Sue-Ellen, Cédric, Arne, Arne, Yourick, Gilles, Jens, Alexandra, Sylvia, Lieneke, Vincent, Ennio, Emmanuel, Jens en Shane dank je wel voor jullie persoonlijk verhaal. Ook wil ik mijn dankwoord richten aan de auteurs, de bibliothecarissen en de mensen van Stichting Lezen die aan de hand van een digitale vragenlijst me onderdompelden in het bestaan van Stichting Lezen. Door hun kijk op verschillende zaken, kreeg ik de kans om mijn probleemstelling bij te stellen.

Mijn speciale dank gaat voornamelijk uit naar mijn promotor, Bruno Vanobbergen. Hij was degene die me aan de hand van verschillende bemerkingen en relevant advies tot betere inzichten liet komen. Op een bemoedigende manier gaf hij me drie jaar lang de nodige steun.

Ik wil mijn ouders bedanken omdat ze me alle kansen gegeven hebben om mijn eigen weg te vinden en voor de onvoorwaardelijke steun die ik van hen kreeg. Ik zou me speciaal willen richten tot mijn zus Lore. Voor een luisterend oor, een gezellige babbel, een gek praatje en een dikke knuffel, kon ik doorheen de jaren steeds bij haar terecht.

Via deze weg zou ik ook graag mijn vrienden en mijn kotgenoten willen bedanken voor de bemoedigende woorden en ontspannende momenten. Cathy, dank je wel voor jouw tips als ervaringsdeskundige en voor de vele babbeltjes binnen deze kotmuren. Liesbeth, Saartje, Els, Céline en Katia bedankt voor jullie schouderklopjes.

Ook wil ik graag Nele, Jan en alle anderen bedanken voor hun helpende handen.

Tot slot zou ik graag Bert willen bedanken voor de ongelooflijke warme steun die ik de voorbije jaren van hem kreeg.

Liesbeth Verhamme – Tielt, 19 mei 2008

BIJLAGEN

Bijlage 1: Vragenlijsten omtrent de Kinder- en Jeugdjury.

Bijlage 2: Synthese van de antwoorden omtrent KJV.

Bijlage 3: Vragenlijst van het kwantitatieve luik.

Bijlage 4: Tabel van alle kwantitatieve resultaten.

Bijlage 5: Vragenlijst van de diepte-interviews.

Bijlage 6: De uitgetypte interviews.

Deze liggen ter inzage op het vakgroepsecretariaat van de Vakgroep Pedagogiek.

Bijlage 1: Vragenlijsten omtrent Kinder- en Jeugdjury.

Vragenlijst voor de pioniers van KJV.

- Wat is/was uw functie binnen KJV?

1. Doelstellingen

- Wat was de hoofddrede voor het opstarten van KJJ? Welke doelstellingen wou men bereiken? Zijn deze doelstellingen reeds bereikt en op welke manier zijn deze bereikt?
- Staan deze doelstellingen nog steeds voorop of hebben deze reeds plaats moeten maken voor andere doelstellingen, welke?

2. Visie

- Een groep mensen, allemaal individuen die een zekere visie hebben omtrent lezen, komt tot een algemene visie om zo KJV op te starten. Vanuit welke visie is KJJ opgestart? Vonden belangrijke verschuivingen plaats binnen deze visie? Welke?
- Werd er met uitgeverijen samengewerkt? Welke rol speelden de uitgeverijen binnen KJJ/KJV? Werden alle uitgeverijen betrokken bij de nominaties van auteurs?
- Bij de eerste nominaties merkte ik op dat bepaalde uitgeverijen (oa Averbode) vaak aan bod kwamen. Was dit toevallig of leunde de visie van KJV sterk aan bij de visie van deze uitgeverijen? Was er een bepaalde stijl, een bepaald aspect van deze uitgeverij dat toen in de smaak viel? Hoe komt het dat er nu andere uitgeverijen meer aan bod komen?
- Waren er uitgeverijen die zich niet konden vinden in de visie van de KJJ?

3. Evoluties

- Welke ingrijpende evoluties heeft KJJ/KJV gekend die nu heden ten dage nog steeds een invloed nalaten?
- Zijn er evoluties waar men kritisch tegenover staat, welke?
- De KJV werkt enkel met Vlaamse jeugdliteratuur. Hoe komt het dat dit zo afgebakend is? Zou dit naar de toekomst toe kunnen veranderen? Waarom?
- De laatste 25 jaar is er binnen de jongerenwereld heel wat veranderd. Denkt u dat auteurs zijn/haar schrijfstijl, de inhoud van hun boeken, zijn/haar visie,... daaraan aanpassen? Hebt u hiervan een voorbeeld. Hebt u deze veranderingen zelf ervaren?

4. Verspreiding

- De KJJ is opgestart met een bepaalde groep jeugdlezer(tjes). In welke mate is deze groep uitgebreid? Deze uitbreiding is een logisch gevolg van bepaalde invloeden, kan u er enkele belangrijke opsommen.
- Hoe hebben jullie deze lezer(tjes) in het begin van KJJ kunnen bereiken? Welk medium werd er toen gebruikt? Werden ook ouders aangesproken? Sprak KJJ ook scholen aan? Op welke manier gebeurde dit?

5. Selectie

- Hoe gebeurt de selectie van de boeken die de jongeren dan meekrijgen om te lezen? Was het feit dat volwassenen de boeken selecteerden nooit eerder een discussiepunt binnen KJJ/KJV? Welke argumenten kregen hierbij de bovenhand? Bestaat de groep volwassenen die deze boeken selecteren uit een willekeurige groep? Hoe wordt deze bepaald?
- Er bestaan heel veel jeugdboeken, wordt er bij het selecteren door volwassenen reeds vertrokken vanuit een opgestelde lijst van mogelijk te selecteren boeken?
- Is er soms sterke onenigheid omtrent de selectie van de boeken of leiden de meeste keuzes in dezelfde richting? Ieder jaar wordt er met een andere groep gewerkt, bestaat er een lijst van zaken waarop deze volwassenen moeten letten wanneer ze de boeken lezen?

6. Leeftijdsgroepen

- De KJV/KJJ werd opgedeeld in verschillende leeftijdsgroepen. Waar komt de idee vandaan om bijvoorbeeld een leeftijdsgroep van 12-14 en 14+ op te richten? Vanwaar de afbakening op de leeftijd van 12 en niet vroeger of later?
- Zijn er voorstellen om ook een jeugdjury op te starten voor de oudere jeugd? Hoe komt het dat dit nog niet gerealiseerd is? Is er veel vraag naar?

7. Subsidies

- Wordt/wordt de KJV gesteund door de overheid? Krijgt de KJV subsidies? Wat verwacht de overheid in de plaats?

8. Persoonlijke noot

- Bent u tevreden met de KJV? Zijn er zaken die u toch liever anders zag binnen KJV?

Vragenlijst voor de genomineerde auteurs.

- Wanneer bent u ooit door KJV genomineerd geweest? Met welk boek?
- Wat betekent zo'n nominatie voor u?
- Indien u ooit al eens genomineerd werd in het begin van KJV, staat u anders tegenover de nominatie toen als nu? (Gelieve de titel van het boek en het jaartal van nominatie te vermelden).
- Was u steeds akkoord met de visie van KJV?
- De laatste 25 jaar is er binnen de jongerenwereld heel wat veranderd. Hebt u uw schrijfstijl, de inhoud van hun boeken, zijn/haar visie,... daaraan aangepast? Hebt u hiervan een voorbeeld. Hebt u deze veranderingen zelf ervaren?
- U kan de verslagen van de juryleden inkijken. Hebt u dit al eens gedaan? Houdt u rekening met de aangehaalde elementen bij het schrijven van uw volgende boeken? Wat waren voor u de belangrijkste bemerkingen? Ging u daarmee akkoord?
- Vanwaar uw keuze voor een bepaalde uitgeverij? Kan deze uitgeverij op één of andere manier gelinkt worden aan KJV?

- Als ik de nominatielijsten bekeek, merkte ik dat er in de beginperiode van KJV, toen nog KJJ, heel wat nominaties naar uitgeverij Averbode en andere gingen. Terwijl dit nu niet meer zo is. De nominaties verspreiden zich over meerdere uitgeverijen. Waaraan zou dit liggen? Is er een bepaalde visie binnen deze uitgeverij die strookt met de visie van KJV?
- Wat vindt u ervan dat uw Nederlandse collega's niet genomineerd kunnen worden binnen de KJV? Waarom denkt u dat KJV geen Nederlandse jeugdliteratuur wil betrekken? Denkt u dat Nederlandse schrijvers er wel liever bij geweest waren?
- Bent u ooit met hetzelfde boek genomineerd geweest voor andere prijzen? Wat is uw gevoel bij deze nominaties? Is dit te vergelijken met een nominatie binnen de KJV?
- Volwassenen selecteren ieder jaar enkele Vlaamse boeken die de jongeren dan mogen lezen om daaruit de beste boeken te selecteren. Wat vindt u ervan dat de eerste selectie door volwassenen gebeurt?
- Wordt u vaak aangesproken om te spreken in scholen of voor dergelijke activiteiten? Wat is volgens u de meest motiverende factor binnen de school om de jeugd meer te laten lezen?
- Hoe zouden volgens u de bibliotheken meer lezers kunnen motiveren?
- Vindt u dat u als auteur goed op de hoogte gehouden wordt van KJV en dergelijke? Of wil u ergens verbetering zien?
- Bent u tevreden over de KJV? Zijn er zaken die u graag anders had gezien?
- Nog andere opmerkingen?

Vragenlijsten voor de bibliothecarissen.

- Voor welke bibliotheek werkt u?
- Wat is/was uw functie binnen KJV?
- Vanaf welk jaar werkt uw bibliotheek mee met KJV?
- Op welke manier werkt uw bibliotheek mee aan de KJV? Wat houdt deze samenwerking allemaal in? Hoe kwam uw bibliotheek erbij daaraan mee te doen?
- Merkt u dat vele jongeren hieraan meedoen? Welke leeftijdsgroep het meest?
- Waarom vindt u KJV zo interessant?
- Zijn er elementen waarin u zich niet kan vinden?
- Hebt u reeds enkele verschuivingen meegemaakt omtrent de KJV? Welke? Zijn er verschuivingen, evoluties, veranderingen waar u zelf belang aan hecht?
- De KJV werkt enkel met Vlaamse jeugdliteratuur. Hoe komt het volgens u dat dit zo afgebakend is? Zou dit naar de toekomst toe kunnen veranderen? Waarom? Wat vindt u er zelf van?
- De laatste 25 jaar is er binnen de jongerenwereld heel wat veranderd. Denkt u dat auteurs zijn/haar schrijfstijl, de inhoud van hun boeken, zijn/haar visie,... daaraan aanpassen? Hebt u hiervan een voorbeeld. Hebt u deze veranderingen binnen de bib zelf ervaren?

- De KJJ, nu KJV is opgestart met een bepaalde groep jeugdlezertjes. Deze groep is in een grote mate uitgebreid. Deze uitbreiding is een logisch gevolg van bepaalde invloeden, kan u er enkele belangrijke opsommen.
- Hoe bereiken jullie de lezertjes om hen te motiveren om deel te nemen aan de KJV? Welk medium wordt gebruikt? Worden ouders ook aangesproken? Hoe en wat is hun taak daarbij? Werkt u samen met scholen? Op welke manier gebeurt dit?
- Welke zijn de meest recente manieren om de lezertjes te bereiken? Betreft u hierbij ook schrijvers enz.?
- Het feit dat volwassenen de boeken selecteerden is een discussiepunt binnen KJV. Hoe staat u daartegenover? Denkt u hierbij aan alternatieven? Welke?
- Bestaat de groep volwassenen die deze boeken selecteren uit een willekeurige groep? Hoe wordt deze bepaald?
- Er bestaan heel veel jeugdboeken, wordt er bij het selecteren door volwassenen reeds vertrokken vanuit een opgestelde lijst van mogelijk te selecteren boeken?
- Is er soms sterke onenigheid omtrent de selectie van de boeken of leiden de meeste keuzes in dezelfde richting? Ieder jaar wordt er met een andere groep gewerkt, bestaat er een lijst van zaken waarop deze volwassenen moeten letten wanneer ze de boeken lezen?
- De KJV/KJJ werd opgedeeld in verschillende leeftijdsgroepen. Binnen de bibliotheek wordt er ook met leeftijdscategorieën gewerkt, zijn deze te vergelijken met deze van KJV? Waar komt de idee vandaan om deze zo onder te verdelen? Vanwaar de afbakening op de leeftijd van 12 en niet vroeger of later? Verliep deze verdeling vlot?
- Zijn er voorstellen om ook een jeugdjury op te starten voor de +16-jarigen? Hoe komt het dat dit nog niet gerealiseerd is? Is er veel vraag naar? Zijn er nu reeds mogelijke alternatieven?
- Het uitnodigen van schrijvers, het organiseren van activiteiten omtrent de jeugdboekenweek,... hangen aan een prijskaartje vast. Op welke manier worden dergelijke activiteiten vergoed?
- Bent u tevreden met de activiteiten omtrent KJV? Zijn er zaken die u toch liever anders zag binnen KJV?
- Hebt u zelf ooit al eens iets creatiefs opgestart om het lezen bij jongeren te bevorderen? Wat was dit? Zou u graag nog iets anders in functie van de leesbevordering uitgewerkt zien?

Bijlage 2: Synthese van de antwoorden omtrent KJV.

- **Vanuit de geïnterviewde Vlaamse auteurs.**

Omtrent de discussie in verband met het al dan niet invoeren van Nederlandse auteurs, is het zo dat de geïnterviewde Vlaamse auteurs over het algemeen tevreden zijn dat er een grens gesteld wordt. Ze hebben er absoluut geen voordeel bij dat de Nederlandse auteurs binnen de KJV betrokken worden. Op deze manier komen zij ook eens in de kijker te staan. Dit is belangrijk voor hen. Het dient als een soort reclame, en geeft hen tevens een hart onder de riem. Een auteur gaf zelfs aan dat er ook een wezenlijk verschil is in taalgebruik, wat de Vlaamse boeken niet ten goede komt.

Wat betreft het maken van een boekenlijst vooraleer de kinderen er boeken uit selecteren blijven de antwoorden gelijklopend. Ze vinden het allen logisch dat volwassen mensen de boeken selecteren. Ze verwijzen daarbij naar de professionaliteit waarmee dit gebeurt, namelijk, bibliothecarissen die weet hebben van wat een 'goed' boek is.

Een auteur geeft hierbij een vergelijking die van toepassing is: 'Als je kinderen en jongeren niet leert dat er ook een verrukkelijke schapenragout met fijne groentjes bestaat, dan blijven ze met z'n allen kip met appelmoes of McDonalds eten.'

Omtrent de vraag naar een link tussen hun uitgeverij, de visie van hun uitgeverij en KJV, werd duidelijk gemaakt dat deze geen verband hielden met elkaar. Toch merkte ik dat ze ieder hun eigen uitgeverij promootten.

Om de jeugd meer te laten lezen, wees een auteur op het belang van de leerkracht die op een gemotiveerde manier een boek kan promoten. Er werd ook aangegeven dat een auteur zijn kan boek promoten. Ook werd het belang van bibliotheken benadrukt.

De meesten van de auteurs gaven aan dat ze hun stijl aanpasten aan de evoluties binnen 'de jeugdcultuur'. Bart Moeyaert benadrukte dat hij dit niet doet.

- **Vanuit de geïnterviewde bibliothecarissen en andere betrokkenen.**

Verschuivingen die door de geïnterviewde mensen aangehaald werden, sloegen vooral op de praktische kant van KJV. Formulieren waren in de loop van KJV sterk verbeterd, er werd gezorgd voor begeleiding en ondersteuning van de leesgroepen, de leeslijst werd gevarieerder,... Een historische verschuiving dat aangehaald werd, was de splitsing met KJL van Limburg die een andere visie hadden.

Evoluties binnen de maatschappij en de 'jongerencultuur' brengen volgens sommigen veranderingen in de stijl van de auteur met zich mee. Hier een korte opsomming: gevarieerdere fictie (heksen, griezel en magie zijn populair), opkomst van sociale thema's, verandering van onderwerpen zoals meer actuele en realistische thema's (Men wees er vaak op dat vandaag de dag heel wat probleemboeken op de voorgrond treden. Anderen wezen erop dat dit van voorbijgaande aard is.), minder fantasieverhalen, taalgebruik,...

Omtrent de discussie in verband met het betrekken van buitenlandse auteurs blijken ook hier de meeste bibliothecarissen ervan overtuigd dat dit niet hoeft te gebeuren. Er zou een overaanbod van boeken ontstaan. Ook wordt er onder andere gewezen op een te groot verschillen in taalgebruik. De Vlaamse auteurs verdienen de waardering. Toch werden er reeds vertalingen toegelaten, wat de deuren reeds meer open zet.

Betreffende de discussie omtrent de selectie die gebeurt door volwassenen geven de meesten aan dat ze ervan overtuigd zijn dat dit toch met een zekere vakbekwaamheid gebeurt en dat dit een noodzaak is door het grote aanbod. Toch geven enkelen enkele alternatieven voor een meer naar kinderen en jongeren gerichte selectie. Sommige bibliothecarissen geven aan dat er in de lijst gewoonlijk boeken staan die de lezertjes niet graag lezen. Een interessante bemerking kwam er bij iemand die erop wees dat men tijdens de selectie rekening moest houden met het betrekken van de verschillende uitgeverijen om zo iedere uitgeverij te goed te komen. Dit is de commerciële kant die niet over het hoofd gezien mag worden.

De link met de uitgeverijen werd vaak niet beantwoord, wegens onwetendheid.

De onderverdeling van de leeftijden vinden ze allen een logische en handige verdeling.

De vraag naar de leeftijdsgroepen die vooral deelnemen aan KJV, overheerste de lagere schoolleeftijd. Bij de antwoorden in verband met de interesse van + 16jarigen, waren de meesten ervan overtuigd dat de grootste dooddouner hierbij een rijke keuze aan vrijetijdsaanbod en het vele schoolwerk waardoor de interesse voor boeken daalt. Toch merkte iemand op dat vanuit andere leesgroepen voor deze leeftijd en volwassenen blijkt dat deze leeftijdsgroep toch nog goed vertegenwoordigd is.

Ik merkte dat vele bibliotheken zich hard inzetten om de kinderen en jeugd te laten lezen en hen te bereiken, de school speelt hierin een belangrijke rol. Heel wat creatieve ideeën kwamen aan bod.

- **Vanuit een geïnterviewde pionier.**

De geïnterviewde pionier schetste een beeld over de doelstellingen die heersten bij het opstarten van toen de KJV en merkbare verschuivingen daarbinnen. Het was duidelijk dat men daarbij vertrok vanuit de lezer. Zij mogen kinder-en jeugdliteratuur bekronen naar hun eigen mening. Aan de hand van deze doelstellingen werd ook de visie en de verschuiving van deze visie van KJV doorheen de jaren geduid.

Er werd gewezen op de evoluties die merkbaar zijn binnen de stijl van de auteurs zelf. Dit werd aan de hand van enkele voorbeelden aangetoond.

Omtrent de discussie in verband met het al dan niet nomineren van Nederlandse auteurs bleek dit hier ook een gevoelige kwestie. De Vlaamse auteurs verdienen de steun die ze krijgen van KJV, de opname van buitenlandse auteurs zou dit te niet doen.

Omtrent de vraag naar de selectie van de boeken door volwassenen, bleek ook hier het belang van professionaliteit niet geschaad te worden. Men heeft altijd geprobeerd deze selectie zo eerlijk en sereen mogelijk te laten verlopen.

De vraag omtrent de visie van KJV en een mogelijk verband met uitgeverijen werd afgeblokt. Ook hier werd geen verband aangetoond.

De pionier wees ook op het belang van het onderscheid tussen de leeftijdsgroepen. Heel wat theorieën (zowel binnen als buiten de psychologie) maakten dit onderscheid mogelijk en maakten de efficiëntie van dit onderscheid hard. De verschuiving van de leeftijden van de leeftijdsgroepen van KJV, hangt samen met een evolutie binnen de kinder- en jongerenwereld die ook door theorieën gegrond werd.

Een algemene noot vanuit de interviews: KJV blijkt een interessant gegeven voor velen. Dat kinderen er gebaat mee zijn om op deze manier om te gaan met boeken, bleek uit de interviews. Kinderen worden betrokken bij het nomineren van boeken, wat voor een auteur een hele eer is. Vaardigheden als het kunnen geven van een mening, het leren nuanceren, leren luisteren naar elkaar, leren waarderen van andere meningen, leren kritisch zijn worden aangescherpt. De kinderen leren ook andere auteurs kennen, wat een motiverende factor is.

Bijlage 3: Vragenlijst van het kwantitatieve luik.

Beste leerling van de eerste graad secundair onderwijs,

Ik ben een studente van de Ugent. Ik studeer pedagogische wetenschappen met als optie onderwijskunde. Graag had ik voor mijn thesis een onderzoek gedaan naar jullie buitenschools leesgedrag. Daarvoor zou ik jullie willen bevragen aan de hand van deze vragenlijst. Deze vragenlijst en jullie gegevens zullen alleen maar voor mijn thesis gebruikt worden en niet doorgegeven worden aan derden. Gelieve de vragenlijst zo volledig mogelijk in te vullen. Indien je vragen hebt, kan je me altijd aanspreken.

Alvast hartelijk dank.

Liesbeth Verhamme

Jouw gegevens

- Voornaam en naam:
Geslacht: m / v
Jouw geboortedatum?
Klas/richting:.....

- Vul in dit kader de gegevens van je gezin in.

Voornaam	Leeftijd	Geslacht	
Vader:		m	v
Moeder:		m	v
Broer/zus:		m	v
Broer/zus:		m	v
Broer/zus:		m	v
Broer/zus:		m	v
Broer/zus:		m	v
		m	v

- Beroep van je vader:.....
- Beroep van je moeder:.....

Instructie bij de vragen: Lees eerst de mogelijke antwoorden alvorens te beantwoorden.

Indien je toch een fout zou maken, gelieve dit duidelijk aan te geven.

Lees jij?

- Hoeveel uren per week lees jij (zowel boeken als de krant, tijdschriften,...)?
.....

- Hoeveel leesboeken lees je ongeveer in een jaar?

- ☐ minder als tien
- ☐ tussen de 10 en de 20
- ☐ tussen de 20 en de 30
- ☐ meer als dertig

(Kan je daar ook een ongeveer een aantal op zetten:.....)

- Hoeveel leesboeken lees je daarvan voor school? Ongeveer:

- Lees je graag leesboeken? JA/ NEEN Waarom?.....
.....

- Wat lees je?

Plaats een cijfer van 1 tot en met 5. 1 = lees je het minst, 2= lees ik heel af en toe, 3= lees ik soms, 4= lees ik heel vaak, 5 = lees je het meest

Tijdschriften	(.....)
Kranten	(.....)
Teksten op het internet	(.....)
Leesboeken	(.....)
Stripverhalen	(.....)
Poëzie	(.....)
Andere:	(.....)

- Welk tijdschrift lees je het meest?

- Welke leesboeken lees je het meest?

- ☐ drama vb. Blauwe plekken (Anke De Vries)
- ☐ science fiction vb. Harry Potter (J.K. Rowling)
- ☐ thriller vb. Bloedband (Pieter Aspe)
- ☐ avontuur vb. De schat van de boekaniërs (Patrick Lagrou)

- ☐ oorlogsverhalen vb. Vrede Nu (Katrien Seynaeve)
- ☐ fantasie vb. Griezibus 1 (Paul van Loon)
- ☐ waargebeurde verhalen vb. Voor Paulien (Paul Kustermans)
- ☐ andere:

• Kleur de vakjes die bij jou passen?

- ☐ Ik lees graag maar ik heb nog veel andere hobby's
- ☐ Ik lees niet graag, ik heb veel andere hobby's
- ☐ Ik lees niet graag boeken, ik lees alleen de boeken die door school opgelegd zijn.
- ☐ Ik lees graag boeken, maar heb daar niet veel tijd voor.
- ☐ Ik lees graag boeken maar we krijgen de meeste opgelegd van school.
- ☐ Ik lees niet graag boeken, we moeten er al zoveel lezen voor school
- ☐ Ik lees graag boeken en vind het tof dat we voor school ook moeten lezen.
- ☐ Als ik mag kiezen tussen tv en een boek dan kijk ik liever tv
- ☐ Als ik mag kiezen tussen tv en een boek dan lees ik liever een boek

• Waarom lees je? Geef zeker twee redenen waarom je leest (zowel kranten, leesboeken, tijdschriften, strips.....)

Reden 1:.....

Reden 2:.....

Reden 3:.....

OF Waarom lees je niet? Geef zeker twee redenen waarom je leest (zowel kranten, leesboeken, tijdschriften, strips.....)

Reden 1:.....

Reden 2:.....

Reden 3:.....

• Waarom lees je leesboeken? Deze vraag gaat enkel over het lezen van leesboeken. Geef ook zeker twee redenen.

Reden 1:.....

Reden 2:.....

Reden 3:.....

OF Waarom lees je geen leesboeken? Deze vraag gaat enkel over het lezen van leesboeken. Geef ook zeker twee redenen.

Reden 1:.....

Reden 2:.....

Reden 3:.....

- Als je een boek leest, waar haal je het boek meestal vandaan?
 - ☐ Thuis
 - ☐ Uit de boekhandel
 - ☐ Bibliotheek
 - ☐ Van vrienden
 - ☐ Schoolbibliotheek
 - ☐ Andere:

- Waarop let je bij de keuze van een leesboek?
 - ☐ Het boek telt 20 tot 100 bladzijden
 - ☐ Het boek telt tussen de 100 tot 200 bladzijden
 - ☐ Het boek telt meer dan 200 bladzijden
 - ☐ Een aantrekkelijke kaft
 - ☐ Het lettertype is groot
 - ☐ Het lettertype is klein
 - ☐ Onbekende titel
 - ☐ Een bekende titel
 - ☐ Een bekende schrijver
 - ☐ Een onbekende schrijver
 - ☐ De korte inhoud spreekt je aan
 - ☐ Er staan tekeningen in het boek
 - ☐ Anderen hebben het me aangeraden
 - ☐ Doordat de auteur ooit eens is komen spreken
 - ☐ Ander:.....
 - ☐ Ander:.....
 - ☐ Ander:.....

- Heb je zelf een boekenkast thuis?
 - ☐ Ja → Hoeveel boeken telt deze ongeveer?
 - ☐ Neen

- Leest jouw moeder?
 - ☐ Veel
 - ☐ Weinig
 - ☐ nooit

- Wat leest je moeder het meest?
 - ☐ Tijdschriften
 - ☐ Kranten

- ☐ Teksten op het internet
- ☐ Leesboeken
- ☐ Poëzie
- ☐ Andere:

- Leest jouw vader?

- ☐ Veel
- ☐ Weinig
- ☐ nooit

- Wat leest je vader het meest?

- ☐ Tijdschriften
- ☐ Kranten
- ☐ Teksten op het internet
- ☐ Leesboeken
- ☐ Poëzie
- ☐ Andere:

- Lezen er nog anderen personen thuis?

- ☐ Ja Wat?
- ☐ Neen

- Lees je anderstalige teksten? Zo ja, in welke taal?

- ☐ Op internet
- ☐ Kranten
- ☐ In tijdschriften
- ☐ Poëzie
- ☐ Leesoeken
- ☐ Andere:

- Hoeveel keer lees je anderstalige teksten?

- ☐ Nooit
- ☐ Heel af en toe
- ☐ Iedere week
- ☐ Dagelijks

Vrije tijd

- Welke hobby's heb je en hoeveel uren in de week besteed jij hieraan?

Hobby	Aantal uren in de week

- Beschouw je lezen ook als een hobby?
 - ☐ Ja
 - ☐ Neen omdat.....
- Zijn er nog andere hobby's die je graag zou beoefenen?
 - ☐ Ja → Namelijk:
 - ☐ Neen
- Zo ja, waarom beoefen je deze hobby's niet?
Ik beoefen deze hobby's niet omdat
- Hoeveel uur per week kijk je naar de televisie?
- Noteer hier de 3 programma's waar je het meest naar kijkt:
 - ☐
 - ☐
 - ☐
- Welke taal spreken ze meestal in die programma's?
 - ☐
 - ☐
 - ☐
- Zou je graag meer of minder naar de televisie willen kijken?
 - ☐ Meer
 - Waarom wil je dat?.....
 - Waarom doe je dat niet?

- ☐ Minder
 - Waarom wil je dat?.....
 - Waarom doe je dat niet?
- ☐ Ik kijk genoeg tv
 - Waarom?.....
- Wat doe je het liefst? (doorstreep wat niet past)
 - Tv kijken / een boek lezen Waarom?.....
- Hoeveel uur per week zit je aan de computer?
- Wat doe je meestal als je aan de computer zit?
 - ☐ Chatten
 - ☐ E-mailen
 - ☐ Taken maken voor school
 - ☐ Spelletjes spelen
 - ☐ Andere:.....
- Zou je graag meer of minder aan de computer willen zitten?
 - ☐ Meer
 - Waarom wil je dat?.....
 - Waarom doe je dat niet?
 - ☐ Minder
 - Waarom wil je dat?.....
 - Waarom doe je dat niet?
 - ☐ Ik zit genoeg aan de computer
 - Waarom?.....

Ben je lid van een bibliotheek?

- Ben je lid van een bibliotheek?
 - ☐ Ja Waarom?.....
 - ☐ Neen Waarom?
- Was je als kind ook lid van de bib?
 - ☐ Ja
 - ☐ Neen

- ☐ Hoe oud was je?

- Wat ontleen je het meest uit de bib?
 - ☐ Leesboeken
 - ☐ Strips
 - ☐ Cd's
 - ☐ DVD's
 - ☐ Spelletjes
 - ☐ Reisboeken
 - ☐ Ander:.....

- Hoeveel keer ontleen je iets?
 - ☐ Bijna nooit
 - ☐ Heel soms
 - ☐ 1 keer in de maand
 - ☐ 1 tot 6 keer in de maand
 - ☐ 1 keer in de week
 - ☐ Meer dan 1 keer in de week
 - ☐ Andere:

- Wie is er uit jouw gezin nog lid van de bib?
 - ☐ Iedereen
 - ☐ Alleen ik
 - ☐

Voorlezen

- Werd je als kind voorgelezen?
 - ☐ Ja door vader / moeder / grootouders / broer / zus / oppas / ander:.....
 - ☐ Neen

- Herinner je je verhalen die jou werden voorgelezen? Som er een drietal op.
 - ☐
 - ☐
 - ☐

- Waar haalde je die verhaaltjes?

- ☐ Geen idee
 - ☐ Thuis
 - ☐ Bibliotheek
 - ☐ De oppas bracht die mee
 - ☐ Van vrienden
 - ☐ Andere:.....
- Lees jij soms voor aan iemand?
 - ☐ Ja aan broertje / zusje / wanneer ik babysit / andere:.....
 - ☐ Neen
- Welke verhalen lees je dan voor?
.....
- Bevinden er zich prenten in de boeken die je voorleest?
 - ☐ Ja
 - ☐ Neen

Lezen voor school

- Als je een boek leest, zijn het dan meestal boeken die je van school opgelegd krijgt?
 - ☐ Altijd
 - ☐ Meestal
 - ☐ Soms
 - ☐ Zelden
 - ☐ Nooit
- Krijgen jullie veel boeken opgelegd door school?
 - ☐ Geen idee
 - ☐ Ja
 - ☐ Neen
- Wat vinden jullie van de boekenlijst die jullie op school krijgen?
 - ☐ Ik vind de boeken te moeilijk
 - ☐ Ik vind de boeken te saai
 - ☐ Ik vind er altijd goede boeken in terug
 - ☐ Ik vind de boeken te gemakkelijk

- ☐ Er is maar een beperkte keuze
- ☐ Ik vind de boeken goed
- ☐ Ik vind de boeken slecht
- ☐ Het motiveert me om buiten die lijst nog andere boeken te lezen
- ☐ Andere:.....

Waar lees je?

- Wanneer lees je het meest?
 - ☐ Als je van school thuiskomt
 - ☐ 's avonds voor het slapengaan
 - ☐ In het weekend
 - ☐ Tijdens de examens
 - ☐ Tijdens de vakantie
 - ☐ Andere:.....
- Hoelang lees je meestal?
 - ☐ Minder dan een half uurtje
 - ☐ Ongeveer een half uurtje
 - ☐ Al vlug een uur
 - ☐ Meer dan een uur
 - ☐ Hangt af van hoe spannend het stuk is dat ik lees
- Waar lees je?
 - ☐ Op de bus/ trein
 - ☐ Thuis
 - ☐ Op school
 - ☐ Overal
 - ☐ Op reis
 - ☐ Andere:.....
- Heb je een leeshoekje? (Dat is een plaats waar jij graag een boek leest Bv. je bed, de zetel in de woonkamer,...)

Vul dit zelf in:
- Omwille van welke reden zou je wel eens stoppen met lezen?
 - ☐ Als er in het boek te moeilijke woorden gebruikt worden
 - ☐ Als er te veel lawaai rondom jou is

- ☐ Als het boek saai is
- ☐ Andere:.....
- ☐ Andere:.....

Bedankt voor jouw medewerking!!

Bijlage 4: Tabel van alle kwantitatieve resultaten.

Descriptive Statistics

Variabele	Gemiddelde	N
Hoeveel uren in de week lezen de jongeren	3.77	291
Hoeveel uren in de week lezen de jongens	3.7	231
Hoeveel uren in de week lezen de meisjes	4.05	60
Hoeveel uren in de week kijken jongeren tv	12.27	291
Hoeveel uren in de week kijken jongens tv	12.62	231
Hoeveel uren in de week kijken meisjes tv	11	60
Hoeveel uren in de week computeren jongeren	7.74	291
Hoeveel uren in de week computeren de jongens	8.1	231
Hoeveel uren in de week computeren de meisjes	6.4	60
Hoeveel uren in de week lezen de jongeren die graag lezen	5.46	122
Hoeveel uren in de week lezen de jongeren die niet graag lezen	2.55	165
Hoeveel uren in de week kijken de jongeren tv die graag lezen	11.19	122
Hoeveel uren in de week kijken de jongeren tv die niet graag lezen	13.11	165

Hoeveel uren in de week computeren de jongeren die graag lezen	7.60	122
Hoeveel uren in de week computeren de jongeren die niet graag lezen	7.78	165
Hoeveel uren in de week lezen jongeren waarvan de papa leesboeken leest	5.62	35
Hoeveel uren in de week lezen jongeren waarvan de papa geen leesboeken leest	3.53	251
Hoeveel uren in de week lezen de jongeren die lezen voornemen op tv-kijken	7.87	23
Hoeveel uren in de week lezen de jongeren die tv-kijken voornemen op lezen	3.18	239
Hoeveel uren in de week lezen de jongeren die een boekenkast hebben	4.39	183
Hoeveel uren in de week lezen de jongeren die geen boekenkast hebben	2.72	107
Hoeveel uren in de week lezen de jongeren die een lid zijn van de bib	4.17	189
Hoeveel uren in de week lezen de jongeren die geen lid zijn van de bib	2.81	87
Hoeveel uren in de week spenderen jongeren die graag lezen aan andere hobby's naast lezen, computeren en tv-kijken	8.79	122
Hoeveel uren in de week spenderen jongeren die niet graag lezen aan andere hobby's naast lezen, computeren en tv-kijken	14.69	165
Hoeveel boeken lezen jongeren per jaar	10.21	284

Hoeveel boeken lezen jongeren per jaar voor school	2.44	290
Hoeveel boeken lezen jongeren per jaar voor zichzelf	7.78	284
Hoeveel boeken lezen de meisjes per jaar voor zichzelf	9.49	227
Hoeveel boeken lezen de jongens per jaar voor zichzelf	7.35	57
Hoeveel boeken lezen jongeren die graag lezen in het algemeen	14.64	118
Hoeveel boeken lezen jongeren die lezen niet graag in het algemeen	2.80	163
Hoeveel boeken lezen de jongeren waarvan de mama boeken leest	12.20	95
Hoeveel boeken lezen de jongeren waarvan de mama geen boeken leest	5.58	186
Hoeveel boeken lezen de jongeren waarvan de papa boeken leest	16.86	35
Hoeveel boeken lezen de jongeren waarvan de papa geen boeken leest	6.58	245
Hoeveel boeken lezen de jongeren die lezen als een hobby aanduiden	22.13	32
Hoeveel boeken lezen de jongeren die lezen niet als een hobby aanduiden	5.96	252
Hoeveel boeken lezen de jongeren die voorgelezen werden	8.29	171
Hoeveel boeken lezen de jongeren die niet voorgelezen werden	5.06	90

Hoeveel boeken lezen de jongeren die lid zijn van de bib	8.59	182
Hoeveel boeken lezen de jongeren die geen lid zijn van de bib	3.77	87
Hoeveel boeken lezen de jongeren die een boekenkast hebben	10.32	177
Hoeveel boeken lezen de jongeren die geen boekenkast hebben	3.59	106
Hoeveel boeken lezen de jongeren die een leeshoekje hebben	8.89	172
Hoeveel boeken lezen de jongeren die geen leeshoekje hebben	3.77	96
Hoeveel boeken lezen jongeren die vinden dat ze niet veel moeten lezen voor school	8.98	140
Hoeveel boeken lezen jongeren die vinden dat ze veel moeten lezen voor school	5.05	58
Hoeveel boeken lezen jongeren die geen mening hebben of ze al dan niet veel moeten lezen voor school	4.91	69
Hoeveel boeken lezen de jongeren van het ASO	21	26
Hoeveel boeken lezen de jongeren van het TSO	8.14	66
Hoeveel boeken lezen ze voor school die vinden dat ze niet veel moeten lezen voor school	2.14	145
Hoeveel boeken lezen ze voor school die vinden dat ze veel moeten lezen voor school	3.10	59
Hoeveel boeken lezen ze voor school die geen mening hebben of ze al dan niet veel moeten lezen voor school	2.39	69

Tests of Between-Subjects Effects / ANOVA

Verbanden: Het gemiddeld aantal uren dat jongeren in de week lezen tussen...	Vrijheidgraden	F	Sig	R Squared
jongeren die graag lezen en jongeren die niet graag lezen	1/285	37.603	0.000**	.117
jongeren die liever tv-kijken en jongeren die liever lezen	1/260	32.76	0.000**	.112
jongeren waarvan de papa wel leest en waarvan de papa geen leesboeken leest	1/284	7.810	0.006**	.027
jongeren waarvan de mama wel leest en waarvan de mama geen leesboeken leest	1/286	2.524	0.113*	
Jongeren die een boekenkast hebben en jongeren die geen boekenkast hebben	1/288	10.97	0.001**	.037
Jongeren die lid zijn van de bib en geen lid zijn van de bib	1/274	6.49	0.01**	.023
Jongeren die een leeshoekje hebben en jongeren die geen leeshoekje hebben	1/272	9.571	0.002**	.034
Jongeren die voorgelezen zijn en jongeren die niet voorgelen zijn	1/266	1.984	0.160*	
Jongeren die in het ASO zitten en jongeren die in het TSO zitten	1/94	.025	0.876*	

Verbanden: Tussen de jongeren die graag lezen en de jongeren die niet graag lezen met	Vrijheidgraden	F	Sig	R Squared
Het aantal uren dat jongeren tv-kijken in de week	1/272	3.032	0.083*	
Het aantal uren dat jongeren computeren in de week	1/275	0.032	0.857*	
Het aantal uren jongeren aan andere hobby's spenderen dan lezen, tv-kijken en computeren	1/285	9.488	0.002**	.032

Verbanden: Het gemiddeld aantal leesboeken tussen...	Vrijheidgraden	F	Sig	R Squared
mannelijke en vrouwelijke jongeren	1/282	.866	0,353*	
jongeren die graag lezen en niet graag lezen	1/279	54.571	0.000**	.140
jongeren waarvan de mama leest en waarvan de mama geen boeken leest	1/279	11.757	0.001**	.04
jongeren waarvan de papa leest en waarvan de papa geen boeken leest	1/278	13.838	0.000**	.047
jongeren die lezen als hobby aanduiden en jongeren die lezen niet als hobby aanduiden	1/282	34.344	0.000**	
Jongeren die voorgelezen werden en jongeren die niet voor gelezen werden	1/259	3.042	0.082*	
Jongeren die lid zijn van de bib en jongeren die geen lid zijn van de bib	1/267	6.984	0.009**	.025
Jongeren die een boekenkast hebben en die geen boekenkast hebben	1/281	12.908	0.000**	.044
Jongeren die een leesboekje hebben en jongeren die geen leesboekje hebben	1/266	8.268	0.004**	.030
Jongeren die een vinden dat ze veel, weinig of geen mening hebben over het lezen voor school	1/264	2.685	0.070*	.020
De leerlingen van het ASO en de leerlingen van het TSO	1/90	10.927	0.000**	
Anders: Het gemiddeld aantal leesboeken die jongeren moeten lezen voor school tussen Jongeren die een vinden dat ze veel, weinig of geen mening hebben over het lezen voor school	1/270	8.159	0.000**	.057

Corrolations

Samenhang	Vrijheidsgraden	Pearson Correlation	Sig
Aantal uren dat jongeren in de week lezen/ aantal uren in de tv-kijken	1/276	-.129	.032***

Aantal uren dat jongeren in de week lezen/ aantal uren in de computeren	1/281	.061	.306*
Het al dan niet graag lezen/ en de voorkeur voor lezen of tv-kijken	1/258	.384	.000**
Aantal leesboeken dat jongeren per jaar lezen / aantal uren in de week algemeen lezen	1/284	.459	.000 **
Aantal leesboeken dat jongeren per jaar lezen/ aantal uren in de week computeren	1/274	.032	.032 *
Aantal leesboeken dat jongeren per jaar lezen/ aantal uren in de week tv-kijken	1/270	-.064	.064 *

Chi-square

<u>Verband: Graag lezen</u>	<u>N</u>	<u>Sig</u>
Het lezen van de leesboeken door de mama	1/284	*
Het lezen van de leesboeken door de papa	1/282	*

Legende:

N: de respondenten die voor een bepaalde vraag in aanmerking komen.

* : niet significant, het getal > 0.01 , dan is er geen verband tussen de variabelen

** : significant, het getal < 0.01 , dan is er een verband tussen de variabelen

*** : significant, het getal < 0.05 , het is een uitzondering dat aantoonst dat er toch een verband is tussen de variabelen

Bijlage 5: Vragenlijst van de diepte-interviews.

- Wat ben je nu aan het lezen? Waarom heb je dat boek gekozen?
- Hoeveel keer tijdens de week lees?
- Waarom lees je (niet) graag?
- Wat is ontspanning voor jou? Hoe ervaar jij ontspanning?
- Welk genre krijgt jouw voorkeur? Waarom krijgt dat genre jouw voorkeur? Wat vind je van de andere genres zoals fantasieverhalen?
- Heb je een voorkeur voor een bepaalde auteur?
- Waar lees je dat boek dan? Waar is dat leeshoekje en hoe ziet dat leeshoekje eruit? Waarom is dat jouw leeshoekje?
- Waarom ben je beginnen lezen en door wie werd je gestimuleerd om te lezen? Wat sprak je zo aan toen je begon te lezen?
- Werd je ooit voorgelezen? Door wie werd je voorgelezen en wat herinner je je daarvan?
- Lezen de ouders? Leest er iemand anders thuis?
- Heb je een boekenkast? Maak je gebruik van die boekenkast?
- Lezen er veel vrienden van jou? Waarom denk je dat?
- Lees je nog andere soorten media?
- Beoefen je nog andere hobby's? Hebben die hobby's een bepaalde sociale invulling?
- Wat is de prioriteit binnen je vrije tijd? Waarom vind je dit een prioriteit?
- Lees jij meer dan vroeger, meer dan in het lager onderwijs?
- Hoe ziet de leefwereld van jou eruit dat? Hoe zie je de leefwereld van de anderen? Met de invloed heeft van de media?
- Moet je veel lezen voor school?

Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen
Academiejaar 2007-2008
Eerste examenperiode

Lezen, een moeilijke keuze?

Een kwantitatief en interpretatief onderzoek naar
het naschools leesgedrag van jongeren.

Bijlage 6: De uitgetypte interviews

Scriptie neergelegd tot het behalen van
de graad van Licentiaat in de Pedagogische Wetenschappen,
Optie Onderwijspedagogiek

Liesbeth Verhamme

Promotor: Dr. Bruno Vanobbergen

Interviews Regina Pacis

Bevraagde respondenten:

- Robin (lezer)
- Cédric (geen lezer)
- Sander (lezer)
- Engeliën (grote lezer)
- Sue-Ellen (geen lezer)

Robin Warnez

- *Welk boek lees je nu?*

Nu ben ik niet aan het lezen. Ik heb wel de Da Vinci Code gelezen. Dit omdat mijn pa heel veel leest. En hij heeft me dit aangeraden. En ik heb de film ervan gezien. Ook mijn broer leest veel. Thuis hebben we nog vele andere boeken, zoals het Bernini Misterie dat ik nu ook ga lezen.

- *Waarom geen jeugdliteratuur meer?*

Voor mij heb ik liever minder poëzie en meer teksten. Dat merk ik ook in de dictie. Ik schrijf zelf ook heel graag teksten.

- *Je grijpt voornamelijk naar boeken die commercieel zijn. Hoe komt het? Wat spreekt je aan?*

Ik ga me voornamelijk richten op de achterflap. Het moet me aanspreken. Wanneer ik een lijst krijg op school, ga ik me ook voornamelijk richten op de kaft. Het moet er leuk uitzien.

- *Welke genre?*

Niet echt fantasie. Meer naar werkelijkheid toe.

Vroeger sprak fantasie mij meer aan, maar nu is de realiteit iets dat me meer aanspreekt. Je bent niet veel met fantasie. Als je dingen leest die met de realiteit te maken hebben, daar leer je nog iets uit bij. Het is interessanter dan al die fantasieboeken. Je kan je beter gaan inleven. Het is van deze wereld waarin ik nu leef.

- *Heb je een eigen plekje?*

In de zetel in de living of op mijn kamer.

Daar is het rustig. Ik hoef me niet te storen aan de omgeving. Wanneer er tv gekeken wordt in de living dan ga ik naar boven om er te lezen. Ook lees ik vaak 's avond voor ik ga slapen. Het is rustgevend, met één lampje aan, volledige rust.

- *Hoelang kan je zo blijven lezen?*

Soms kan ik heel lang lezen omdat ik soms niet in slaap geraak en dan lees ik door tot ik in slaap val. Ook met de Da Vinci Code had ik dat, ik had toen avonden dat ik twaalf uren aan één stuk door las. Ik ben zodanig meegezogen in het verhaal.

- *Belangrijkste reden waarom je leest?*

Verhaal in de realiteit, kan ik me dat voorstellen en dat je in het dagelijkse leven misschien ook kan tegenkomen.

- *Jij leest omdat het ontspannend is, wat is dat voor jou?*

Als je leest, lezen brengt je tot rust. Als je graag leest wordt je in dat boek meegezogen, je wil je inleven in dat verhaal.

Als je naar tv kijkt, misschien opgejaagd door worden. Voor mij brengt het minder rust. Bij de tv krijg je de personages geschetst, je moet niet meer zelf nadenken hoe het personage eruit zal zien, dus is het ook moeilijker om volledig in het verhaal gezogen te worden, het verhaal wordt niet door jezelf gecreëerd

- *Je hebt in een leesclub gezeten.*

Papa is lid van leesclub, ook oma. Papa leest heel veel, ik heb dat gezien en wou dat ook doen. Voor hem is dat echte ontspanning. Een vlucht uit de drukte van het alledaagse leven.

Ik ben graag beginnen lezen door mee te lezen met een verteller. In het begin ging dat niet zo goed om mee te lezen, maar op den duur kon ik beter en beter meevolgen. Na het luidop lezen, kon ik ook stil lezen. Zo ben ik graag beginnen lezen.

Je mocht een boek lezen, je mocht er ook een pagina bij invullen, daarover werd gesproken en zo kon je anderen ervoor aanspreken. Wij mochten de boeken eigenlijk bespreken en onze mening erover geven, zo wisten ze of het om een interessant boek was of niet.

Nu bestaat dat niet meer, maar ik zou heel graag zelf zo'n club terug oprichten om mensen samen te laten zitten één maal in de maand.

- *Ken je vrienden die daar ook naartoe zouden komen,*

De invloed van de media is enorm, spelletjes die nu heel veel tijd in beslag nemen. Mijn vrienden lezen heel weinig. Ze ervaren dit als onnuttig. Waarom lezen als je van die hippe spelletjes kan spelen? De meeste lezen maar bij een boekbespreking. Ik praat daar niet over met mijn vrienden. Ik weet dat ik een lezer ben en ik weet niet of de anderen dat wel weten. We spreken daar niet over, het hoeft niet gezegd te zijn.

- *Leescultuur ten opzichte van de digitalisering.*

Ik vind dit persoonlijk niet zo erg, maar wel jammer omdat jongeren zich niet enkel van het lezen afhouden, maar voornamelijk van hun studies. Voor mij hoeven ze niet te lezen, maar dat ze niet studeren doordat ze veel op computer zitten enzo is wel jammer. Vele jongeren zijn gehecht geraakt aan de computer, de tv en niet aan een boek.

- *Waarom computeren de jongeren zoveel?*

Jongeren gaan inderdaad veel msnen maar toch denk ik dat jongeren hun vrienden nog liefst in het echt zien. Echte contact gaat er niet door verloren. Sociale contacten met anderen via chat zijn wel goed, maar ik blijf op mijn goede omdat het niet altijd even betrouwbaar is.

- *Wat brengt die digitalisering met zich mee.*

Ik denk dat je er sneller vermoeid door geraakt. Voor de meesten is een boek lezen te veel moeite. Tv is net leuker omdat je beelden, tekeningen hebt.

- *Waarom toch liever de tv.*

Vorig jaar kwam ik hier toe als nieuwe II en dan had ik niet zoveel zin om te lezen. Tv was ook een onderwerp om in een nieuwe vriendengroep te geraken. De jongeren spreken onder elkaar vaak over programma's zodat ik ook spontaan tv keek.

Dit ook door de vele tekeningen, ik was erdoor gefascineerd. Maar nu ga ik toch liever een boek vastnemen, gewoon om mijn eigen personages in mijn hoofd te kunnen voorstellen en ook mijn eigen ruimtes te kunnen voorstellen.

Eigenlijk lees ik niet graag fantasie, maar gebruik wel nog graag mijn eigen fantasie, mijn fantasie die sterk met mijn leefwereld aanleunt om zo eigen personages en ruimtes te creëren. Het lijkt dan echter voor mij. Wanneer het boek zelf al zodanig veel fantasie bevat, zal ik me

daar niet genoeg kunnen in inleven om zo mijn eigen personages en ruimtes te creëren, het is niet echt genoeg.

Bij de tv, bij een serie krijg je die ruimte niet om eigen personages en ruimtes te creëren en dat vond ik op de duur niet meer leuk. Zeker binnen die series, je weet eigenlijk al half wat er gaat gebeuren, het is niet zo spannend. En dat personage blijft doorheen de serie dezelfde, terwijl bij een boek krijg je de ruimte om je beeld van je personages bij te stellen enzo.

- *Je zegt dat je nu veel minder leest, hoe komt dat?*

We moeten meer tijd maken om te leren. In de grote vakantie lees ik dan terug meer. In de vakantie zal ik meer lezen omdat ik me dan ook vlugger kan vervelen.

In de lagere school veel meer tijd. Nu in het middelbaar ga ik en vele jongeren zich voornamelijk ook buiten de school gaan bezighouden met muziekschool, sport enzoverder. In de lagere school bleef ik voornamelijk thuis. Nu speel ik volleybal, ik doe dixie en muziekschool. Nu hebben we ook heel veel meer werk.

- *Leerkracht op school gestimuleerd?*

Niet in de lagere school. Door ouders en oma, bij ons thuis werd ik ermee in contact gebracht en gestimuleerd. Ze zeiden dat dat interessant was. Enkel in het vijfde leerjaar werden wij een beetje voorgelezen.

- *Wanneer is een boek voor jou interessant?*

De achterflap lezen of een stukje gelezen. Eerst lees ik een hoofdstuk. Om dan te kijken van wil ik dit wel verder lezen. Fantasie vind ik niet interessant.

- *Het volgende semester zal je Batman lezen van Nick Balthazar. Deze stond niet op de lijst.*

De leerkrachten stonden daar heel open voor. Ze vinden het zelfs leuk dat ik gemotiveerd ben. Op die manier wordt erdoor gestimuleerd.

Aan de andere kant vind ik het niet zo erg, want eigenlijk zijn de lijsten heel uitgebreid. Het enige dat we moeten kiezen is dat het recente boeken zijn. Ook de leerkracht leest die.

- *Je hebt veel hobby's. Als ontspanning. Ervaar je sociaal contact.*

Ik heb geen prioriteit in mijn hobby's, maar ik ben ervan overtuigd dat ik op die manier meer vriendenkringen creëer door in vele verenigingen te zitten. Ook beoefen ik mijn talenten

waarvan ik voorhand nog niet echt wist dat dit een talent zou zijn of niet, of ik het graag zou doen of niet. Deze kansen wil ik ten volle benutten vandaar de vele hobby's. Het sociale contact vind ik ook belangrijk. Het zijn verschillende vriendengroepen. Ook de ploegsport vind ik gezond, het sportief omgaan met anderen. Het is ook leuker in groep.

- *Krijgt lezen op die manier een plaats?*

De leesclub was daar terug een ideale oplossing voor geweest, ik denk dat dit wel het lezen zou bevorderen als je er sociaal kan mee omgaan door erover te praten in groep enzo.

Maar aan de andere kant ben je misschien afgezonderd en zit je misschien in je eigen wereldje, maar dit vind ik ook wel het positieve ervan, wanneer hebben we daar nog de tijd voor om eens op het gemak tot rust te komen zonder sociale verplichtingen te hebben? Het is mijn wereld, ik creëer mijn personages dat ik wil of de ruimtes waarin ze zich bevinden.

- *School en lezen?*

Op school lees ik niet

Cédric

Cédric is geen lezer, hij heeft Vechten voor overmorgen van Evert Hartman gelezen. Het is zijn favoriete boek geworden omdat het een open einde heeft, het gaat om de realiteit. Fantasie is niet tof, je hebt daar niets aan, het gaat dan om de droom van de auteur.

- Hoe komt het dat je dat boek gelezen hebt?

De kaft was een beetje raar, maar eenmaal dat ik de korte inhoud gelezen heb, leek het me een interessant boek. Het maakte me enorm nieuwsgierig.

- Wanneer lees je?

's Avonds in bed want daar ben ik niet afgeleid van alles dat rondom mij gebeurt. Tot ik eigenlijk in slaap val.

Nu is hij Oorlog zonder vrede aan het lezen, een boek dat hij voor school moet lezen. Maar hij heeft het gekozen doordat het terug zoals het andere boek over de oorlog gaat. Ook de auteur sprak me wel aan.

- Je leest niet graag leesboeken, maar wel graag strips, hoe komt dat?

Het is een verhaal dat veel sneller vooruit gaat, alles staat er in 40 pag. En er staan afbeeldingen in, wat ik veel leuker vind, het is ontspannender, je hoeft er niet echt bij na te denken, toch minder.

- Waarom lees je niet zo graag?

Ik gebruik mijn tijd liever om met vrienden tesamen te komen en iets te doen dat je graag doet. We hebben zo weinig tijd. Het belemmert je ook in je sociaal contact, over een tv kan je nog eens spreken, maar over een boek, iedereen leest een ander boek, het is heel toevallig dat iemand hetzelfde boek leest, bij programma's kan er tenminste over praten met je vrienden. Dus aan de hand van een boek kan je sociaal contact niet onderhouden.

- Waarom is tv zoveel leuker?

Je hebt bewegende beelden en je ziet ten minste wat er verteld wordt.

- Hoe zou jij ontspanning definiëren?

Je vindt er gemakkelijk je rust in terug. Het is pure realiteit, die persoon bestaat echt, het is echt gebeurd. Dan zou een boek wel tot ontspanning kunnen leiden.

Ik vind mijn ontspanning voornamelijk in zaken die echt zijn, zoals hobby's waarin ik in contact kom met vele mensen, jong en oud...

Sommige jongeren lezen om eventjes weg te zijn van het dagdagelijkse leven, wel ik doe dit ook maar dan met muziek en ook via het koor.

Ik lees minder dan in het lager omdat ik in het lager onderwijs meer moest lezen.

Sander

- *Welk boek ben je aan het lezen?*

Ben X

Oorlogswinter van Jan Terlouw

- *Waarom heb je dat boek gekozen?*

Geschiedenis spreekt me enorm aan. Ik ben er beginnen in bladeren en daardoor sprak het me wel aan. Geïnteresseerd in het oorlogsverleden. Heb hem zeker 3 keer gelezen. Ik wil dan ook alle details kennen van de oorlog. Ik ga ze in de bib halen.

- *Op welke manier selecteer je je boeken?*

Kaft en titel en dan korte inhoud.

In de vrije tijd voornamelijk Harry Potter boeken vastnemen.

- *Mag ik dan zeggen dat geïnteresseerd bent in fantasie?*

Neen, niet echt. Dit is eigenlijk van kleins af aan dat ik geïnteresseerd ben in die reeks. Maar als ik andere boeken lees, dan is dat eigenlijk geen fantasie. Voornamelijk realiteit eigenlijk namelijk oorlogsverhalen, het oorlogsverleden.

Harry Potter is eigenlijk meer uit nieuwsgierigheid telkens als er een nieuw verhaal uitkomt.

- *Wat is voor jou fantasie? Hoe ervaar je die fantasie?*

Het is meeslepend, je gaat mee in het verhaal. Omdat je goed een beeld kan maken van de personages, het altijd heel nauwkeurig beschreven. Zo ben je volledig mee in het verhaal. Typisch Harry Potter. Niet veel ruimte voor eigen fantasie. Dat is het verschil met andere boeken van fantasie, die ruimte heb je wel, maar dat vind ik niet leuk. Ik beeld me liever zelf zaken in als het gaat om eerder realistische boeken. En bij fantasie moet het omschrijvend zijn, het moet volledig beschreven zijn zoals in Harry Potter, om toch te kunnen volgen.

Bij die oorlogsboeken kan je zelf gemakkelijker inbeelden hoe alles eruit ziet

- *Je leest voornamelijk omdat het ontspannend is, wat betekent dat voor jou?*

Je bent op je gemak en je gaat op in dat verhaal. Je denkt niet echt aan school en al die andere dingen. Je kan een beetje wegvlugten van de realiteit. Dat is ontspanning.

- *Leesboek/ stripverhalen?*

Stripverhaal kan je een direct beeld maken van een personages. Bij een leesboek heb je geen prenten en moet je zelf een beetje fantaseren en je eigen personages maken.

- Hoe ervaar jij dat?

Positief, je kan een beeld geven, een eigen beeld van wat jij graag hebt.

Voorbeeld Harry Potter, daarna zie je de film en soms heb je zo wel iets van ah ja, zo is die personage. Maar bij Harry Potter komt het eigenlijk nog heel goed overeen. De meeste personages zijn heel goed uitgeschreven en na de eerste film ga je je ze niet meer anders gaan voorstellen. De eerste waren daarom wel leuker om te lezen. Je kreeg meer ruimte om je eigen personages te creëren en dat was nog spannend

Moest ik kunnen kiezen tussen boeken en films zou ik wel eerder de films nemen. In de film heb je meer de actie. In den boek fantaseer je natuurlijk zelf meer, maar met die geluidseffecten enzo ervaar je de actie toch meer.

- Liever tv kijken. Waarom?

Geluid en beeld. Bij tv moet je je niet zo concentreren. Bij een boek moet je je echt concentreren om mee te zijn. Bij de meeste programma's en films kan je zo in één twee drie terug mee zijn. Je hoeft je dus niet echt te concentreren. Uw beeld ondersteunt uw taal.

Maar soms kan ik zo niet kiezen, veel programma's hé.

- Lees je veel na school?

Ik lees voornamelijk in de vakantie. In de grote vakantie kan ik zo een hele serie strips lezen afwisselend met een boek. Toch liever de strips. Met een boek kan ik dan wat langer weg, 't hangt er dus vanaf.

- Jouw leesplekje?

Meestal lees ik in mijn kamer. Soms eens beneden. Zo'n hele dag op de kamer is ook niet leuk en dan ga ik beneden lezen. Maar het is meestal toch op mijn kamer. Voornamelijk op mijn bed. Als ik moet gaan slapen.

Het moet er rustig zijn.

- Waarom las je minder in het lager?

Het is een beetje tweestrijdig. In het lager had ik meer tijd, nu moeten we veel voor school werken. Maar nu ben ik lid van de bib en ga ik wel meer naar de bib dan vroeger.

Nu hebben we zelfs de herfstvakantie en de krokusvakantie niet meer vrij, we zijn namelijk constant bezig met taken enzo. Terwijl in de lagere school waren dit allemaal vrije dagen waarin we ons konden bezighouden met lezen enzo.

- Waarom beginnen lezen?

In het eerste leerjaar kreeg ik van mijn ouders een eerste Harry Potter boek. Daardoor heb ik de microbe te pakken gekregen. In het begin lasen mijn ouders dat boek voor en op den duur ben ik dat zelf beginnen lezen. Dan heb ik de film gezien.

Dus eigenlijk van thuis uit. Mijn vader las voor, voor ik ging slapen. Voornamelijk sprookjes en dan Harry Potter.

- Ben je in de lagere school gestimuleerd geweest om te lezen?

We gingen soms naar de bib met de klas. Eigenlijk wel. Het was wel leuk.

- Lezen je ouders veel?

Neen, zij hebben daar niet tijd voor.

- Heb je andere hobby's?

Ik speel heel veel playstation. Een nieuw spel gaat op alles voor.

- Waarom ben je er zo door gefascineerd?

Meestal hebben ze een historische achtergrond, en ook de actie die erin voorkomt.

En ook het verhaal die erachter zit.

- Speel je ook spelletjes met anderen op internet?

Neen, alleen als er iemand komt. Maar ik communiceer wel graag via de computer. Je moet wel kunnen aan de kant leggen voor studeren. Jezelf discipline kunnen opleggen.

- Meer tv willen kijken en minder computer.

Zit niet zoveel aan de computer. Eigenlijk eens voor een mailtje maar niet meer. Zou wel graag leuke programma's bekijken. Maar ja, als er geen zijn, ga ik dan lezen.

- Koop je boeken?

Harry Potter is gekocht, deze lees ik meerdere malen, dat vind ik wel leuk.

- *Boekenkast?*

Ja, strips, Harry Potter,...

Engelien

- Ben je nu ook een boek aan het lezen bent.

Ik heb een boek gelezen (een boek gelezen) ik moest een boekbespreking doen en ik heb een boek gelezen van het jaar met Anne. Het jaar met Anne.

- Hoe kwam je daarbij om dat boek te lezen?

Ik lees graag boeken van Marc De Bel, dat was toevallig. Die titel sprak me wel aan.

- Waarop heb je je gebaseerd om het te lezen?

De kaft sprak me niet aan het was gewoon de titel die tof was. Ik vond dat een leuke titel die kaft vond ik eigenlijk maar niks maar de titel en de achterflap dat is eigenlijk, dat was wel zo iets die mij interesseerde!

- En het was een tof boek?

Ja, het ging over een meisje die leukemie had, ze ging dan op het einde dood. Dat was niet zo leuk? Ik hou wel van spannende boeken. Maar ik lees eigenlijk liever boeken die heel dik zijn. Echt goeie boeken die de moeite waard zijn om te lezen. Dikke boeken lees eigenlijk graag tot heel graag. Van die kleine boekjes vind ik ook wel nog tof hoor. Die dikke boeken die blijven me toch altijd meer bij!

- En waarom lees je graag?

Ja, ik weet niet ik vind daar dingen in tof je kunt daar zelfs van bijleren, je ontdekt daar een beetje de zin van het leven in en zo en het heeft veel fantasie soms en boeken die heel dik zijn dat is wel tof.

Dan ben je zo lang weg van de wereld dat je zo...nergens aan denkt enzo, al je problemen vergeten. Ja, echt vluchten van de wereld, ik heb dat ook als ik een boek lees.

- En lees je dan voornamelijk boeken die gelinkt zijn met de realiteit?

Ja met de realiteit, dat is te zien, of je zo'n sprookje hebt, ik lees ook wel graag dingen die fantasie zijn maar het mag wel niet overdreven worden. het totaal niet mijn stijl en met die horror dingen... Wel zo fantasie waarin het mogelijk blijft dingen te verinnen, zo nog iets realistisch zodat je je eigen ruimtes en personages nog kan creëren. Dingen van de realiteit zoals kruistocht en spijkerbroek dat lees ik heel graag. Zo verhaaltjes die uit de oudere tijd

zijn vind ik wel tof om eens te weten hoe het er vroeger aan toe ging. Ja , er zit daar soms ook wel fantasie in. En heb je een auteur waarvan je zegt dat is mijn lievelingsauteur, Marc De Bel, ja Marc De Bel. Blinker en bakbakjuweel of wat heb ik nog gelezen zusjes Kriegel, Ik heb dat boek liggen. Dat is een mooi boek. Ik heb de cassette er ook van.

ja, zo een romantisch is altijd iets meer, zelf leuker dan een film. je zegt dan zou dat mij ook echt gebeuren, je kunt maar blijven dromen he, zulke boeken vind ik zo geestig om te lezen

- Je zegt dat je heel graag realistische verhalen leest, waarom?

Ja, mijn inlevingsvermogen is groot hé

Dat is nu wel geen boek maar als ik TV kijk leef ik me daar zo in in, zelfs als mijn mama of papa iets zeggen tegen me dat zal ik dat niet horen, ik hoor dat niet. En dat is hetzelfde als ik een boek aan het lezen ben. Als ik in een boek aan het lezen ben dan is dat zo van mama, papa, Laurence mogen nog iets vragen aan mij, nee, ik ga dat niet horen.

-Waarom zie je lezen als hobby?

Ik zie dat als hobby, ja dat interesseert mij die dikke boeken waar een verhaal in zit dat interesseert mij wel, je weet dan iets meer over die schrijver en over die boeken en ook als je boekbespreking hebt dan kun je daar iets meer over vertellen en je weet hoe het in elkaar zit. Je kan ook beginnen met een hobbyclub van lezen bijvoorbeeld, maar dat gaan er nu niet te veel doen. Ik zie dat eigenlijk als een hobby. Dat is gewoon tof om te doen

- Je duidt aan dat je graag een boek leest dat dik is waarom net zo dik?

In de grote vakantie die 2 maanden duurt, ga ik me altijd een boek zoeken die dik is. Dat mag van mij 400 bladzijden zijn het zal me niet vervelen. Ik ga elke dag in dat boek lezen.

Het kan zijn dat ik dat boek in 4 weken uit heb en dan begin met een ander dik boek begin. Dat is gewoon efkes heel die tijd van, gewoon ja, alles vergeten.

En gewoon concentreren op dat boek, maar van die Harry Potter boeken, dat nee, dat is niks voor mij. Dat is teveel van het goed eigenlijk of het is teveel fantasie Het is teveel omschreven, zo ziet dat beestje eruit, neen dat is niet voor ik

- Wat is precies ontspanning en wat is precies leuk voor jou? Je vind het ook heel leuk om te lezen en waarom?

Dat boek lezen is op zich al ontspannend je vergeet een beetje alles en je bent alleen met dat boek bezig. het verhaal op zich is leuk om te lezen. Om mee te zijn in het verhaal en er volledig in op te gaan

- Ik zie dat je ook heel graag strips leest?

Het is omdat daar soms leuke woorden instaan. Ik heb thuis 4 van die die maar éénmalig uitgekomen zijn, zo van die sprookjesboeken zoals roodkapje, sneeuwwitje en Assepoester en er staan daar ook leuke tekeningen in en dat is ook een beetje dat verhaal maar dan in een kortere versie. Dat is ook wel tof om te lezen, ik vind dat toch. Ik heb een hele boel strips liggen en veel boeken.

- Je hebt je eigen boekenkast

Ja ik heb mijn eigen boekenkast mijn boeken van school kunnen er niet meer bij kunnen er bijna niet meer in, er is een plaatsje voor ander andere boeken. Ah. Dat is tof. Dan zit ik in de vakanties meestal op mijn kamer een boek te lezen.

- Waar zit je dan op je kamer?

Op mijn bed. Ik zit of lig dan in mijn bed. Ik doe de onmogelijkste dingen met mijn boek. Maar voornamelijk op uw bed in uw kamer. Waarom precies op uw kamer?

Dan ben ik alleen, niemand kan mijn storen. En je doet daar wat wilt. Voila, dat is uw eilandje eigenlijk waar je kan wegvluchten.

Je hebt niemand die je stoort het zou ook wel eens kunnen gebeuren als ik alleen thuis ben dat ik allé ja normaal in de grote vakantie ben ik elke dag alleen thuis en dan is het zo, dan gaat het gewoon om in de woonkamer te gaan zitten in de zetel dan lees ik ook een boek maar dan heb je natuurlijk weer mensen die binnen kijken en dat is zo, op je je kamer heb je dat niet hé.

- Lees je soms om op school?

Neen, altijd en veel thuis.

- Heb je veel vrije tijd?

Een van mijn hobby's is paardrijden dat doe ik eigenlijk ook, paardrijden en lezen dat zijn mijn enigste hobby's en dansen dat is zo'n beetje tussenin. Veel vrije tijd? Ja de woensdagnamiddag maar die gebruik ik om te leren dat is schoolwerk dus eigenlijk heel de

week door heb ik niets van vrije tijd dan werk ik voor school. De zaterdag en de zondag zou ik het schoolwerk wel eens achterwege laten om te kunnen lezen. De zaterdag zo'n hele dag op het gemak zijn en dan de zondagnamiddag. Paardrijden? Ja de zaterdagnamiddag ga ik dan paardrijden. Dat is nog niet zo lang geleden dat was dan mijn broer en ik die op onze kamer een stripnamiddag houden. En dan zitten we tussen al die strips.

- Op school, vind je het leuk dat je mag lezen? Ben je daar wel vrij in?

Ik vind het niet erg dat dat met een lijst is maar op school moet dat per 2 doen en dat is minder. Voor mij toch. Ik heb al minder punten (lacht) het is niet alleen voor mij punten dat ik dat doe hoor maar het is gewoon je moet dat met 2 doen en de ene verstaat soms dat boek niet en het kan nog gebeuren dat hij het boek niet leest en dan ben jij de enigste die het boek gelezen heeft en dan trekt dat naar beneden omdat die andere dat dan niet gelezen heeft. Maar ja het is nu maar een voorbeeld.

- Het is inderdaad wel vervelend

Ik lees wel liever/ ik doe liever een boekbespreking alleen en dat boek lees ik veel beter alleen..

Jaah, het is soms ambetant om te weten, jij legt het allemaal uit en die ander zegt van ja doe jij maar en ik zal gewoon maar of zeg jij maar wat ik moet opschrijven. Dan is het zo van ze stelen uw idee, Dat is niet eerlijk, nee

- Lezen er veel vrienden van jou?

Met anderen kan ik daar niet echt over praten maar dat hoeft ook niet, ik rep daar geen woord over omdat als je begint over boeken dan sta je vlug buiten.

Dan zien ze je niet meer staan, jij leest boeken ons interesseert dat niet dus ga jij maar een beetje verder weg. Het is al enkele weken zo.

Ik lees boeken zodat ik me niet teveel aan deze dingen zou ergeren 't is zo plagen, ze zetten mij eigenlijk in zo'n hele kring de ene slingert die woorden naar me de ander...

Als ik dan een boek lees dan kom ik tot rust dan denk ik aan niks meer dan vergeet ik al die woorden die ze naar mijn hoofd slingeren en doen. Ze denken van 'ze hoort daar niet bij', ik hoor daar niet bij. Het is niet alleen van boeken te lezen het is gewoon ze vinden mij niet interessant. En als ik nu een boek lees die over leukemie gaat zoals dat boek die ik nu heb gelezen of dat ander boek ze gaan mij nog niet interessant vinden. Ze gaan mij een oninteressant figuur vinden. Ook al lees ik boeken. Zij lezen ook allen tijdschriften. Ik ben

niet iemand die tijdschriften leest, Moest ik nu tijdschriften beginnen lezen dan zal het iets anders zijn, dan kan het zijn dat mee ben met hun ding, met hun leefwereld

- Hoe zie je jouw leefwereld en die van hen?

Rustig en die van hen wild.

Mijn leefwereld dat is eigenlijk een heel rustig type, ik ben niet iemand die naar popmuziek en al die dingen die daar rond gaat luisteren. Ik weet niet wat er daar allemaal is. Ik ben iemand die rustig word door een boek te lezen. Ik ben zo iemand, maar ze moeten mij dan ook niet komen storen ook niet. Ik vind dat ze zich teveel bezighouden met fuiven en zo. Ja het is van je mag mee met die naar een fuif of mee met de die of we gaan dat doen en ze drinken soms al alcohol, ik soms ook maar niet van bier en van die dingen. Ze zijn ook veel bezig met mode. Ze zeggen veel dat ik lelijk ben. Ik geloof het niet maar het is zo van ze zeggen dan van die kleren zijn mooi, die zijn mooi en die zijn mooi, die is uit de mode.

Ik sta op zich mooi met roze, en dan is dat zo van roze is uit de mode roze is hier roze is ginder, roze is barbie...

En als je boek leest ben je nog saai ook. Ze vinden het dan raar dat ik kwaad wordt.

Als ik aan het leren ben, in de studie of nu ook in de les aardrijkskunde dat is in principe hetzelfde je leest dan wel geen boek maar je zit ook in de boeken hé. En ik leer heel graag dat heeft ook te maken met het feit dat ik boeken lees. En dan is het zo van de die zit daar te leren en te doen. Dat is altijd net het moment voor het examen dan gaan ze mij nog harder gaan plagen. Daar laat ik me niet door vangen!

En met een boek kan ik zo een beetje op mijn eigen zijn. Die sociale dingen, ik ben daar niet zo aan. Ik heb dat eigenlijk zelf gecreëerd. Ik rij paard nu dat is ook met mensen en zo daarbij voel ik me dan wel goed.

- Is dat een beetje je sociaal netwerk?

ja ik ken daar mensen, ze zijn daar vriendelijk tegen mij ja en die paarden hé, die paarden doen het, ik ga naar nooit weggaan vooraleer ik die paarden een knuffel heb gegeven. Ik ga nooit zonder weggaan ja. Dat zijn heel andere mensen dan hier, ik bedoel niet de juffrouw en zo maar de kindjes hier.

Over paardrijden kan ik spreken, het is een interesse dat ik kan delen. Toch ben gehele dagen op mijn eentje.

- Wie heeft jou doen lezen?

Ik, Ik deed dat op zich al graag, dat was in het eerste leerjaar dat was eigenlijk ook een beetje daardoor dat was dat was een leestuin, en je moest per twee zitten. dat was het eerste en tweede leerjaar het tweede leerjaar hielp het eerste leerjaar lezen eigenlijk moesten ze mij niet helpen lezen omdat ik reeds goed kon lezen. Ik vond dat echt tof, om die andere ook te doen lezen leerlingen en hun te helpen daarin. Zo is dat blijven groeien Hen het eigenlijk leren hoe leuk het kan zijn

- Zou je daar graag iets mee doen?

Ik zou graag vertaler tolk worden en als er zo in de bib van die acties zijn acties, voorleesweken en zo, ik zou dat echt zien zitten maar ik heb dat nog nooit gedaan, ofwel had ik geen tijd ofwel paste het niet of ma of pa kon dan niet.

Het zou leuk zijn denk ik en het is wel een sociaal functie op het moment dat je gaat voorlezen voor een hele groep. Het heeft iets je kunt dat dan voorlezen en zo. Het is nu ook zo mijn broer die leest totaal niet graag en als ik dan zeg we gaan nu een stripnamiddag houden en dan gaat hij die strips lezen en hij vind dat dan tof, maar hij begint daar niet aan. Hij leest iets voor en ik. Dan is dat zo van alle Laurence dat is toch tof dan zegt hij nee, je moet niks voorlezen. Dan is dat zo van je dan niet hé.

Ik wou altijd schrijfster worden. Dat valt nu eigenlijk ook op ik heb veel fantasie als ik een opstel schrijf dan ga ik nooit onder de 5 halen dat is gewoon, ik schrijf graag. Soms heb ik van die momenten als ik allen ben niet tijdens school maar in de vakanties dan probeer ik graag een verhaal te schrijven

Als ik dan eens alleen thuis ben dan neem ik een blad en dan schrijf ik zelf een verhaal en dat is tof om te doen en dan zeg ik ga dat toch niet voorlezen en dan stop je dat weg verscheur je dat of gooi je dat in de vuilbak

Ik zou zo vertaler tolk willen worden, jufvrouw of als me kan specialiseren dan zou ik schrijfster willen worden. Bekend geraken...

Dat was juf Marleen van het eerste ljj die zei jij kan dat goed, je moet dat blijven doen.

- Ben je ooit voorgelezen geweest?

Ja, door mama, ik vond dat tof, echt tof omdat elke avond mijn mama een verhaaltje ging vertellen, ik kon dat dan zelf nog niet lezen en dat was dan met mama, mijn mama had daar plezier in , je zag dat ook aan mama dat ze daar plezier aan beleefde. Dat wil ik ,later ook

doen voor mijn kindjes. Ze doet dat zelfs bij mijn broer ook. Ik heb nu nog een zusje bij gekregen en later ga ik dan ook kunnen voorlezen

- Lezen je mama en je papa?

Neen, nu niet meer Papa vroeger wel, Papa las veel van mama weet ik zo niet

Papa heeft nog steeds boeken staan en we hebben eigenlijk een kleine bibliotheek nu ook weer niet maar op de kast staan er allemaal boeken. Dan is dat van kijk papa dat is toch een tof boek, jaja je moet dat zeker eens lezen, hij heeft al die boeken al eens gelezen.

- Ben je lid van de bib?

Ja, als ik in de bib ben dan geeft dat ook rust, het is daar zo stil in Wingene heb je dan daar zo'n hoekje waar je een klein boekje kunt lezen of zo en je zet je dan daar ik kan daar uren blijven zitten.

Dan is mijn mama meestal mee en dan komt ze soms ook voor Laurence en dan zit ik in dat hoekje en dat is dat altijd van allé kom je mee, kom je mee?

En dan is het van ja lap ik moet weeral door. Maar ik ga nu ook niet veel naar de bib omdat Het ofwel voor een boek te lezen ofwel een boek dat ik moet lezen maar mama en papa, dan moet je eens extra vragen ga je mee naar de bib ik mag niet met de fiets gaan dus

Wat ik ook graag doe is tussen de boeken van de grote mensen wandelen

ook meer de romantische dingen dat is dan nog niet mijn leeftijd maar dat is toch eens gaan kijken gaan piepen als ik dan tussen die boeken wandel dan voel ik me thuis. Dat is tof

Sue Ellen

- Ben je nu een boek aan het lezen?

Boeken lees ik wel graag, maar toch nog liever, tijdschriften en kranten

Als ik een leesboek lees dan vooral drama, zo van die erge dingen, dat lees ik wel graag, als ik een boek lees dan kan ik me die persoon echt voorstellen en dan zie ik me dat voor mij terwijl ik lees, dat is wel leuk

In tijdschriften, weet je meer over de mensen terwijl bij boeken de persoon niet bestaat, dat is toch meestal zo. Het is leuker te weten dat die persoon bestaat Het is ook met prenten, als ik een tijdschrift lees is dat voor mij om wat nieuwtjes te weten, van alles en nog wat van modetrends,...vooral de nieuwste dingen, om mee te zijn. Vb. dat is gebeurd, dat je ook weet waarover het gaat, vb die film is uitgekomen

-Heb je onlang een boek gelezen?

Ja, nu moet ik voor een eindwerk van AMC van muziek voor een componist vinden

Daarvoor moet ik in boeken informatie opzoeken, zodoende moet ik al die boeken lezen. Dat doe ik wel graag.

- Las je meer in het lager onderwijs dan nu?

Ja,we met de lagere school naar de bib gingen daar mochten we telkens boeken meenemen, die las ik dan

- Wat doe je nu in de plaats?

Nu zou ik de tijd niet meer vinden om dat te doen. Ook luister ik liever naar muziek. Muziek, echt dat neemt een groot stuk van mijn vrije tijd in. Ook heb ik veel hobby's die allen liever beoefenen dan lezen van boeken.Soms wil ik wel stoppen met die hobby's, maar dat kan ik dan niet. Ik ben daar mee begonnen en doe dus verder.

Als je de gehele tijd thuis zit is dat vervelend, ik kan niet tegen vervelen , je moet iets hebben om je bezig te houden, het is een sociale invulling. in de muziek heb ik wel wat vrienden, dat is wel leuk! En ook de activiteiten daarbuiten is ook wel leuk

- Je kijkt liever naar tv, waarom?

Tv is meer van nu, de informatieoverdracht gaat veel sneller ipv de krant, dat is van de dag ervoor, terwijl het nieuws dat is direct, ik vind dat makkelijker. Ik kijk graag naar een

verfilming van een boek. De personages worden voorgesteld. Soms kan een boek lezen echt wel vervelend worden, en in een programma weet je na een minuut al waarover het gaat.

- Vind je dat je veel moet lezen voor school?

Ik ben gezakt van richting en nu moet ik veel minder lezen! Terwijl in TSO moet je meer lezen, daar moet je echt wel meer lezen!

Maar we kregen een ruime keuze waaruit we moesten kiezen. Ik kreeg het gevoel niet van dat word hier opgelegd, we mogen kiezen uit een grote lijst, als we de lijst kregen waren dat 2 kolommen met allemaal boeken

-Als je een boek leest of kiest, hoe kom je aan dat boek?

Meestal door school. In de lagere school ging ik soms naar de bib en dan keek ik wat de meeste mensen lezen en dan dacht ik van, ik ga dat ook eens lezen, soms lag dat gewoon op de tafel en al de meest gelezen boeken lagen daar, dan keek je daar eens in, of nam je die mee. eigenlijk is het reclame in de zin van de meest gelezen boeken

-wie heeft jou meest aangezet in de lager school om te lezen?

Mijn leerkracht

- Waarop let je bij het kiezen van een boek?

eerst kijken naar de kaft, achterkant, inhoud en dan zien als hij mij bevalt, en als hij mij bevalt dan neem ik hem mee

- Heb jij leeshoekje?

Meestal in de zetel. Je zit gemakkelijk, als je iets anders wilt doen dan leg je gewoon je boek neer 's Avonds in mijn bed, als ik nog geen zin heb om te slapen dan neem ik een boek, een nachtlampje en dan lezen... Als je 's avonds leest dan kan ik niet zo goed stoppen en op den duur moet je wel stoppen. Maar ik lees liever overdag

Bij een tijdschrift wil je niet echt gestoord worden, als ik een tijdschrift lees ben ik geconcentreerd aan het lezen, met een heb ik het liefst rust dat ik echt kan volgen in het verhaal en dat ik niet gestoord wordt

- Zijn er bij jou thuis lezers?

Niet echt, mijn vader leest wel iedere dag de krant en mijn mama tijdschriften.

Interviews VTI

Bevraagde respondenten:

- Emmanuel (geen lezer)
- Arne (geen lezer)
- Ennio (geen lezer)
- Gilles (lezer)
- Arne: (geen lezer)
- Yourick (lezer)
- Jens (lezer)
- Shane (lezer)

Emmanuel

- Jij bent geen lezer, jij leest niet zo graag. Je zal wel af en toe een tijdschriften lezen. Waarom geen leesboeken?

In de tijdschriften staat er af en toe iets nieuws. Om mee te zijn met alle weetjes, het is meer nieuws er staan nieuwe dingen in. Leesboeken lees ik niet graag, je moet er je eigen fantasie bij gebruiken. Films vind ik veel beter, je moet er je eigen fantasie niet bij gebruiken.

Boeken gaan ook echt niet vooruit. Dit interesseert me echt niet. Met tijdschriften leer je nog dingen bij. Met boeken niet. Je kan die weetjes van in de tijdschriften soms wel eens delen van vrienden.

- Wordt er dan vaak over tijdschriften gesproken?

Neen, eigenlijk niet, maar toch meer dan over boeken, er wordt echt niet over boeken gesproken.

- Lees je ook soms de krant?

Neen, dat is saai, zo eentonig, zo grijs en veel letters, weinig tekeningen en te grote bladen.

- Zou je enkele voordelen van leesboeken lezen kunnen opsommen?

Ik vind het goed om je woordenschat uit te breiden, het leren kennen van nieuwe woorden.

- Je leest wel nog graag Pieter Aspe? Is dit het genre dat jou echt ligt?

Ik heb daar vorig jaar eens een boek van gelezen (voor school) en dat genre, thriller sprak me echt wel aan. Ik had de achterflap gelezen en vond het nog chique, het zag eruit dat er veel actie aanwezig zou zijn en dat was ook zo. Ik vond het nooit echt saai.

- Zou je dus van deze auteur andere boeken willen lezen?

Neen, ik lees gewoon echt niet graag er zijn genoeg andere dingen te doen die leuker zijn. Ik lees zelfs geen boeken vanuit mezelf alleen maar voor school, twee per jaar dus. Dit moest ik dan ook lezen van school en dat was een goed boek omdat er actie in voorkwam.

- Dus wanneer spreekt een boek jou het meest aan?

Als er actie in voorkomt, als er eens iets in gebeurt.

- Jij leest dus maar enkel maar voor school, je zal nooit een boek nemen voor jezelf om thuis eens te lezen?

Ja enkel voor school, je moet echt al zoveel lezen voor school, namelijk gewone boeken en leerboeken ook al.

- Opgelegde lijst op school?

Neen, wij mogen kiezen, het moet alleen boven de twaalf jaar zijn.

- Wat vind je van andere genres?

Fantasie vind ik zeker niet leuk, dat kan niet. Je moet je te veel inbeelden en zelf vanalles verzinnen van die dingen die niet kunnen.

- Wat zijn dan al die andere dingen, die andere hobby's die je dan wel graag doet?

Playstation, voetbal en basket

Voetbal speel ik in clubverband, ik speel de maandag, de woensdag, vrijdag en de zaterdag is het competitie. Basket met vrienden.

- Tv kijk je heel graag?

Je ziet alles, je hebt ook ondertiteling. Beeld en klank worden gecombineerd en het gaat vooruit. Je moet enkel luisteren. Het gaat tenminste vooruit.

Maar de laatste tijd ga ik liever voetballen en basket met vrienden dan ik tv kijk. Ik kijk eigenlijk steeds minder en minder tv. Ik zit nog liever aan de computer.

- *Wat is voor jou vrije tijd?*

Als ik geen huiswerk heb. Ik heb toch nog genoeg vrije tijd. Ik doe mijn huiswerk eerst als ik thuis ben en dat is niet veel en dan heb ik de hele avond vrij om te voetballen en andere dingen te doen.

- *In de lagere school meer of minder lezen?*

Dan las ik nog veel strips. Ik ben lid van de bib en ging dan altijd strips halen in de bib. Nu ben ik de kaart kwijt en ik ga niet meer terug. Echt een boek van bib lenen deed ik niet, ik deed dat toen ook niet graag. Nu lees ik zelfs geen strips meer. Ik heb er ook geen tijd meer voor. In de lagere school speelde ik niet echt voetbal en had ik tijd om strips te lezen, ik wist niet wat te doen en begon dan een strip te lezen. Ik meer had vrije tijd, minder hobby's in de lagere school. Nu mag ik dat zelf bepalen.

- *Als je dan toch een boek moet kiezen, waarop baseer je je?*

Mag niet te dik zijn, moet actie in zitten, de achterflap lees ik daarvoor en daarop baseer ik me.

- *Werd je als kind voorgelezen?*

Neen, wij speelden altijd samen. Mijn ouders lazen me niet voor. En mijn ouders lezen zelf ook geen leesboeken.

- *Jij leest wel voor aan je zus?*

Ja, ze vragen dat soms eens en dan moet ik strips voorlezen. Zij hebben de kriebel echt te pakken. Zij lezen veel, ze gaan naar de bib met de klas en komen dan thuis met een zak vol boeken, drie à vier boeken om de twee weken. Zij lezen vaak aan de eettafel en ook in hun bed. Om rustig te zitten.

- *Hoe ben je beginnen lezen?*

In het eerste leerjaar begin je te lezen en dan moesten we ook boekjes beginnen lezen.

- *Zit je veel/ weinig aan de computer?*

Soms eens om iets op te zoeken, en ook om op msn te zitten. Maar aan de andere kant heb ik ook een gsm om mijn vrienden te contacteren. Dus niet zoveel msn.

Het is natuurlijker leuker om je vrienden in het echt te zien.

- Playstation is populair bij jou, speel je dat zoveel?

Ik heb alle consoles/spelen van playstation, dus zit ik daar heel veel op. Allé ik kan niet altijd spelen, ben afhankelijk van mijn broer, dat staat op zijn kamer. Toch speel ik er veel op, alleen of met mijn broer. (2u per dag)

- Heb je een bepaald plekje waar je leest, tijdschriften en strips voor jou?

In mijn bed, 's avonds net voor ik ga slapen, lees ik af en toe. Je bent dan op je gemak. Als er lawaai is rondom me dan kan ik niet goed lezen. Ik lees dan meestal tot ik in slaap val.

- Belangrijkste hobby?

Voetbal, ik doe dat graag en dan zie ik mijn maten. Je kan er ook in bewegen en ik beweeg graag. Nog liever dan het stilzitten met de playstation. Toch doe ik dat ook veel.

Ook ga ik gaan basketten dan zie ik ook mijn vrienden. Ik vind dat belangrijk.

Als je leest kan je daar niet over praten en meeste van mijn vrienden lezen niet echt leesboeken. Leuker om samen iets te doen, dan elk alleen een boek te zitten lezen.

- Waarover heb je het dan met je vrienden?

Er wordt eerder over tv gesproken, zo van die films dat je bespreekt en soms over die tijdschriften. Maar zeker niet over leesboeken. Ik weet niet of ze lezen of niet.

- Wat is ontspanning voor jou dan? Als jij een tijdschrift leest, ervaar jij dat?

Voor mij is dat eens goed lachen. Als er iets grappigs in staat, vind ik dat ontspannend.

Arne

- Jij leest niet graag, maar toch eens af en toe een boek dat niet voor school opgelegd is.

Soms brengt mij moeder wel eens een boek mee. Maar ik vind lezen in het algemeen saai. Dat gaat niet vooruit. Ik lees eigenlijk voornamelijk enkel de boeken van school.

- Graag teksten op internet en ook strips?

Ik lees ook graag boeken die we moeten leren. Het zijn interessante boeken omdat het me interesseert. Een strip is overzichtelijk een boek is altijd tekst. Op de computer, dat is verminderd en dan surfte ik wel eens op internet.

- Welke boeken liefst, welk genre?

Harry Potter vind ik wel leuk omdat het spannend is, er zit actie in. Ook oorlogsverhalen en avontuur zijn de genres voor mij.

- Geen fantasie?

Bij Harry Potter is dat zo wel allemaal goed uitgelegd en kan ik het me goed inbeelden. Het is meer science fiction. Bij overdreven fantasie kan ik niet volgen. Het is soms echt te. Bij Harry Potter wordt alles uitgelegd, je kan je het perfect inbeelden. Bij andere fantasie is het te raar, ik kan me dat niet inbeelden.

- De lijst op school?

We mogen eigenlijk kiezen wat we lezen.

- Hoe kies je een boek?

Vooraf de titel en de kaft moet aantrekkelijk zijn. Ook de dikte, het mag niet te dik zijn. Ik lees ook eens de achterflap.

- In de lagere school?

Ja ik werd vooral gestimuleerd door de leerkrachten. We moesten leesmarathons doen. We moesten veel meer lezen. De leerkrachten stonden daar veel bij stil.

Ook had ik meer tijd in de lagere school. Ik heb nu meer andere dingen in de vrije tijd te doen die ook leuker zijn en ook heb ik nu meer huiswerk. Allé, nu heb ik niet zoveel hobby's meer, maar ik zit liever aan de computer enzo. Ik kan me vooral amuseren op mijn eigen.

- *Jij hebt dus niet veel andere hobby's?*

Neen, maar computeren enzo zijn voor mij mijn hobby's, zo eens een spelletje. Niet voor msn enzo, opzoeken en surfen op het net. Als ik iets wil te weten komen dan zoek ik vaak iets op internet op.

- *Waarom niet voor msn?*

Oh, ik zie die hier en ik doe dat niet voor contacten.

- *Ben je lid van de bib?*

Ja, maar ik ga er niet meer naartoe. Heb ergens nog een kaart maar weet niet meer of die geldig is.

- *Lezen je ouders?*

Mijn mama leest veel romantische verhalen.

Mijn ouders stimuleren me wel om een boek te lezen. Ze vinden het goed dat ik lees in plaats van de tv te kijken dat voor de ogen.

- *Ben je ooit voorgelezen geweest?*

Neen

- *Plekje om te lezen?*

Soms eens overdag op mijn bed. Daar zit je daar rustig. Soms ook eens 's avonds voor ik ga slapen.

- *Tv*

Je ziet de beelden, in boeken niet. Dat is ook zo in strips. Nu kijk ik wel vooral tv, vorig jaar was dat de computer vooral.

- *Waarom dan toch soms eens lezen?*

Tegen de verveling en omdat het spannend is. Om de tijd te verdrijven. Spanning is zo een beetje actie enzo. Dat maakt een boek net interessant als er iets gebeurt.

- *Wat is voor jou ontspanning?*

Je lichaam die ontspant, je komt tot rust.

- *Hoe beginnen lezen?*

Vooraf door school in het lager. We werden vooral dan gestimuleerd. Maar ook mijn ouders.

- *Vrienden die lezen?*

Dat weet ik niet. Er wordt daar niet over gesproken. Over films en tv wordt er heel wat gesproken. Minder over tijdschriften.

Enio

- Jij leest niet graag omdat het saai is.

Ik heb dyslectie en als ik dan van die kleine letters zie, dan kan ik er helemaal niets van lezen en dan snap ik er niet van. De krant is helemaal niet te lezen. Strips zijn ook niet te lezen.

Echt saai vind ik het eigenlijk niet. Er bestaan wel veel toffere dingen natuurlijk. Maar het is gewoon te moeilijk voor me. Mijn ogen doen pijn en kan ik niet meer volgen. Een boek met grote letters is voor mij wel noodzakelijk. Maar misschien als er meer boeken aangepast zijn, zou ik een beetje meer lezen. Maar dan nog is het moeilijk om met te concentreren.

- Welke media dan wel ok?

Een film is voor mij ideaal. Ook om mijn talen te leren. Nu kan ik goed engels omdat de meeste films en programma's in het engels zijn, zo leer ik dat, ik kan toch de ondertitels niet volgens, dat gaat veel te rap voor mij. Dat is goed voor mijn Engels hé.

Ook tijdschriften als Gunks lees ik ook wel. Het zijn heel korte artikels over spelletjes. Die zijn net lang genoeg om me die tijd te concentreren. En het is ook zeker dat het me interesseert. Je snapt het hé. Sommige boeken weet je niet waarover het gaat, terwijl bij die tijdschriften is dat mijn interesse. Ook auto's enzo. (Daarom ook de richting elektro mechanica)

Ook playstation

Vroeger keek ik minder tv, ik zit meer aan de computer om te msn'en. Om te babbelen met mijn vrienden. Ik vind dat ik daar ook meer dingen van bij leer, ik kan ook dingen voor school opzoeken, dingen die me interesseren. En dat contact vind ik met mijn vrienden wel belangrijk.

- Andere hobby's?

Ik doe eigenlijk veel; Basketten, autoshow's gaan, gamen, msn en naar vrienden gaan,...

Ik kom graag onder die vrienden. Ik heb daar echt vrienden in. Maar ik sport heel graag en wil er zoveel mogelijk uitoefenen. Ik kan dat ook goed.

Ook doe ik soms aan modelbouw, maar daar moet je echt veel tijd voor hebben en de laatste tijd ben ik daar niet echt toe gekomen. Ik ga toch liever met vrienden gaan sporten hé. Ik deed dat modelbouw vooral in de lagere school, maar nu heb ik ook te veel huiswerk om dat te kunnen doen. Het is iets voor in de vakantie.

- Dus als ik het zo mag horen, heb je niet veel tijd om te lezen?

Neen, maar dat is ook veel saaier ten opzichte van al die andere hobby's. Dus maak ik daar geen tijd voor, 'k stop dat in die andere hobby's.

- Tv en boek?

Tv natuurlijk. Je hebt daar beeld en ik kan dan ook beter volgen. Je moet ook niet altijd opletten. Bij een boek moet je altijd mee zijn en als je niet mee bent bij een tv-programma kan je eigenlijk direct terug volgen omdat er ook veel beelden zijn. En ook voor mij ondertitels kan ik niet lezen, maar ik kan dan ten minste meevolgen met het geluid. Nu kijk ik zelfs graag naar Engelse films, vroeger niet, maar heb het zo geleerd.

- Jij leest voornamelijk om iets bij te leren?

Ja, die schoolboeken hé. En voor mij is dat zeker leren, want ik moet daar echt lang over doen. Het zou gemakkelijker zijn moest iemand dat voorlezen. Maar daarom luister ik goed in de les, ik moet wel hé.

- Waarom zou je dan wel lezen?

Om de verveling tegen te gaan. Nu ga ik sneller naar boven om eens iets te lezen. Dan lees ik in Gunks als mijn zus aan de computer zit. Zo van die korte stukjes.

- Wat vind je van de lijsten van de school?

Wel, wij mogen kiezen wat we lezen en eigenlijk lees ik die dan ook niet. Dat weten de leerkrachten nu ook dat je gemakkelijk aan een boekbespreking op internet geraakt en dus moeten we het boeken nu wel lezen zodat we een toneeltje kunnen maken.

- Waarop baseer je je om een boek te selecteren?

De cover, ik ben gericht op het genre horror. Voor mij leest dat gemakkelijk. Je weet eigenlijk wat er al een beetje zal gebeuren. Terwijl er zo van die boeken bestaan van 'tien jaar later'. Voor mij is dat te moeilijk, ik kan dan zeker niet volgen. Zo van die flitsen is te moeilijk. Ik lees de achterflap niet enkel de cover en de titel. Zo van die oorlogsboeken zijn echt saai, dat is zo met van die flitsen en veel te informatief. Voor mij is science fiction ook interessant. Bv. Starwars is wel in orde. Zo technologie dingen, ik interesseer me daar voor. Zo van die dingen

in de toekomst. Dat kan ik wel volgen. Het kan ook in de toekomst gebeuren. Ik heb nog wel veel fantasie (inlevingsvermogen) om me dat te kunnen inbeelden.

Het genre fantasie vind ik niet leuk, dat is zo niet van deze tijd, je moet je daar te veel bij voorstellen. Drama is zo langdradig. Romantische verhalen lees ik soms graag, maar dat is soms zoveel van hetzelfde. Maar je kan er je in inleven. Ook van die oude verhalen lees ik graag. Zo Middeleeuws dat is leuk. Te informatief is niet leuk. Voor mij hoeven de data niet te kloppen, maar het moet een beetje actie inzitten. Zo van vroeger dat is leuk, zo'n legende.

- Lezen je ouders?

Neen, mijn vader zo wel eens af en toe, maar mijn moeder niet. Dan leest mijn vader zo van die oorlogsverhalen en heel informatieve boeken.

- Heb je een boekenkast?

Neen, wel zo'n stapel Gunks, maar geen boeken, neen.

- Ben je zelf voorgelezen geweest?

Ja heel veel zelfs. Met zo'n ondersteunende tekeningen. Zo kon ik dat goed volgen.

- Lager onderwijs meer lezen?

Bij mij is dat niet echt het geval en ik ben er ook van overtuigd dat sommigen dat niet durven toegeven om stoer te doen. Voor mij ligt het ook anders hé, ik wil wel, maar dat lukt niet echt goed en dat is niet motiverend, dus daarom lees ik minder dan in het lager. Het is wel zo dat in de lagere school meer moeite gedaan werd om aangepaste boeken te kunnen lezen. Er waren nog enkele andere die niet goed konden lezen en door die aangepaste boeken was dat wel gemakkelijker. Ook stimuleerden de leerkrachten ons mee om te lezen.

Nu in het middelbaar hebben we ook meer huiswerk hé.

- Zou je nu meer lezen moest het niet zo moeilijk zijn?

Ik lees nu voornamelijk bijsluiters, tekstjes van elektrische apparaten, daarom ook mijn richting elektro mechanica, dat interesseert me allemaal. Maar leesboeken zou ik niet meer lezen. Er zijn leukere en interessantere dingen.

- Lid van de bib?

Ik ben lid, maar gebruik de kaart niet meer, in de lagere school wel. Dan nam mijn mama mij wel mee.

- *Welk plaatsje lees je vooral?*

Ik heb een plaatsje aan het raam van mijn kamer. En dan kan ik wat naar buiten kijken. Maar ook zit ik soms op mijn bed om eens iets te lezen. Ik wil daar alleen zitten en dat zorgt voor rust.

- *Wat is voor jou juist ontspanning?*

Dat is voor mij ook inspanning doen, voor mij is dat net hetgeen dat ontspannend werkt, je doet bijvoorbeeld een sport en dat leidt tot ontspanning. Na een fysieke inspanning komt voor mij innerlijke ontspanning. Voor mij is lezen niet onspannend, ook met mijn dyslectie leidt dit net tot mentale inspanning.

- *Hoe beginnen lezen?*

Mijn buurjongen kocht Gunks en dan vroeg ik waar ik dat kon kopen en dan ben ik daar ook om geweest. Het is leuk om daar dan ook met vrienden over te spreken. Maar op school spreken we daar niet echt over.

- *Waarover dan wel?*

Vaak over sport van op tv, voetbal en basket wordt er vaak gesproken.

- *Favoriete hobby?*

Vroeger deed ik judo, maar het is leuker om te basketten in groep en we komen allemaal goed overeen, we hangen aan mekaar. Judo was zo één tegen één en dat is direct anders hé. Basket is socialer.

Gilles

- Jij leest veel?

Ja, vooral als ik op reis ga lees ik veel, maar ook onder het jaar. Detectives vooral. Dat is een genre dat ik heel interessant vind. Het is spannend, er is actie en ik kan er me in inleven.

- Je zegt dat het leuk vindt, waarom?

Eigenlijk vind ik dat het heel leuk tijdsverdrijf. Vroeger ging ik meer informatieve boeken lezen. Nu is het vooral voor ontspanning, eens wegvluchten van de dagelijkse drukte. Ik vind het ook heel leuk om voor school een boek te lezen, je mag er dan ook iets rond maken hé. Lezen vind ik leuk zolang ik me maar in een verhaal kan inleven, zo met die actie en in het echt dat dat ook kan gebeuren. Maar ook vind ik het plezierig, vooral door me er in in te leven. Er staan veel dingen in die in het echt kunnen gebeuren en ook soms echt grappige dingen.

- Waar?

Lees vooral in mijn bed, maar ook in de zetel. Maar alleen in de zetel als het rustig is in de living. Ik ben liefst alleen als ik lees. En in mijn bed kan ik lezen tot ik in slaap val.

- Stripverhalen?

Je kan je nog meer in inleven, door de prenten. En het is een korte manier om te ontspannen. Bij leesboeken is dat langer.

- Wat is jouw mening over fantasie, over dat genre?

Ik lees wel graag fantasie, maar er moet een zekere link zijn met de echte wereld, het kan echt gebeuren. Als mijn boeken uit zijn en ik heb niets anders, lees ik zelfs de sprookjes terug. Ook lees ik graag spionage, avontuur. Ik heb graag nog wel actie verhalen.

- Tv?

Het hangt ervan af, maar meestal lees ik wel meer. In een boek kan ik me beter inleven. Maar toch in sommige programma's kan ik me ook soms beter inleven omdat je beelden hebt en je ziet alles bewegen. In een boek moet je meer je eigen fantasie gebruiken, je kan je eigen

personages creëren, je moet je beelden zelf verzinnen. Op tv zijn de personages zo en niet anders en dat vind ik minder leuk.

- *Andere hobby's?*

Ik speel ook tennis. Maar dat is om me te ontspannen aan de hand van beweging. Ook rij ik soms met de cart. Ik vind me meer in een individuele sport. Het is wel in clubverband, maar niet voor de sociale contacten. Ik speel ook graag alleen buiten.

- *Wat vind je van de lijsten die je op school krijgt?*

Je mag kiezen, maar je moet het wel vragen

- *Hoe een boek gaan selecteren?*

Titel en achterflap

- *Leest er iemand bij je thuis?*

Iedereen leest eigenlijk bij ons thuis, mijn mama en mijn papa. Ik ben heel sterk gestimuleerd geweest om te lezen, die leescultuur is echt aanwezig. Ik ben ook voorgelezen, meestal door mijn vader.

- *In de lagere school ook gestimuleerd?*

Op school konden we ook altijd lezen, als je klaar was met een werkje mochten we altijd lezen.

- *Nu meer?*

Ik maak daar tijd voor, als ik nog maar tijd heb lees ik. Voor mij is dat wat hetzelfde gebleven. Ik lees gewoon heel veel, als ik tijd heb. We hebben nu idd meer schoolwerk, maar ik mag nu ook langer opblijven, dus kan ik eigenlijk evenveel lezen.

- *Lid van de bib?*

Ja

- *Computer?*

Soms voor taken zit ik wel op de computer.

- *Spreek je daar soms met vrienden over?*

Neen, het gaat meestal over tv. De kans is ook groter dat we hetzelfde gezien hebben, dan hetzelfde boek gelezen.

Arne

- Leest niet zoveel?

Op reis in de vlieger,

- Waarom geen leesboeken?

Te dicht op elkaar, staan geen prenten in.

- Je hebt daar geen tijd voor?

Gaan werken bij mijn Nonkel, voetballen in competitie, ook veel crossen voor de moto en rijden met de fiets. Ik zit niet graag stil. Ik doe altijd eerst mijn huiswerk en doe ik zo van die dingen. En ik heb nu zelf een moto en cross daar veel mee. Ook daarom dat ik ook die richting doe, om aan de moto's te kunnen werken.

- Huiswerk in de lagere school?

Ik had meer huiswerk in de lagere school. Meeste huiswerk doen we nu in de klas.

- Meer gelezen in de lagere school?

Ja, dat wel. Wel werden we gestimuleerd om in de lagere school te lezen. Nu zit iedereen meer op internet hé. Het laatste uurtje moesten we ook altijd lezen op school. Maar thuis las ik niet meer. Alhoewel ik dan wel wat tijd had soms om eventjes te lezen. Iedereen heeft nu ook veel meer hobby's. Nu lees ik soms spontaan in de leesklas strips. Dat lees ik dan wel graag.

- Waarom lees je dan die strips?

Tegen de verveling, dat is ontspanning. Het is beter dan te zitten niksen.

- Waarom geen leesboeken?

Saai, ik heb niet veel tijd over en er zijn leukere dingen te doen. Ik val daar van in slaap. Bij lezen moet je zo denken. Je moet mee zijn met het verhaal. Het vraagt veel inspanning en als je dat te lang laat liggen ben je dat dan allemaal vergeten.

- Word je thuis gestimuleerd?

Neen, ik moet niet lezen.

- *Wil je tijd maken voor lezen?*

Neen, voetbal zet ik niet opzij daarvoor. Ik doe het heel graag en kom graag onder mijn vrienden.

- *Tijdschrift*

Soms eens de dag allemaal lees ik om te weten te komen wat er op tv is, ik lees dan wat er gaat gebeuren. Alleen dat lees ik.

- *Genre?*

Thriller, oorlogsverhalen, er moet actie in zitten.

- *Veel computer?*

Zo msn'en en heel soms om eens iets voor school op te zoeken. Ik chat ook wel niet veel, spreek liever in het echt af. Tv kijk ik niet zoveel. Ik kom liever onder mijn vrienden.

- *Selectie van een boek?*

Kijken op de tekening en dan de achterflap beginnen lezen.

- *Naar de bib?*

Nu al twee jaar niet meer. We hebben een boekenkast thuis en daar lees ik zelfs niets meer van. Maar dan moet ook geen lid zijn hé.

- *Lezen je ouders?*

Ja papa, als hij van zijn werk komt, leest hij eerst om tot rust te komen.

- *Boekenlijsten?*

We mogen kiezen

- *Ben je voorgelezen geweest?*

Ja , dan ben ik ook zelf beginnen lezen, maar dat heeft niet lang geduurd.

- *Fantasie?*

Ben daar gewoon niet geïnteresseerd, het is niet echt.

- *Waar lees je?*

Ik zit heel graag aan mijn bureau. Ik lees dan soms eens, maar ook vooral om huiswerk te maken. Nu wel minder omdat we minder huiswerk hebben. Ik lees dan mijn schoolboeken. Ik wil niet in de living zitten, het is daar niet rustig en dan is het niet stil, iedereen zit daar te praten. Maar als ik een beetje wil rusten en lees dan een strip, zit ik ook wel op mijn bed. Dat is knusser en het is een nieuw stapelbed.

- *Wat is ontspanning voor jou?*

Buiten zijn, buiten komen, met vrienden buiten zijn.

- *Prioriteit in je hobby's?*

moto crossen, maar aan de andere kant is het wel toffer om in ploeg te voetballen. Voetballen doe je in de ploeg, dat is toffer, alleen is maar alleen. Sociaal contact is belangrijk.

- *Vrienden lezen?*

De meeste hebben over spelletjes van op de computer, maar ik doe dat niet.

Yourick

- Waarom lees je?

Als ik ga slapen neem ik graag een boek vast. Vooral lees ik waargebeurde verhalen Omdat dat zo realistisch is, op die manier weet je wat er gebeurt in de wereld. Het moet spannend zijn anders wordt het op de duur saai.

- Je leest graag strips?

Het leest vlot en er staan veel prenten in

- Je leest ook graag fantasie?

Ik heb zelf ook heel veel fantasie. Ik kan me door die vele fantasie ook van die onrealistische zaken inbeelden.

- Ben je een boek aan het lezen?

Neen, geen zin. Ik heb een psp gekregen

- Moet je voor school een boek lezen?

Onlangs hebben we een gelezen de bende van wezel. Over een waar gebeurd verhaal Dat was een mooi boek. Over een bende die van alles uitspookt

- Hoe heb je dat boek gekozen?

Het was waar gebeurd, ik heb de achterflap gelezen en dat zag ik wel zitten om te lezen.

We mogen kiezen, meestal kies ik voor avontuur

- Je leest ook teksten op het internet?

Ik lees over dieren. Ik koop graag kikkertjes en via internet kom ik er vanalles van te weten. Maar ik mag er niet zoveel meer houden. Ik heb 50 dikkopjes en 20 kikkers.

Ik laat ze ieder keer vrij en ik moet er goed voor zorgen, ik moet ze plankton geven

Ze zijn klein, als ze iets groter zijn laat ik ze vrij. Ik heb een grote kom. Ik zet wat schuin anders verdrinken ze. De eerste keer zijn ze verdronken. Ze springen in het wild rond

- Je leest wel graag maar je hebt nog veel hobby's

Basket spelen en MotoCross. Ik rij graag op de velden of op parcours.

- Speel je basket in clubverband?

Ja in Oostrozebeke. Er zitten nu veel maten van mij. Ik speel graag in groep.

Het is maar als ze in waregem zitten dat ik ze zie, ik zou ook graag naar Waregem gaan maar ja...

- Je speelt ook voetbal, competitie?

Neen, met maten thuis de woensdag.

- Mag ik stellen dat je een groepsmens bent?

Ja, maar ik doe ook graag aan motorcross en dat is alleen. Maar misschien begin ik met een clubje zoals in het echt. Maar ik ben bang dat er één op mij zal vallen. Maar al oefenend leer ik het hé. Motorcross is dan ook mijn lievelingshobby.

- Je leest wel graag, maar het staat niet tussen je hobby's

Ja, maar het is niet echt een hobby. Ik doe het als het saai is op TV

- Liever TV dan een boek?

Ja, voor de simpsons. Leesboeken zijn erg lang, en amper prenten

- Als je een boek kiest .

Ik kijk naar de kaft en de achterflap

- Lezen je ouders?

Neen

- Ben je voorgelezen geweest als kind?

Ja, telkens toen ik ging slapen, tot ik 6 was hebben ze me voorgelezen omdat ik dat leuk vond

- Moest je dan ook eens zelf lezen?

Ja

- *Als je voorgelezen geweest bent, je hebt zelf mogen lezen, gaf dat een motivatie om in de lagere school zelf te lezen?*

Ja iedere week moesten we een test afleggen en als je geen 10 haalde moest je naar een leerkracht die je hielp met lezen. Dat was wel goed, iedereen was er ook door

- *Las je meer in het lager dan nu in het middelbaar?*

Ja , in het lager moesten we ieder week een boek lezen, dat moesten we dan samenvatten

Nu moeten we dat niet meer doen en ja, ik heb nu een cross moto gekregen

Een ook een vijver met kikkers

Ik heb nu meer hobby's dus in het lager kon je vlugger een boek vastnemen

En we hebben ook meer huiswerk dan in de lagere school, en soms komt dat allemaal samen op dezelfde dag , dan heb ik geen tijd om naar mijn kikkers te kijken en dan gaan ze dood

- *Je favoriete leesplekje?*

Ja, mijn bed, ik heb daar zo'n lichtje. Vooral om in slaap te vallen, mijn ogen vallen daardoor dicht. Er zijn niet echt andere plaatsen, de living is te druk, tv staat te luid, mijn zus is daar dan ook bezig en zo kan ik me niet concentreren. Ik heb rust nodig om te lezen

- *Je zou meer TV willen kijken dit omdat school saai is*

Ja soms geven ze oefeningen die je totaal niet moet kunnen voor hout en je krijgt daar dan huiswerk van waardoor ik niet naar tv kan kijken.

- *Zit je veel naar de TV te kijken?*

Een uurtje daags, maar ik zou graag meer tv willen kijken, anders mis ik enkele leuke programma's.

- *Zit je veel op de PC?*

½ uur tot ¾ uur per dag. Om er spelletjes te spelen

- *Waarover spreek je met je vrienden?*

Ja over tv, zeker als het grappig was. Over boeken wordt nooit gesproken.

- *Ik lees hier dat je babysit, moet je dan soms voorlezen?*

Ja, ik lees toch regelmatig voor. Ik ben zelf ook voorgelezen geweest dus ik weet wat het inhoud

- Is dat de kriebel geweest om zelf beginnen te lezen? (voorlezen)

Voorlezen voor iemand anders is echt tof, zeker voor kleine kinderen

- Is het vooral in de lagere school dat je lezen tof vond?

Ja, ik had dan een boek met allemaal prentjes. Op school mochten we lezen en ook mama en papa hebben me daarin gestimuleerd

- Wat is ontspanning voor jou?

Ontspanning, dat is computer en TV

- Je zegt toch als je een boek leest dat dat toch ook een beetje ontspanning is.

Het hangt ervan af welk boek. Als het voldoende spannend is

- Wat is spannend?

Actie, als ze vechten e.d. en als dat waar gebeurd is...

Soms ben ik daar zelfs niet goed van

- Lezen er veel vrienden?

Neen

- Wat is uw prioriteit van uw hobby's?

MotoCross

Als ik naar huis ga en als ik weg geweest ben lees ik nog een blaadje

- Je vind je evenwicht terug tussen enerzijds je vrienden en anderzijds het lezen als ontspanning?

Ja, dat is het.

Jens

- Welke richting volg jij?

Elektro mechanica, ik zou daar graag later iets mee willen doen.

- Jij bent een lezer, ben je een boek aan het lezen?

Nu niet, ik heb net een boek uitgelezen. Het dolfijnenkind van Patrick Lagrou
Ik heb het boek al enkele malen gelezen.

- Wat vind je zo fijn aan dat boek?

Je kan je enorm inleven in dat boek

- Waarom lees je graag?

Tegen de verveling, en ik vind het plezant. Het is ontspannend, ik leef daar in mee, het kunnen meegaan in een personage

-Toch lees je liever een strip? Waarom?

Het leest snel, het is rap uit. Aan een boek zit je snel 5u aan of zelfs een paar dagen, een strip daarvan kan je er gemakkelijk 4 op een dag lezen.

-Tijdschriften lees je ook graag.

Ja soms. Bijvoorbeeld: StreetTuner

-Je kiest voor het genre avontuur.

Ja avontuur, ik ga zelf ook graag op reis en films lees ik ook heel graag, Vietnam e.d.
Ik heb al redelijk wat genres gelezen en vind de meeste goed...

-Wat vind je van fantasie

Er zitten erbij , maar ook die ik niet mooi vind

-Wat is een perfect boek voor jou?

Een boek met veel actie in, over de oorlog. Toffe achterflap

-Heb je een lievelingsauteur?

Patrick Lagrou. Ik vind bijna al zijn boeken goed. Ik heb ze wel nog niet allemaal gelezen maar die ik heb gelezen vind ik wel goed.

-Lees je nu meer of minder dan toen je in de lagere school zat?

Minder. School, er is meer werk voor school! Zeker in de richting elktro mechanica schiet er niet zoveel tijd over

-Zat je vorig jaar ook in dezelfde richting?

Ik heb vorig jaar moeten kiezen tussen elektro en elktro mechanica. De meesten van onze klas zijn in onze klas gebleven, enkelen zijn overgestapt. We hebben maar een 6uurtjes praktijk

-Je leest graag boeken, je leest ook graag boeken voor school

Ja, vorig jaar was het nog met een lijst, het was wel een grote lijst.

-Toch kijk je liever TV

Ja

-Waarschijnlijk vooral kranten en tijdschriften?

Ja, meestal kranten om de laatste nieuwtjes te weten te komen

-Vind je dat belangrijk, de laatste nieuwtjes?

Ja het is wel interessant om er iets over te weten, als je iets hoort weet je dan toch over wat het gaat. Wat het dan ook inhoud.

-Je schrijft dat je het leuk vindt om gezellig in een hoekje te lezen, welk hoekje is dat dan?

In mijn kamer, we hebben enkele zitzakken met een tapijtje en een zitzak en een dekentje, mijn zus heeft dat ook. Zij leest ook veel. Het is daar gezellig en rustig
Ik lees soms ook in bed voor het slapengaan.

-Als je in de bib een boek moet kiezen: waarop let je?

Meestal de achterflap van het boek, dat lees ik meestal

Als ik iets gehoord heb van een boek dan zal ik ook even kijken.

-Je mama leest redelijk veel

Inderdaad, mama leest vooral tijdschriften en ook soms leesboeken. Papa leest soms eens een leesboek, maar meestal de krant.

-Hebben je ouders jou voorgelezen?

Neen

-Hoe ben je beginnen te lezen?

In de lagere school moesten we altijd een boek lezen, daardoor is mijn interesse gegroeid
In ieder klas was er ook een klein bibliotheekje

-Je doet nog karate, waarom beoefen je dat.

Ik vind dat leuk en ook dat zijn allemaal vrienden.

-Je ziet lezen ook als een hobby, wat als je één hobby er zou moeten uitkiezen?

Ik zie lezen meer als ontspanning, niet echt als hobby

-Wat is het verschil tussen een manier van ontspanning en hobby

Lezen doe je wanneer je wilt, wanneer het past. Een hobby heeft een vast uur, plaats

-Je doet ook aan mountenbike, Ook in groep?

Neen, alleen

-Doe je meer hobby's nu dan vroeger?

Dat zijn nog steeds dezelfde.

-Als je één mag kiezen

Karate. Ik doe dat al 4 jaar, ik heb de groene gordel

Ik zou ook nog bruin en dan zwart willen hebben. Je mag het wel niet gebruiken, alleen als verdediging anders lig je eruit. En ook het zijn mijn vrienden hé.

-Heb je bij lezen ook een sociaal netwerk? Kan je daar met iemand over praten?

Nee, niet echt. We praten over films enzo. De kans is ook groter dat je samen naar een film gaat kijken

- Lezen er veel vrienden?

Niet zo veel

- Waar vind je die vrienden?

Op school.

-Computer en TV

Dat gebeurt ja; Dat is wel eens plezant

-Liever TV dan een boek lezen, Hoe komt dat?

Als je iets aan het volgen bent dan wil je vervolg niet missen

Het vergt niet zoveel energie dan een boek lezen

-Je vindt van jezelf dat je weinig aan de PC zit, je zou er graag wat meer aanzitten.

Ja, ik zit soms op msn met mijn vrienden, meestal is dat ongeveer een uurtje per dag

-Vind je chatten belangrijk? Of zoek je liever je vrienden op?

Belangrijk neen, het is natuurlijk altijd beter in het echt

-Je hebt een boekenkast, heb je die al allemaal gelezen?

Ja

-Je werd als kind voorgelezen door je mama

Ja soms. En soms door mijn grootouders. Ik lees ook voor aan je broertje

-Was je vroeger meer beïnvloed door je ouders als je een boek koos?

Ja dat klopt, nu is dat wel plezanter omdat ik ze zelf kan kiezen

-Mag je zelf je hobby's kiezen?

Ja

Schane

- Jij leest graag, je bent een lezer?

Ja, maar eigenlijk voornamelijk strips. Boeken zijn veel te dik, het duurt te lang en het is te langdradig, terwijl een strips daar zit avontuur in! Er zitten ook afbeeldingen in . Af en toe lees ik een boek, meestal voor school. Boeken zijn soms niet interessant en omdat boeken te dik kunnen zijn

- Welk boek vind jij een interessant boek?

Boeken van Anthony Horowitz, af en toe vind ik dat wel leuk om daar even in in te leven

- Waarom lees je de joepie?

Ontspanning, er staan soms interessante dingen in

- Je leest ook teksten op het internet

Ja, voor school als ik iets moet opzoeken

- Je leest graag maar er zijn ook nog veel andere hobby's?

Vissen, in competitie. Je moet van 's morgens tot 's avonds zo veel mogelijk vissen proberen te vangen. Wie het meest aantal vissen en kilo's gevangen heeft op een dag heeft gewonnen. Ik zit meestal niet zo ver van de eersten maar ja, het kan nog altijd beter

- Zijn er hobby's die je in groep uitoefent?

Badminton, in Oostrozebeke en fietsen doe ik ook soms met mijn buur. Zo zit ik nog eens in compagnie.

- Je leest soms om iets bij te leren en soms voor de ontspanning

Voor te ontspannen lees ik een boek Anthony Horowitz, omdat ik dan volledig weg ben in het verhaal. Om bij te leren is dat veelal voor school een opzoeking of zo. Ik lees daar af en toe iets van, niet omdat het moet maar puur uit interesse

- Als je in de bib komt en je moet een boek kiezen, waarop ga je je baseren?

Meestal zoek ik per thema, vb griezelverhalen, avontuur, dan kijk ik naar de dikte en dan wie naar de schrijver. Daarna lees ik de achterflap en als hij mij aanstaat neem ik dat boek mee

- Ben je ooit voorgelezen geweest?

Ja, toen ik heel klein was door mijn opa

Vroeger kon ik niet echt lezen, ik ben beginnen lezen door school, en zo ben ik dat blijven doen

- Lezen er veel thuis?

Ja, mijn zus leest ook veel boeken

Mijn mama heeft boeken over de geschiedenis en daar lees ik ook soms in

- Anderen hobby's?

Badminton, gitaar, ik spreek ook vaak met vrienden af.

- Speel je in bandje?

Nee, nog niet. Vorig jaar was er hier een stagiair er stond hier dan een drumstel, elke keer hij les gaf daarover vond ik dat zeer interessant.

- Kijk je ook veel Tv of gebruik je de PC?

Ik doe dat vooral 's avonds, van 19-20u ongeveer.

SMS'en, van mijn ouders mag ik geen GSM hebben dus doe ik het via de PC. De PC zou ik kunnen missen

- Mis je veel zonder gsm?

Af en toe wel, vb als er een meisje vraagt naar mijn gsm nummer...

Dan moet ik zeggen ik heb er geen

- Je leest maar vooral voor jezelf?

Ik neem gewoon een boek en ik lees als het mij past, zo ook voor TV

Vroeger keek ik veel meer TV

- Klopt het dat je meer lezen tijdens het lager dan in het secundair?

Ja, je moet meer leren in het secundair, als ik thuis kom na school kruip in direct achter de schoolboeken

- Je bent gestimuleerd geweest door leerkrachten?

Ja, ik kon vroeger niet goed lezen, ik had slechte punten voor Nederlands

Ik heb lessen moeten volgen op school van mijn ouders. Ik heb dat onderhouden en nu lees ik vlot

- Heb je een leeshoekje?

Nee

- Je schrijft hier de zetel en mijn kamer

Ja, mijn zetel is weg hij staat nu op de hobby kamer. Maar ik lees nu op mijn bed

- waarom lees je daar?

Je zit daar rustig

Als je beneden zit, ma begint aan de afwas, pa komt thuis, ...

- Wat is jouw definitie van ontspanning?

Op je gemak zijn

- Lezen er veel van je vrienden?

Neen, dat is iets van mezelf

- Over wat praten jullie dan vooral?

Meisjes, TV, films

- Waarom ben je beginnen te lezen?

Door school vroeger

- Heb je andere prioriteiten tijdens je vrije tijd?

Gitaar, dat doe ik het liefst

- *Wat vind je van andere genres*

Avontuur vind ik wel plezant

- *Drama*

Dat duurt te lang en het is te triestig

- *Waargebeurde verhalen*

Dat vind ik wel leuk

- *Fantasie*

Dat past een beetje bij griezelverhalen

- *Hebben je ouders soms een keuze gemaakt welke boeken je zou lezen?*

Neen, ik wist wat ik wou lezen

- *Mag jij je hobby's zelf gaan bepalen?*

Mijn pa vist ook dus dat is geen probleem

- *Je leest tijdschriften?*

Ik kan dat wel missen, maar het is toch interessant om weten, vb het reilen en zeilen van een muziekgroep,

- *Je leest liever tijdschriften dan kranten?*

Ja

- *Worden die zaken ook onder vrienden besproken?*

Af en toe wel

- *Het perfecte boek*

Overleven op krokodilleneiland van Anthony H.

- *Zijn er boeken die door anderen worden aangeraden?*

Ja

- Heeft de bekendheid van de auteur daar ook iets mee te maken?

Nee, vooral de kaft en de dikte van het boek, boven de 200 p ga ik het boek niet lezen!

- Je duidt lezen niet aan als hobby

Neen, dat is ontspanning, een hobby is om in uit te leven, heeft vastere uren, vb fietsen doe ik de woe namiddag, badminton de zaterdag, gitaar dagelijks een beetje, ...

- Liever TV dan een boek

Bij een boek moet je je voortdurend concentreren. TV hoor je, je kunt nog even de andere kant opkijken

Interviews Atheneum

De bevraagde respondenten:

- Vincent (geen lezer)
- Alexandra (lezer)
- Lieneke (lezer)
- Sylvia (lezer)

Vincent

- Ben je een grote lezer?

Ik ben geen grote lezer, 2 boeken per jaar voor school.

Ik vind dat genoeg. Ik lees gewoon niet graag leesboeken. Ik heb er geen tijd voor.

- Waarom heb je er geen tijd voor?

Hobby's: basket, internet, tijd voor lezen

- Toch lezen?

Ja, voor mezelf lees ik nog wel graag. Ik lees ook heel graag tijdschriften, fotografie en P-magazine.

- Las je in het lager onderwijs meer boeken?

Ja. Mijn mama stimuleerde me ertoe. We gingen af en toe eens naar de bib, ik ben lid van de bib.

- Als je een boek leest, welk genre is dat?

Thriller, fantasie, het moet spannend zijn, avontuur is een beetje...

Ook fantasie bv. bloedband van Pieter Aspe. Allé niet zo van die onrealistische fantasie hé.

Ik lees hem graag

- Wat lees je nog?

Teksten op het internet, ik zit er 1 uur per dag op

Ook om dingen opzoeken voor mezelf

- *Lees je graag stripverhalen*

Vroeger meer stripverhalen, nu minder tijd. Maar ik lees dit liever dan boeken.

Dit leest makkelijker vlugger gedaan, in een halfuur. Voor een boek moet je tijd nemen.

- *Liever tv dan boek?*

Speciale programma, die informatief zijn kijk ik er graag naar. Maar toch ook graag een boek.

- *Heb je een favoriete auteur?*

Anthony Horowitz, dat is horror, thriller, ook fantasie, een beetje vanalles samen.

- *Wanneer lees je voornamelijk?*

Vakantie: lezen uit verveling, als ik niets te doen heb

- *Verveling klinkt zo negatief?*

Ik kan niets anders doen dan moet ik wel een boek lezen. Het is niet mijn eerste hobby

Ergens moet je ook wel graag lezen, maar vnl tijd die ontbreekt

- *Je komt in de winkel en je moet een boek selecteren, hoe doe je dat?*

Eerst vragen aan mijn ma, dan neem ik meestal hetzelfde boek. Eerst schrijver kiezen: Pieter aspe, Anthony Horrowitch en dan nog een keer kijken. Ook naar de achterkant kijken, hoe dat het verhaal in elkaar zit, als er actie in zit

- *Je mama leest heel veel boeken?*

Papa bijna nooit, mama leest geen boeken maar wel poëzie

- *Je speelt basket, in competitie?*

Seizoen is voorbij, kampioen. We gaan over en dan moeten we 5 keer trainen per week.

Basket is prioriteit van hobby's. In Roeselare, vrienden moeilijker om te zien, maar het is wel aangenaam sociaal contact. Ik neem dat liever voor. Liever basket dan iets apart

- *Graag meer of minder tv*

Belangrijk programma: vooral informatie. Er is weinig basket op tv, altijd voetbal.

- *Pc: meer of minder?*

Pc, doe ik al genoeg.

- *Voor school: lijst boeken klein?*

Vorig jaar was je vrijer, nu is het meer specifiek van schrijvers

- *Waar lees je?*

Mijn leeshoekje is de zetel op mijn kamer. In de kamer is het stiller, keuken veel lawaai

- *Wat is lezen voor je?*

Meer op mijn gemak. Thriller, het is meer mijn ding want liefdesroman, saaier. Wanneer er actie in zit leidt die spanning tot ontspanning. Drama is te realistisch, niet leuk. Oorlog is te triestig. Een waargebeurd verhaal zou ik ook nog kunnen lezen, maar niet zoveel. Af en toe willen weten hoe dat die schrijvers dat het in mekaar zit om me zo in te leven in een personage

- *Wordt er onder de vrienden daarover gesproken?*

Eigenlijk niet zoveel met vrienden. Wel over basket en over school. Soms eens films en programma's.

Alexandra

- Alexandra jij bent een lezer, waarom lees jij zo graag?

Ik heb vroeger veel gelezen, nu is dat iets verminderd want ik heb veel werk voor school

Ik lees graag omdat ik me kan inleven in het verhaal. Als er mij iemand roept dan hoor ik die persoon niet meer omdat ik me zodanig aan het inleven ben in het verhaal

Ook kan je door te lezen bv bepaalde zaken over de maatschappij te weten komen.

Ik vind het leuk en ik wordt er rustig van. Boeken gebaseerd op waargebeurde feiten spreken me aan. Ik kan alles voor mijn ogen zien gebeuren. Ik volg het verhaal als medepersonage mee.

Als ik een boek uitgelezen heb kan ik daar soms mee inzitten, raar hé;

- Waar zit je om te lezen?

Op mijn kamer, het is verschillend als ik ergens kan lezen ga ik lezen, het is eender waar. Als het niet te luidruchtig is gaat het ook om te lezen. Overal, maar het moet wel een knus hoekje zijn.

- Je leest de krant?

Ja, de krant lees ik wel graag. Er staan informatieve dingen in.

- En tijdschriften?

Mijn mama is geabonneerd op de libelle dus dat lees ik

De joepie, dag allemaal, meestal de dag allemaal

- Wat is uw favoriete genre?

Sociale problematiek, dat lees ik het liefst. Zo weet ik hoe dat reilt en zeilt

Ik ben daar in geïnteresseerd. Ook fantasie, waargebeurde verhalen en brievenromans lees ik graag, ik hou van afwisseling. Toch verkies ik sociale problematiek. Het is realistischer.

Ik schrijf samen met een vriendin een boek, een brievenroman.

- Hoe kwam je op het idee om een boek te schrijven?

We hadden graag iets geschreven en zo kwamen we op het idee om dat te doen nu ligt het even stil

- Waarom geen thrillers, avontuur, oorlogsverhalen?

Ik ben niet echt geïnteresseerd in historische gebeurtenissen

Als er een datum voor staat bv 1999 dan begin ik er niet aan

- Heb je een favoriete auteur?

Voornamelijk de boeken van Dirk Brack lees ik graag, hij schrijft over sociale dingen

- Hoeveel tijd steek je per week in lezen?

Ik lees ongeveer één boek per week. Vroeger was dat nog meer, nu moet ik dat meer school combineren, huiswerk enzo.

- Heb je nog andere hobby's?

Ja tennis dansen chiro

- Saaiheid begint tegen te steken wat bedoel je daarmee?

Als ik aan het lezen ben en ik begrijp het niet meer dan laat ik het met rust. Tijd voor een ander boek. Als het van een schrijver is die ik graag lees dan zou ik nog wel eens verder gaan maar als het echt te ingewikkeld begint te komen dan geef ik het op

- Hoe kies je een boek?

Eerst en vooral de titel en daarna de achterkant

Neen ik loop gewoon rond en vind ik een titel die me aanspreekt dan neem ik die om de achterkant te lezen

- Zijn je ouders lezers?

Neen

- Ben je voorgelezen geweest als kind?

Nee, niet veel. Een beetje door mijn ouders en mijn grootouders. Vooral mijn oma en als ik het vroeg dan deden ze dat wel

- Door wie ben je gestimuleerd geweest om te lezen?

Mijn mama nam me mee naar de bib, mijn mama zelf heeft de tijd niet voor te lezen

Ze heeft me op die manier de kans gegeven om te lezen

- *Zie jij lezen als een hobby?*

Ja, ik stop er heel veel tijd in.

- *De andere hobby's, doe je die omwille van vrienden?*

Ja, ik zit graag tussen die vrienden. Het zijn belangrijke sociale contacten. Ik ben een sociaal type en kan dat niet missen.

- *Welke hobby verkies je, als je er één moet uitkiezen?*

Dansen. Lezen vermindert door tijdsgebrek. En bij dansen heb ik ook nog eens de vriendinnen.

- *Kijk je tv? En zit je op de pc?*

Neen, pc dat doe ik niet zo vaak. TV af en toe, als ik bezig ben aan een boek dan moet dat uit zijn!! Daarvoor zou ik alles laten

Ik ga wel af en toe eens naar de bioscoop. Tv, doe ik zo een halfuurtje daags.

- *Krijgen jullie veel boeken opgelegd van school?*

Nee, we mochten zelf kiezen maar het moest een Nederlandse schrijver zijn, er zat een lijst achteraan ons boek maar je mocht zelf kiezen. Gewoon eens vragen als het goed was

Lieneke

- Je bent een grote lezer, je leest ongeveer een zeven tal boeken voor jezelf per jaar

Je hebt een verhaal en dat leest makkelijker. Ik beleef het verhaal als een personage dat ook in het verhaal zit. Ik kijk naar wat de andere personages doen, ik sta als het ware dicht bij hen, in dezelfde ruimte.

Ik lees ook graag kranten en tijdschriften. Ik ben graag mee met de actualiteit

- Wat is ontspanning voor jou?

Als je je inleeft in een verhaal zie je dat voor je, ik denk dat je daar ook rustig van wordt.

- Je favoriete genre zijn?

Avontuur en oorlogsverhalen, Waargebeurde verhalen en detectives

Oorlogsverhalen dat komt wellicht door mijn oma, zij vertelt daar soms over. Op die manier leer ik ook een beetje de geschiedenis zodat dat niet meer gebeurt Avontuur zie ik meer als mijn eigen beleving niet als toeschouwer (personage) de actie, de spanning dat beleef ik allemaal...Dat is hetzelfde bij waargebeurde verhalen. Het is realistisch om me er in in te leven. Bij detectives ga ik mee op zoektocht, het achterhalen wie het gedaan heeft...

Ook drama, dat lees ik ook graag, ik kan me inleven.

Fantasie lees ik soms graag. Het kan niet echt gebeuren en daarom kan ik me ook minder inleven in het verhaal.

- Heb je een favoriete auteur?

Neen

- Als je in de bib een boek selecteert waar let je op?

De kaft, de achterflap als het verhaal me aanspreekt neem ik het boek

- Lezen ze thuis?

Mijn mama en papa lezen elk, vooral op vakantie gebeurt het dat we heel veel boeken meenemen uit de bib om dan te lezen in de auto.

Ik denk dat ze allebei evenveel lezen

- Je hebt lezen niet aangeduid als hobby, hoe komt dat?

Neen omdat ik vooral lees in de vakantie en als ik veel tijd heb. Als er school is, is er ook muziekschool en dan heb ik te weinig tijd.

- Door wie ben je eigenlijk beginnen lezen?

Ik ben voorgelezen geweest door mijn moeder, sprookjes, jip en Janneke. Ook op school werden we gestimuleerd om te lezen.

- Las je meer in het lager onderwijs?

Ja, toen deed ik niet zoveel muziekschool. Nu gaat daar meer tijd naartoe en ook hebben we meer werk voor school.

- Wat is jouw prioriteit binnen jouw hobby's?

Ik denk muziekschool omdat je daar niet zomaar de kans toe krijgt om dat te doen, en dan kan je ook een instrument als viool bespelen. Lezen daar krijg je altijd de kans voor.

- Vind je sociaal contact belangrijk in de muziekschool of is dat niet de hoofdreden dat je naar de muziekschool gaat?

Het sociale is minder, je praat wel met die mensen maar dat zijn niet mijn echte vriendinnen

- Wie zijn je echte vriendinnen dan?

Hier op school heb ik paar goede vriendinnen. Ik schrijf samen met een vriendin een boek. Zij is een goede vriendin en we delen dezelfde interesse omtrent lezen.

- Kijk je liever tv?

Als je een boek leest moet je je daar je tijd voornemen, je moet ook zelf bedenken wie de personages zijn e.d. Bij TV ligt dat anders je gaat daar gewoon voor zitten en je hoeft niets meer te doen. Maar ik kijk wel genoeg tv.

- En de computer?

Ik zit er ongeveer een anderhalf uur op per week. MSN, Samen met mijn vriendin, maar zij zit eigenlijk ook niet zoveel op de PC.

- Je bent lid van de bib?

Ja

- Krijgen jullie veel boeken opgelegd voor school?

Dat valt wel mee, het zeker haalbaar naar tijd en aantal. We brengen altijd twee boeken mee naar de klas, de leerkracht bepaalt dan als het al dan niet goed is om te lezen.

- Heb je een leeshoekje?

Vooraf op de bank in de woonkamer

Als het moeilijk verhaal is, die veel concentratie vraagt is dat wel moeilijk om me te concentreren. Bij makkelijkere boeken stoort het me niet. Ik lees ook soms op mijn bed

- Wat is ontspanning voor jou?

Mijn ontspanning is vooral boeken en tijdschriften lezen, voor mij is dat even weg zijn van de echte wereld. Ik kan mijn zorgen (niet dat ik er zoveel heb) maar school e.d. vergeten, even wegvluchten.

Sylvia,

- Jij leest graag en redelijk veel (een 20-tal boeken/jaar)

Dat is iets verminderd. Ik heb minder tijd, door meer huiswerk en

In de lagere school las ik meer.

- Hebben jullie veel boeken thuis?

Niet zoveel, ik ga vaak naar de bib

- Voor jou is lezen ontspanning, wat is dat juist 'ontspanning'?

Het is belangrijk dat je op je gemak kunt lezen en dat je er niets hoeft voor te doen! Dat je het niet combineert met iets anders. Je bent op je gemak, je moet je alleen concentreren op lezen

- Waarom lees je?

Het is ook tegen de verveling, als niets te doen hebt ga je dan vlugger een boek lezen

- Lees je enkel leesboeken graag?

Strips en tijdschriften lees ik ook heel graag, omdat het spannend is.

Strips lezen snel waardoor ze snel uit zijn Tijdschriften om op de hoogte te blijven van wat er gebeurt. Ik lees het zelfs liever dan leesboeken. Omdat je bij boeken minder snel door hebt over wat het gaat, het hangt er van af, een strip lees ik als ik niet veel tijd heb of als ik geen zin heb om aan een lang verhaal te beginnen. Een boek duurt langer, als het een heel spannend boek is leest het wel sneller

- Wanneer lees je het meest?

In de vakantieperiode, ik heb dan meer tijd.

Wel voornamelijk strips.

- Ben je nu een boek aan het lezen?

Nu niet maar ik ben op zoek naar het vierde deel van Luc Descamps

Ik heb gezien op het internet dat er een vierde deel is.

- Je hebt geen voorkeur voor een bepaald genre?

Ik heb niet echt een voorkeur als ik het niet meer leuk vind leg ik dat boek opzij en begin ik een ander. Luc Descamp ('Angel Dust') vind ik een heel goede auteur, daar lees ik veel boeken van. Toen ik in het lager zat is die schrijver in onze klas komen vertellen over donkere getallen, dat heeft mijn aandacht gewekt. Het eerst deel heb ik gelezen, dat vind ik heel mooi, er is ook nog een tweede en een derde deel. Dat heb ik opeenvolgend ook gelezen. Daarna heb ik nog enkele boeken van hem gelezen. Ik was verkocht.

Misschien een boek over vriendschap of zo, dat spreekt me wel aan

Van oorlogsverhalen hou ik niet echt. Het is te zien, het kan ook mooi zijn.

- Moet je veel voor school lezen?

Neen, alleen voor Engels en Nederlands moet we enkele boekjes lezen. Hierdoor worden we wel gestimuleerd om te lezen. We mogen zelfs kiezen. Voor Engels is het beperkt, Nederlands daarentegen is er een uitgebreide lijst of je mag zelf een boek aanbrengen.

- Als je een boek moet kiezen, waarop ga je je dan baseren?

Vooral op de kaft, als dat me niet aantrekt ga ik er tegen op zien om het boek te lezen.

Ook de achterflap vind ik belangrijk. Om te weten over wat het gaat. Zodoende ik weet of het me al dan niet interesseert.

- Hebben je ouders veel voorgelezen?

Ja, door mijn moeder, mijn papa las meestal de krant voor.

Wij zijn getuigen van jehova, daardoor lezen we ook vaak in tijdschriften die ze uitgeven en de bijbel.

- Lezen je ouders leesboeken?

Neen

- Ben je lid van de bib?

Ja.

- Je hebt veel hobby's?

Lezen omdat het is manier van ontspanning voor mij

Piano spelen, notenleer, tv kijken, boeken lezen, slapen, zijn mijn andere hobby's. Pianospelen is mijn prioriteit. Lezen is iets individueels en met pianospelen kom ik in contact met vrienden, ook bij andere zaken ontmoet ik vrienden. Hier op school bijvoorbeeld.

- Gebruik je vaak de computer?

Ik zit soms op de pc, maar met msn hou ik me niet bezig. Meestal is dat voor school.

- Wat verkies je TV of een Boek?

Eerder TV, Omdat je op je gemak bent, en op die momenten heb ik totaal geen zin om een boek te lezen. Voor de TV kan je echt niks doen, terwijl een boek vraagt toch enige concentratie

- Is er een plekje in huis waar je het liefst zit om te lezen?

Neen, niet echt, meestal op mijn kamer of in het salon Als ik in mijn bed wil liggen lees ik in mij kamer en anders in de zetel Als er iemand in de buurt is moeten ze wel een beetje stil zijn! Nu ga ik wel vlugger naar mijn kamer door mijn kleinere broer en zus.

- Las je in het lager onderwijs meer boeken?

Ja. Ik had gewoon meer tijd om te lezen. Piano spelen deed ik vanaf het 4de of 5de maar in de eerste jaren kroop daar niet zoveel tijd in

- Door wie ben je gestimuleerd geweest te lezen?

Ik ben voorgelezen geweest en dan ben ik zelf beginnen te lezen en zo is dat overgeslaan op zelf meer willen lezen, dus eigenlijk vanuit mijn eigen interesse in lezen. Ik ben vooral gestimuleerd geweest door mijn mama en op school.

Ze verplichten ons om een paar boeken te lezen per jaar of je moest een boekbespreking maken, het was niet met tegenzin, ik was wel blij dat ze het verplichten. We mochten ook naar de bib met school.